



T.C.

YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

Waad Nasır Hussein ESAWİ

EYLÜL – 2015

C1 DÜZEYİNDEKİ TÜRKÇE ÖĞRENİRLERİNİN YAZILI
ANLATIMLARI ÜZERİNE BİR HATA ANALİZİ

Waad Nasır Hussein ESAWİ

TARAFINDAN

YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜNE
SUNULAN TEZ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EYLÜL 2015

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Zeki Salih ZENGİN
Enstitü Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans derecesi için gereken tüm şartları sağladığımı tasdik ederim.

Prof. Dr. Ertuğrul YAMAN
Anabilim Dalı Başkanı

Okuduğumuz ve savunmasını dinlediğimiz bu tezin bir Yüksek Lisans derecesi için gereken tüm kapsam ve kalite şartlarını sağladığımı beyan ederim.

Yrd. Doç. Dr. Nihal ÇALIŞKAN
Danışman

Jüri Üyeleri

Yrd. Doç. Dr. Nihal ÇALIŞKAN (Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü)

Dr. Ülker Şen (Gazi Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Bölümü)

Doç. Dr. Ayşe Demir (Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü)

Bu tez içerisindeki bütün bilgilerin akademik kurallar ve etik davranış çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu beyan ederim. Ayrıca bu kurallar ve davranışların gerektirdiği gibi bu çalışmada orijinal olan her tür kaynak ve sonuçlara tam olarak atıf ve referans yaptığımı da beyan ederim; aksi takdirde tüm yasal sorumluluğu kabul ediyorum.

Adı Soyadı : Waad Nasır Hussein ESAWİ

İmza :



ÖZET

C1 DÜZEYİNDEKİ TÜRKÇE ÖĞRENİRLERİNİN YAZILI ANLATIMLARI ÜZERİNE BİR HATA ANALİZİ

ESAWİ, Waad Nasır Hussein

Yüksek Lisans, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Tez Yöneticisi: Yrd. Doç. Dr. Nihal ÇALIŞKAN

Eylül 2015, 200 Sayfa

Küreselleşen Dünyanın neden olduğu bazı yakınlaşmalar, dil öğretimi ve öğrenimini daha önemli hale getirmiş, bu sebeple sayısı günden güne artan dil öğrenirleri *dil öğretimini* ön plana çıkarmıştır. Dünyada Türkçe öğrenirlerinin sayısının artması, Türk dilinin öğretimi alanındaki çalışmaların sayısını ve niteliğini arttırmıştır. Bu bağlamda yapılan çalışmalardan bir kısmı da hata analizine yöneliktir. Çalışma kapsamında Gazi Üniversitesi TÖMER’de eğitim gören C1 düzeyindeki 34 Türkçe öğrenirinin yazılı anlatımları yazım, morfoloji, leksikoloji ve söz dizimi bakımından değerlendirilerek hata analizine tabi tutulmuştur. Öğrencilerin hata tipleri, ve hata sıklık düzeyleri tespit edilerek sınıflandırılmış, tablolar halinde sunulmuştur. Her hata için muhtemel düzeltim önerisinde bulunulmuştur. Çalışmada yazım hatalarının beklenenin üstünde görüldüğü tespit edilmiş; morfolojide özellikle hal eklerinin kullanımında hata yapıldığı belirlenmiştir. Bu çalışmanın artan dil öğretimi çalışmalarına bir basamak olacağı ve Türkçe öğretimi alanında öğretim yöntem ve tekniklerinin geliştirilmesine katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.

Anahtar kelimeler: yabancı dil olarak Türkçe, hata analizi, yazım, leksikoloji, morfoloji, söz dizimi.

ABSTRACT

AN ERROR ANALYSIS OF C1 LEVEL TURKISH LEARNER'S WRITTEN COMPOSITIONS

ESAWI, Waad Nasir Hussein

MA, Turkish Language and Literature Department

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Nihal ÇALIŞKAN

September 2015, 200 pages

Language teaching and learning has become very important due to the increasing number of language learners in today's global World. Turkish is one of the world languages of which learners has been ascending rapidly for he last decade. This brings with the methodological issues and problems related to Turkish teaching. In this context, the scientific work dealing with teaching Turkish as a foreign/second language has mounted up. Error analysis is one of the current topics in this area. In this study, the written compositions of 34 Turkish learners were analyzed in terms of spelling and punctuation, morphology, lexicology and syntax errors. The types and frequencies of errors were described, and presented in tables. An optional and prospective error correction was made for each of the errors in the study. The most problematic areas were that of spelling and punctuation and case marking in nominal inflection. This study has contributed to explore the problematic themes and topics of Turkish for learners.

Keywords: Turkish as a foreign language, error analysis, spelling, lexicology, morphology, syntax.



Anneme, Babama, Eşime ve Kızıma

TEŐEKKÖR

Bu alıőmamda benden hiçbir yardımını esirgemeyen ve daima benimle birlikte bu yolda yűrűyen, sabrını her zaman en űst noktada tutan deęerli hocam ve danıőmanım Yrd. Doç. Dr. Nihal ÇALIŐKAN'a, çalıőmamda beni her zaman destekleyen ve yardımlarını esirgemeyen Yıldırım Beyazıt Ŭniversitesi Tűrk Dili ve Edebiyatı Bűlűmű hoca ve asistanlarına, tez çalıőmam sűresince bana her zaman destek olan deęerli arkadaőlarım ve desteęi, sevgisi ve sabrı ile daima yanımda olan, yűrűdűęűm bu yolda hiçbir zaman yanımdan ayrılmayan sevgili annem, eőim ve kızım sonsuz teőekkűrű bir borç bilirim.

Waad Nasır Hussein ESAWI



İÇİNDEKİLER

İNTİHAHL SAYFASI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İTHAF	vi
TEŞEKKÜR	vii
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xiv
GİRİŞ	1
Literatür Taraması	2
Problem Durumu	6
- Temel Problem	7
- Alt Problemler	7
Kapsam ve Sınırlılıklar	7
Yöntem	7
BÖLÜM 1	9
YAZIM HATASI	9
Hata Kaynağı 1: Ünlü Uyumlarına Aykırılık	9
Hata Kaynağı 2: Ünlü Uyumlarında Aşırıya Gitmek	10
Hata Kaynağı 3: İnce-Kalın /l/ Meselesi.....	11
Hata Kaynağı 4: Fonem Ayırıştırma.....	11
Hata Kaynağı 5: Bitişik yazılması gereken kelime ya da eklerin ayrı yazılması.....	13
Hata Kaynağı 6:Ayrı yazılması gereken kelimelerin bitişik yazılması.....	14
Hata Kaynağı 7: Cümle içinde küçük harfle yazılması gereken kelimelerin büyük harfle yazılması	15
Hata Kaynağı 8: Yan yana kullanılan çift l sesinden birinin yazıda gösterilmemesi.....	15
Hata Kaynağı 9: Ünlü düşmesinin yazıda gösterilmemesi	16
Hata Kaynağı 10: Telaffuzdaki ünlü düşmesinin yazıda gösterilmesi	16

Hata Kaynağı 11: Kelimenin eksik veya hata yazılması	16
Hata Kaynağı 12: Düzeltme işaretinin kullanımı	17
BÖLÜM 2	18
LEKSİKOLOJİ	18
1. İsimlerin Hatalı Kullanımı	18
2. Fiillerin Hatalı Kullanımı	30
3. Sıfatların Hatalı Kullanımı	61
4. Zarfların Hatalı Kullanımı	70
5. Edatların Hatalı Kullanımı	74
6. Bağlaçların Hatalı Kullanımı	78
7. Zamirlerin Hatalı Kullanımı	82
8. Var'ın Dilbilgisel Özellikleri	85
9. Diğer	88
BÖLÜM 3	92
MORFOLOJİ	92
Ekler	92
1. Yapım Ekleri ve Yapım Morfolojisiyle İlgili Hatalar	92
Yapım Ekleri	92
1.1. İsimden İsim Yapma Ekleri	93
1. 2. İsimden Fiil Yapma Ekleri	93
1. 3. Fiilden İsim Yapma Ekleri	94
1. 4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri	94
Yapım Eki İle İlgili Hatalar	95
1. Yapım Eki Eksikliği	95
2. Gereksiz Yapım Eki Kullanımı	96
3. Hatalı Yapım Eki Kullanımı	97
2. Çekim Ekleri ve Çekim Morfolojisiyle İlgili Hatalar	100
Çekim Ekleri	100
A. İsim Çekim Ekleri	100
İsim Çekim Eklerinin Türleri	100
1. Sayı ve Çokluk Ekleri	100
2. İyelik Ekleri	101
3. Aitlik Eki	101

4. Soru Ekleri	101
5. Ad durum ekleri	102
A. Yalın Durum Eki	102
B. Yükleme (Belirtme) Durum Eki	102
C. Yönelme Durum Eki	102
D. Bulunma Durum Eki	103
E. Ayrılma Durum Eki	103
F. İlgi Durum Eki	103
G. Vasıta Durum Eki	103
H. Eşitlik Durum Eki	104
B. Fiil Çekim Ekleri	104
1. Şekil ve Zaman Ekleri	104
1. A. Bildirme Kip Ekleri	104
1. A. 1. Belirli Geçmiş Zaman Eki	104
1. A. 2. Belirsiz Geçmiş Zaman Eki	105
1. A. 3. Şimdiki Zaman Eki	105
1. A. 4. Gelecek Zaman Eki	106
1. A. 5. Geniş Zaman Eki	106
1. B. Tasarlama (Dilek) Kipleri	106
1. B. 1. İstek Kipi Eki	106
1. B. 2. Emir Kipi Eki	107
1. B. 3. Şart Kipi Eki	107
1. B. 4. Gereklilik Kipi Eki	107
2. Şahıs ve Şahıs Ekleri	108
2. A. Teklik Şahıs Ekleri	108
2. B. Çokluk Şahıs Ekleri	108
3. Olumsuzluk Eki	108
4. Soru ve Soru Ekleri	108
5. Çatı Ekleri	109
A. Özneye Göre Fiillerin Çatıları	109
Öznelerine Göre Fiiller	109
1. Etken fiiller	109
2. Edilgen fiiller	110

3. DönüŖlü fiiller	111
4. İŖteŖ fiiller	112
B. Nesneye Göre Fiiller	113
1. GeçiŖli Fiiller	113
2. GeçiŖsiz Fiiller	114
3. Oldurgan Fiiller	114
4. Ettirgen Fiiller	114
1. -(I)t/- (U)t- eki	115
2. -DIr- / - DUr- eki	115
3. -(I)r- / -(U)r- eki	116
4. -Ar- eki	116
5. -DAr- eki	116
6. -(I)z- / -(U)z- eki	116
İsim Çekimi İle Fiil Çekimi İle İlgili Hatalar	117
A. İsim Çekimi İle İlgili Hatalar	117
A. 1. Çokluk ekinin hatalı eksik ya da gereksiz kullanımı	117
A. 2. Hâl Eklerinin Kullanımına İliŖkin Hatalar	118
A.2.1. Belirtme Hâli Ekine İliŖkin Hatalar	118
A.2.1.1. Belirtme Hâli Ekinin Eksik Ya Da Gereksiz Kullanımı	118
A.2.1.2. Belirtme Hâli Eki Yerine Yönelme Hâli Ekinin Kullanımı	120
A.2.1.3. Belirtme Hâli Eki Yerine Bulunma Hâli Ekinin Kullanımı	121
A.2.1.4. Belirtme Hâli Eki Yerine Ayrılma Hâli Ekinin Kullanımı	121
A.2.2. Yönelme Hâli Ekine İliŖkin Hatalar	121
A.2.2.1. Yönelme Hâli Ekinin Eksik Ya Da Gereksiz Kullanımı	121
A.2.2.2. Yönelme Hâli Eki Yerine Belirtme Hâli Ekinin Kullanımı	122
A. 2. 2. 3. Yönelme Hâli Eki Yerine Bulunma Hâli Ekinin Kullanımı	122
A.2.2.4. Yönelme Hâli Eki Yerine Ayrılma Hâli Ekinin Kullanımı	123
A.2.2.5. Yönelme Hâli Eki Yerine İlgî Hâli Ekinin Kullanımı	123
A.2.3. Bulunma Hâli Ekine İliŖkin Hatalar	124
A.2.3.1. Bulunma Hâli Ekinin Eksik Ya Da Gereksiz Kullanımı	124
A.2.3.2. Bulunma Hâli Eki Yerine Belirtme Hâli Ekinin Kullanımı	124
A.2.3.3. Bulunma Hâli Eki Yerine Yönelme Hâli Ekinin Kullanımı	124
A.2.3.4. Bulunma Hâli Eki Yerine Ayrılma Hâli Ekinin Kullanımı	125

A.2.4. Ayrılma Hâli Ekine İlişkin Hatalar	125
A.2.4.1. Ayrılma Hâli Ekinin Eksik Ya Da Gereksiz Kullanımı	125
A.2.4.2. Ayrılma Hâli Eki Yerine Bulunma Hâli Ekinin Kullanımı	126
A.2.4.3. Ayrılma Hâli Eki Yerine İlgi Hâli Ekinin Kullanımı	126
A.2.5. İlgi Hâli Ekine İlişkin Hatalar	126
A.2.5.1. İlgi Hâli Ekinin Eksik Ya Da Gereksiz Kullanımı	126
A.2.5.2. İlgi Hâli Eki Yerine Belirtme Hâli Ekinin Kullanımı	128
A.2.5.3. İlgi Hâli Eki Yerine Yönelme Hâli Ekinin Kullanımı	129
A.2.5.4. İlgi Hâli Eki Yerine Bulunma Hâli Ekinin Kullanımı	129
A.2.5.5. İlgi Hâli Eki Yerine Ayrılma Hâli Ekinin Kullanımı	129
A.2.6. Vasıta Hâli Ekine İlişkin Hatalar	130
A. 2.6.1. Vasıta Hâli Ekinin Eksik Ya Da Gereksiz Kullanımı ile Hâl Kategorisi Dışındaki Eklerle Karıştırılması	130
A.2.6.2. Vasıta Hâli Eki Yerine Yönelme Hâli Ekinin Kullanımı	130
A.2.6.3. Vasıta Hâli Eki Yerine Bulunma Hâli Ekinin Kullanımı	130
A.2.6.4. Vasıta Hâli Eki Yerine Ayrılma Hâli Ekinin Kullanımı	130
A.3. İyelik Ekine İlişkin Hatalar	131
- İyelik Ekinin Fazla, Eksik Veya Hatalı Kullanımı	131
A. 4. Karma Hatalar	135
A. 5. Yardımcı Ses Eksikliği	137
A. 6. Tanımlık Ekinin Kullanımına İlişkin Hatalar	138
B. Fiil Çekimi İle İlgili Hatalar	140
B.1. Fiil Çatısı İle İlgili Hatalar	140
B.1.1. Özneye Göre Fiil Çatısı İle İlgili Hatalar	140
B.1.1.1. Edilgen fiil yerine etken fiil kullanımı	141
B.1.1.2. Edilgen fiil yerine dönüşlü fiil kullanımı	141
B.1.1.3. Dönüşlü fiil yerine etken fiil kullanımı	141
B.1.1.4. Etken fiil yerine işteş fiil kullanımı	142
B.1.1.5. Yeterlik fiilinin bulunduğu durumlarda edilgenlik ekinin hatalı kullanımı	142
B.1.2. Nesneye Göre Fiil Çatısı İle İlgili Hatalar	143
B.1.2.1. Geçişli fiil yerine geçişsiz fiil kullanımı	143
B.1.2.2. Geçişsiz fiil yerine geçişli fiil kullanımı	143

B.2. Fiilde Zaman ve Kip Çekimi ile İlgili Hatalar	143
B.2.1. Hatalı Zaman Eki Kullanımı	143
B.2.2. Hatalı Kip Eki Kullanımı	145
B.3. Fiilde Kişi Çekimi İle İlgili Hatalar	146
B.3.1. Hatalı Kişi Eki Kullanımı	146
B.3. 2. Fiil Çekim Eklerindeki Sıralamanın Bozulması	146
B.4. Bildirme Ekinin Kullanımına İlişkin Hatalar	146
BÖLÜM 4	148
SÖZDİZİMİ	148
Tümce	148
Tümcenin Unsurları	148
1. Yüklem	148
2. Özne	149
3. Nesne	149
4. Tümleçler	150
A. Düz Tümleç	150
B. Dolaylı Tümleçler	150
C. İlgeç (Edat) Tümleçleri	150
D. Belirteç (zarf) Tümleçleri	150
E. Tümce dışı unsurlar	151
1. Öge Yapısına İlişkin Hatalar	151
1.1. Özne Kullanımına İlişkin Hatalar	151
1.2. Yüklem Kullanımına İlişkin Hatalar	152
1.3. Özne-Yüklem Uyumsuzluğu	153
1.4. Nesne Kullanımına İlişkin Hatalar	155
1.5. Öge Sıralamasına İlişkin Hatalar	155
2. Fiilimsi Kullanımı ve Yan Cümle Kuruluşuna İlişkin Hatalar	156
2.1. Zarf-Fiil Kullanımı ve Zarf-Fiilli Yan Cümlelere İlişkin Hatalar	156
2. 2. Sıfat-Fiil Kullanımı ve Sıfat-Fiilli Yan Cümlelere İlişkin Hatalar	158
2. 3. İsim-Fiil Kullanımı ve İsim-Fiilli Yan Cümlelere İlişkin Hatalar	160
SONUÇ VE ÖNERİLER	161
KAYNAKÇA	167
EKLER	170

KISALTMALAR

a. ad

db. Dil Bilgisi

-de -de durum ekiyle kullanılan fiil

-den den durum ekiyle kullanılan fiil

-e-e durum ekiyle kullanılan fiil

ed. edebiyat

esk. eskimiş

fz. fizik

-i -i durum ekiyle kullanılan fiil

-le ile edatıyla kullanılan fiil

mat. matematik

mec. mecaz

nkl. nakletmek

nsz. nesnesiz

sf. sıfat

tkz. teklifsiz konuşmada

TUD Türkçe Ulusal Derlemi

yar. yardımcı fiil

zf. zarf

zm. zamir

GİRİŞ

1970'lere kadar yabancı/ikinci dil öğretimi alanında karşılaştırmalı çözümleme (contrastive analysis) yaklaşımı ön plandayken 1960'lı yılların sonuna doğru hata çözümleme (error analysis) çalışmaları dikkat çekmeye başlamıştır. Karşılaştırmalı çözümlemenin temelinde hedef (L2) ve kaynak dilin (L1) karşılaştırılması ve bu süreçte iki sistem arasında benzeşmezliklerin görüldüğü alanların problemleri alanlar olarak tespiti düşüncesi yer almakta; öğrenme açığı biçiminde nitelendirebileceğimiz bu boşlukların kaynak dil referans alınarak giderilmesi gerektiği üzerinde durulmaktaydı. Hata çözümleme yaklaşımının yapısal ve davranışçı temelli bir yaklaşım olan karşılaştırmalı çözümlemeden ayrılan en önemli özelliği ise dikkatlerin öğrenir (learner) diline odaklanması oldu. Chomkysci bir bakış açısından beslenen hata çözümleme çalışmalarında öğrenirin hedef dilden bağımsız bir dil sistemi geliştirdiği savunularak "iç dil" (intra language) adı verilen bu sistemin betimlenmesine, özellikle de iç dilin edinimi/öğrenimi sırasında ortaya çıkan gelişimsel hataların ortaya konmasına çalışıldı. Bu gelişmeler, yabancı/ikinci dil öğretiminde bir dönüm noktasını işaretliyordu.

Hata çözümleme çalışmalarının en önemli ismi Pit Corder, 1967'de yayınlanan "The significance of learners' errors (Öğrenir hatalarının önemi)" makalesiyle bu konuya dikkat çektikten sonra Dsukova (1969), Corder (1971, 1973, 1974, 1981), Burt (1975), Brickbichler (1977), Etherton (1977), Abbott (1980), Brown (1980), Sridhar (1980), Dulay, Burt ve Krashen (1982), Richards (1992), Towelland Hawkins (1994) gibi araştırmacıların çalışmalarıyla öğrenir hatalarının tespiti ve tasnifi gibi konularda önemli adımlar atılmıştır.

Hata çözümleme çalışmaları 1980'lerden itibaren kademeli gittikçe popülerliğini yitirmekle birlikte derlem dilbiliminin gelişmesi ve özellikle son 10 yıl içinde başta İngilizce olmak üzere farklı dünya dillerine dayalı olarak hazırlanan öğrenir derlemlerinin (learner corpora) yabancı/ikinci dil edinimi/öğretimi alanında içerik oluşturmadan materyal geliştirmeye kadar farklı alanlarda avantaj sağlamasıyla hata çözümleme çalışmaları güncel hale gelmiştir. Zira öğrenir derlemlerinin çoğu hata yönünden etiketlenmektedir.

Son yıllarda Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine duyulan ihtiyaç artmıştır. Türkiye İslam dünyasının önemli devletlerinden birisidir. Ayrıca Asya kıtasını Avrupa kıtasına bağlayan bir köprü niteliğindedir. Dünyada eğitim, ticari, sanayi alanlarda büyük

bir role sahiptir. Bunun için bu alanlarda çalışanlar her geçen gün Türkçe öğrenme konusunda daha çok talepkâr olmakta, Türkçe öğretim merkezlerine katılıp öğrenmeye çalışmaktadırlar. Bu süreçte yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik bilimsel çalışmaların sayısı da hızla artmaktadır. Bu çalışmalarda ele alınan konulardan biri de yabancıların Türkçe öğrenirken karşılaştıkları güçlüklerin ve Türkçe hatalarının betimlenmesidir. Literatür Taraması kısmında bu çalışmalardan ulaşılabildiklerimiz özetlenecektir.

LİTERATÜR TARAMASI

Bilginer ONAN'ın "Eklemeli Dil Yapısının Türkçe Öğretiminde Oluşturduğu Bilişsel (Kognitif) Zeminler" adlı çalışmasında, Nöro dilbilim alanında yapılan çalışmalarda kelime şeklini oluşturan kök ve eklerin beynin farklı yerlerinde saklandığını tespitinden hareket edilerek Türkçenin morfolojik açıdan beynin bu çalışma sistemine paralel bir özellik gösterdiği savunulmuş; Türkçenin ana dili olarak öğretiminden yabancı dil olarak öğretimi alanına kadar bir dizi farklı süreçte ses, biçim ve söz dizimi öğretimine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Esin Yağmur ŞAHİN'in "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarındaki Ek Yanlışları" adlı çalışmasında öğrencilerin en sık yaptıkları hatalar "hâl, tamlama, kip ve şahıs, fiilimsi, fiil çatısı ve çokluk ekleri" olarak belirlenmiştir. Bu durum, öğrencilerin tamlamalar ve fiilimsiler konusunda yeterli olmamalarına bağlanmıştır. Fiil çatısı konusunda yapılan hatalar da öğrencilerin fiil çatısı konusunda yeterince bilgiye sahip olmadıkları ya da pratik yapmamaları ile açıklanmıştır.

Kübra ŞENGÜL'ün Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde alfabe sorunu alanında yaptığı çalışmada Arap alfabesi kullanan yabancı uyruklu öğrencilerin ünlüleri kimi zaman birbiri yerine kullandıkları kim zaman da hiç kullanmadıkları tespit edilmiştir. Türk alfabesine özgü olan ö,ü,ş,ç,ı,ğ sesleri yabancı öğrencilerin üretmekte zorlandıkları başlıca seslerdendir. Ünlü sesleri yutmaları (*b,l,k,t,ı*) veya birbirinin yerine kullanmaları (toplomsol), harfleri kavrayamadıklarını göstermektedir. Öğrenciler uyruklarına göre değişkenlik göstermekte olup Arap alfabesi kullanan yabancıların ünlü seslerin kalınlık incelik hallerini anlayamamasının sebebi, kendi alfabe sistemlerinde ünlüleri üç sembole karşılama biçiminde açıklanmıştır. Azeri öğrencilerin "*ı,i,o,ö,u,ü*" harflerinin; Somalili, Endonezyalı, Nijeryalı ve Mozambikli öğrencilerin "*ı, ö, ü*" harflerinde sıkıntı yaşadıkları

tespit edilmiş, “ş,ç,ğ” de birçok alfabede bulunmadığı için Türkçenin yazımında sorun oluşturan harfler olarak belirlenmiştir.

Esra GÜVEN’in “Yabancıların Türkçe Öğrenirken Ad Durum Eklerinde Yaptıkları Hataların Çözümlemesi ve Bu Hataların Giderilmesine Yönelik Öneriler” çalışmasında öğrencilerin ad durum eklerini kullanırken yaptıkları hataların oranları şöyle gösterilmiştir:

- 1- Belirtme durumu biçim birimi % 52,7
- 2- Yönelme durumu biçim birimi % 26,4
- 3- Bulunma durumu biçim birimi % 14
- 4- Uzaklaşma durumu biçim birimi % 6,2

Bu çalışmada dikkat çeken bir tespit, öğrencilerin düzeyleri ilerledikçe bu hataların oranının da yükselmesidir. Öğrencilerin somut cümlelerden karmaşık yapılara ve daha soyut cümlelere geçtiklerinde zorlandıkları görülmektedir. Bu hatalar ana dilinin olumsuz etkileri, yanlış öğrenmek, kişisel sebepler, eğitim programı veya belirsiz sebeplerden biçiminde tasnif edilmiştir.

Fatma ALBAYRAK’ın “Türkçe Öğrenen Moğol Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Yanlışlarının Dil Bilgisi Açısından Değerlendirmesi” adlı çalışmasında ana dili Moğolca olan öğrencilerin Türkçeyi öğrenirken en çok “kavram ilişkilerinde”, en az “isim ve fiil tabanlarında” hata yaptıkları belirtilmiştir. Hatalar “kavram ilişkileri”, “kavram işaretleri”, “ses bilgisi”, “cümle bilgisi”, “yazım ve noktalama” ve “isim ve fiil tabanları” başlıkları altında incelenmiştir.

Gül Banu DUMAN’ın “Kırgızların Türkiye Türkçesi Öğrenirken Ad-Durum Biçimbirimleriyle İlgili Yaptıkları Hatalar ve Çözüm Önerileri” adlı çalışmada öğrencilerin ad durum eklerinin kullanımında yaptıkları hataların sebepleri, Kırgızistan’da ikinci dil olarak Rusçanın etkisi ve öğrencilerin ana dilinden olumsuz aktarımı ile açıklanmıştır.

V. Savaş YELOK ve K. Kaan BÜYÜKİKİZ’in “Türkçe Öğrenen Yabancıların Okuma Sırasında Yaptıkları Hatalar Üzerine Tespitler” adlı ortak çalışmasında, seslendirme konusunda öğrencilerin en çok yaptıkları (ö) sesinde hata yaptığı belirtilmiştir. Diğer sesler sırasıyla (ü), (ı), (j), (a) sesleridir. Bu hataları telafi etmek için Türkçe öğretim merkezlerindeki çalışan öğretmenlerin, öğrencilerin kendi dillerindeki alfabenin ses

özelliklerini bilmelerinin ve Türkçe seslendirilişleri öğrencilere iyice kavratmalarının gerektiği sonucuna varılmıştır.

K. Kaan BÜYÜKİKİZ ve Sevil HASIRCI'nın yaptıkları “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarının Yanlış Çözümleme Yaklaşımına Göre Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmada, Türkçe öğreten uzmanların dersteki yazma uygulamalarında yazım ve noktalama konusuna muhtemelen yeterli zamanı ayıramamaları ve buna önem verememelerinden kaynaklanan yazma ve noktalama hataları %44,4'lük (570) oranla, öğrencilerin dil bilgisi kurallarını yeterince içselleştirememelerinden ve yazma uygulamalarında öğrencilere bu konuyla alakalı geri dönülmemesinden kaynaklanan dil bilgisi hataları %31,2'lik (400) oranla, Türkçenin sözvarlığının farklı kullanımlarına yönelik etkinliklere yeterince zaman ayırlamamasından ve bu alanda hazırlanan ders materyallerinde öğrencilerin kelime dağarcığını geliştirmeye yönelik yeterli etkinliklere yer verilememesinden kaynaklanan sözcük seçimi hataları %14,4'lük (185) oranla tespit edilmiştir. Söz dizimsel hata payı ise %9,9'lük (127) oranla en düşük hata düzeyini oluşturmaktadır.

Aydanur ÖZKAN'ın “Yabancıların Türkçeyi Öğrenmeleri Esnasında Yaptıkları İsim Hâl Ekleri Yanlışları Ve Bu Konunun Değerlendirilmesi” çalışmasında öğrencilerin yazılı sınav örneklerinden taranan yanlışlar T.T-I, T.T-II, O.T-II, Y.T-I, Y.T-II kurlarına göre değerlendirilmiştir. Buna göre en çok yanlış yapılan hal ekleri sırasıyla belirtme hali eki, yönelme hali eki, tamlayan hali eki, bulunma hali eki, çıkma hali ekleridir. Hata türleri; eklerin kullanılmaması, kullanılması gerekenek yerine başka bir ek kullanılması, ekin gereksiz kullanılması, ekin cümlenin yanlış ögesinde kullanılması, ekin yanlış kullanılmasıdır. Değerlendirmede tüm kurlarda yanlış yapma oranının birbirine yakın olduğu görülmüş, kurlar ilerledikçe yanlış yapma oranını azalmadığı belirtilmiştir.

Candemir DOĞAN'ın “Türkçede Fiil Çekimleri ve Arap Öğrencilere Öğretimi” adlı makalesinde dikkat edilmesi gereken önemli konulara değinilmiştir. “Tezatl düzen” biçiminde ele alınan hatalar, her iki dilin çekim sisteminde benzeşmezliklerin kavranamamasıyla açıklanmıştır. Ancak fiil çekim sistemlerindeki tezatl düzenin, yerine göre öğretimi kolaylaştırıcı bir unsura çevrilebileceği ifade edilmiştir. Çünkü çoğu zaman diller arasında yarı benzer durumların öğretilmesi, öğrencilere zıt konuların öğretilmesinden daha zor gelmektedir. Ana dilinde de olmayan konuların öğretiminde benzersizlik kuralı uygulanmalıdır. Öğretimi zorlaştıran sebeplerden bir diğeri de, öğretim

yaklaşımından kaynaklanmaktadır. Bunların başında Türkoloji bölümlerinde okutulan Türkçe gramer kitaplarının Arapça gramer öğretim yöntemiyle düzenlenmiş olmaları gelmektedir. Çalışmada, “madem iki dil arasında benzerlik değil zıtlık var, her iki dilin gramer konuları kendi sistemlerinde öğretilmelidir.” Hükmüne varılmıştır.

Şefik Yücel KIVIRCIK’ın “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri” adlı çalışmasında öğrencilerin en çok yaptıkları hataların ad durum ekleri, imek eylemi, iyelik ekleri, belirtisiz ad tamlaması konularında yoğunlaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Özgür AYDIN’ın “Azeri, Kazak, Özbek Ve Türkmen Öğrencilerde Türkçe Öğrenim Sorunları I ve II” çalışmasında Türk dilleri konuşan öğrencilerin karşılıklı konuşma sınavında sözdizimi ve sözvarlığı konularında yaptıkları hatalar belirlenmiş, Kazakça ve Özbekçe konuşan öğrencilerin hata oranları, Türkmençe ve Azerice konuşan öğrencilerle kıyaslandığında daha yüksek bulunmuştur.

Derya Adalar SUBAŞI’ın yaptığı çalışmada, Arap öğrencilerin yabancı dil öğrenerek kompozisyon yazarken yaptıkları hatalar Arapça dil bilgisi kurallarının etkisiyle açıklanmıştır. Ayrıca kompozisyon yazabilme becerisinin öğrencinin gördüğü birikim ve eğitime bağlı olmasının sonucuna ulaşılmıştır.

Fatma BÖLÜKBAŞ’ın “Arap Öğrencilerin Türkçe Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında, öğrencilerin yazım-noktalama bilmemelerinden kaynaklanan hataların oranı (%54,58) olarak tespit edilmiş, bu hataların (%62,2)’si olumsuz aktarıma bağlanmıştır. Kökence farklı olan iki dilin yapısından kaynaklanan hata oranı (%16,39) şeklinde belirlenmiş, bu hataların (%52,5)’inin gelişimsel hatalar olduğu belirtilmiştir. Sözcük seçiminden kaynaklanan hataların oranı (%15,59), sözdizimi hatalarının oranı ise (%13,17)’dir.

Ali TÜRKEKEL’in yaptığı çalışmada, dildeki matematiksel işleyişin içselleştirilmemesi sebebiyle öğrencilerin yazılı anlatımında (*-mE*, *-EcEğİ*) yapıları adlaştırmaları kullanmada başarılı olurken konuşma sınavında zorlandıkları ve karışıklıklar yaşadıkları belirtilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Mehmet KARA’nın “Gazi Üniversitesi TÖMER Öğrencilerinin Türkçe Öğrenirken Karşılaştıkları Sorunlar ve Bunların Çözümüne Yönelik Öneriler” ad altında çalışmasında Arap kökenli öğrencilerde okuma ve yazma sorununun diğer öğrencilere göre daha fazla olduğu belirtilmiş; bu durum alfabe farklılığı ve Arapça yazım

sisteminin olumsuz etkisiyle açıklanmıştır. Ayrıca Arap öğrencilerin dilbilgisinde yaptıkları hatalardan hareketle Türkçeyi diğer gruplara göre daha zor öğrendikleri belirtilmiştir. Afrikalı öğrencilerin ise kendi ülkelerinde çoğunlukla İngilizce öğrenim gördükleri için İngilizce söz diziminin etkisinde cümleler kurdukları fark edilmiştir.

Rasim ÖZYÜRK'in "Türk Devlet ve Topuluklarından Türkiye Üniversitelerine Gelen Türk Soylu Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenimlerinde Karşılaştıkları Sorunlar" adlı çalışmasında şu sonuca varılmıştır: Yabancıların Türkçe öğrendikleri sırada en çok zorladıkları beceri(konuşma, dinleme, okuma) günlük hayatla ilgili kullanım becerilerine göre çokaz kullanılan yazma becerisidir. Ondan sonra yabancı öğrencilerin Türk toplumunun ve kültürünün özelliklerini iyi bir şekilde öğrenmemelerinden kaynaklanan zorluklar, çok anlamlı kelimelerin iyi kavranamaması, deyim ve atasözlerinin kullanımı şeklinde ifade edilmiştir.

Selma ISILOĞLU'nun "Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Nesne Ekinin Durum Kullanımı İle İlgili Yanlışlar ve Çözüm Önerileri" çalışmasında öğrencilerin, belirtme hâli ekinin ne zaman eklenmesi gerektiği konusunda tereddüt yaşadıkları, nesneye ek eklenip eklenmeyeceğinde zorladıkları sonucuna varılmıştır.

Yusuf ÇOTUKSÖKEN'in "Yabancı Öğrencilerin Türkçe Öğrenirken karşılaştıkları Güçlükler ve Yaptıkları Yanlışlıklar" adlı çalışmasında Türkçe derslerine katılan öğrencilerin yaptıkları hataların sadece ekler, cümle kurmak konularında değil; yazım, noktalama ve sesletim konularında da yoğunlaştığı ifade edilmiştir.

Yusuf POLAT'ın "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Bir Sorun Olarak Ünsüz Yumuşaması Kuralı" adı altında yazdığı makalede ünsüz yumuşaması kuralını kavramanın güç olduğu, özellikle kimi istisnai durumların yabancılar açısından sorun oluşturduğu ifade edilmiştir.

PROBLEM DURUMU

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen kişilerin yazılı ve sözlü anlatımlarındaki dil hataları pek çok bilimsel araştırmada değerlendirilmiştir. Bunların bir özeti yukarıda verilmiştir. Ancak hata tasnifinde "biçim bilgisi, söz varlığı, söz dizimi hataları" gibi genel tasniflere gidilmiş; hatalı biçimlerin ne şekilde düzeltilebileceği gibi hususlar üzerinde yeterince durulmamıştır. Bu çalışmada ileride hazırlanması muhtemel Uluslararası Türkçe Öğrenir Derlemi için oluşturulacak hata etiket şemasına temel oluşturacak şekilde hatalar

ayrıntılı biçimde tasnif edilecektir. Yine böyle bir derlemde hata düzeltiminde nasıl bir yol tutulabileceğiyle ilgili örnekler sunulacaktır. Araştırmanın temel ve alt problemleri şöyle ifade edilebilir:

Temel Problem

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenirlerinin yazılı anlatımlarındaki yazım-noktalama ve dil hataları ile bunları düzeltme yolları nelerdir?

Alt Problemler

1. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenirlerinin yazılı anlatımlarındaki yazım-noktalama, söz varlığı, biçim bilgisi, söz dizimi hataları nelerdir?
2. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenirlerinin yazılı anlatımlarındaki yazım-noktalama, söz varlığı, biçim bilgisi, söz dizimi hataları nasıl tasnif edilebilir?
3. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenirlerinin yazılı anlatımlarındaki yazım-noktalama, söz varlığı, biçim bilgisi, söz dizimi hataları ne şekilde düzeltilebilir?

KAPSAM VE SINIRLILIKLAR

Bu çalışmanın kapsamı yabancı dil olarak Türkçe öğrenirlerinin yazılı anlatımlarındaki dil hatalarıdır. Dil hataları söz varlığı, biçim bilgisi, söz dizimi ile yazım ve noktalama hataları ile sınırlandırılmıştır. Cümle sınırlarını aşan metin düzeyindeki hatalar ele alınmamıştır. Veriler Gazi Üniversitesi TÖMER’de 2012-2013 öğretim yılında Türkçe öğrenen öğrencilerin kur atlama sınavında oluşturdukları metinlerden elde edilmiştir. C1 düzeyinde öğrenim görmekte olan 34 öğrencinin sınav kağıdındaki kompozisyonlar yazım ve dil hataları açısından çözümlenmiştir.

YÖNTEM

Gazi Üniversitesi TÖMER’de Türkçe öğrenen C1 düzeyindeki 34 öğrencinin kur atlama sınavındaki kompozisyonları önce bilgisayar ortamında yazıya aktarılmış, önce yazım ve noktalama hataları tespit edilerek düzeltilmiş, daha sonra metinlerin üçte birlik kısmı herhangi bir ön şema, belirleyici ve sınırlandırıcı çerçeve olmadan hata açısından çözümlenmiştir. Bu ilk çözümlenme tez yazarı ile danışman tarafından eş zamanlı yürütülmüş, haftalık periyotlarla bir araya gelinerek çözümlenmeler karşılaştırılmıştır. Bu süreçte verinin kalanını etiketlemede kullanılacak bir şema geliştirilmesi beklenmekle birlikte, üçte birlik incelemenin sonuna gelindiğinde bile yeni hatalar belirlenmesi

sebebiyle ucu açık bir hata işaretleme sürecinin daha verimli olacağı düşünülmüştür. İkinci halka diyebileceğimiz verinin tamamının çözümlenmesi aşamasında bu kez daha önce çözümlenen metinler de dâhil edilmek suretiyle malzemedeki rastlanan bütün yazım ve dil hataları etiketlenmiş, bunların nasıl düzeltileceği yazar tarafından tespit edilmiş; çözümlene haftalık periyotlarla bir araya gelen yazar ve danışman tarafından tartışılmıştır. Üçüncü halkada ise çözümlenmedeki muhtemel tutarsızlıkları en aza indirmek amacıyla veri seti bir kez daha tümüyle incelenmiş, aynı/benzer hataların aynı başlıklar altında tasnif edilmesi ve düzeltiminde ortak bir yol izlenmesi gibi hususlarda birlik sağlanmasına gayret edilmiştir.



BÖLÜM 1

YAZIM HATASI

Hata Kaynağı 1: Ünlü Uyumlarına Aykırılık: Kelime ve ek birleşmesi ile de bağlacının kullanımını sırasında ekin ünlü uyumlarına aykırı biçimde getirilmesi:

Hatalı yazılan sözcük	Doğru Yazım	Dağılım (Kaç farklı metinde geçiyor?)	Sıklık (Kaç kere kullanılmış?)
ailesinden	ailesinden	1	1
artmasına	artmasına	1	1
baze	bazı	1	1
davramıyor	davranıyor	1	1
de	da	4	4
da	de	1	1
düşündüktan	düşündükten	1	1
etmalı	etmeli	1	1
farkli	farklı	1	1
görüyordüm	görüyordum	1	1
Hayatımıza, hayatımıza	Hayatımıza, hayatımıza	1	2
heronler	heronlar	1	1
icatler	icatlar	1	1
inanmıyorduk	inanmıyorduk	1	1

kazaniyorum	kazaniyorum	1	1
kiralı	kiralı	1	1
konuşmek	konuşmak	1	1
makinesı	makinesi	1	1
olümsuz	olumsuz	1	1
sahiptır	sahiptir	1	1
teknolojılar	teknolojiler	1	1
telefonle	telefonla	1	1
yabancı	yabancı	2	2
yabanciler	yabancılar	1	1
yapmiyorlar	yapmıyorlar	1	1
zormuş	zormuş	1	1

Hata Kaynağı 2: Ünlü Uyumlarında Aşırıya Gitmek: Kelimenin kök seslerinin uyuma girmesi veya uyum dışındaki eklerin uyuma sokulması:

Hatalı yazılan sözcük	Doğru Yazım	Dağılım (Kaç farklı metinde geçiyor?)	Sıklık (Kaç kere kullanılmış?)
dıkkatımızı	dikkatimizi	1	1
fayatlar	fiyatlar	1	1
fiyatları	fiyatları	1	1
gürbette	gurbette	1	1
İnsanlar	İnsanlar	1	1
keliteli	kaliteli	1	1
makinalarımız	makinellerimiz	1	1
sılahlar	silahlar	1	1
Tehnolojiler	Teknolojiler	1	2
teklojonın	teknolojinin	1	1

ülkeyi	ülkeyi	1	1
vakıt	vakit	2	3
vucudumuza	vücutumuza	1	1
(yazık) kı	(yazık) ki	1	1

Hata Kaynağı 3: İnce-Kalın /l/ Meselesi:

Hatalı yazılan sözcük	Doğru Yazım	Dağılım (Kaç farklı metinde geçiyor?)	Sıklık (Kaç kere kullanılmış?)
alkoldan, alkoluu, alkolun	alkolden, alkolü, alkolün	1	4

Hata Kaynağı 4: Fonem Ayırıştırılmama: Kelimenin aslındaki fonemi yakın bir sesle değiştirme:

Hatalı yazılan sözcük	Doğru Yazım	Dağılım (Kaç farklı metinde geçiyor?)	Sıklık (Kaç kere kullanılmış?)
Arnautça	Arnavutça	1	1
Ayıt	ait	1	1
Bağih	bağlı	1	1
Seyahet	seyahat	1	1
Başga	başka	1	1
Bır	bir	2	2
Bozdulabı	buzdolabı	1	1
Burakır	burakır	1	2
Bü	bu	1	1
Çivreyi	çevreyi	1	1
Çök	Çok	1	1

duksan	doksan	1	1
elektromanyelik	elektromanyetik	1	3
etmes	etmez	1	1
genişiyor	gelişiyor	1	1
Gun	Gün	1	1
haz	has	1	1
hey	her	2	2
ışıyı	ışığı	1	1
iddealar	iddialar	1	1
Mikrobları	Mikropları	1	1
mörönlar	nöronlar	1	1
nesil	nasıl	1	1
olaşım	ulaşım	1	1
Omarı	Umarım	1	1
Örneğim	örneğin	1	2
Pözeleri, pözeler	Füzeler, füzeler	1	2
raddettim	reddettim	1	1
simirler	sinirler	1	1
sorumlar	sorunlar	1	1
tabiyatı	tabiatı	1	1
Tehnoloji, Tehnolojiler, Tehnolojileri, Tehnolojinin, teknolojiyi	Tehnoloji, Teknolojiler, Teknolojileri, Teknolojinin, teknolojiyi	1	8
Teknolojiyle	Teknolojiyle	1	1

Telefizon	televizyon	1	1
Tün	tüm	1	1
Ulumsuz	Olumsuz	1	2
Vesayere	vesaire	1	2
Vidio	video	1	1
yolculumuz	yolculuğumuz	1	1

Hata Kaynağı 5: Bitişik yazılması gereken kelime ya da eklerin ayrı yazılması:

Hatalı yazılan sözcük	Doğru Yazım	Dağılım (Kaç farklı metinde geçiyor?)	Sıklık (Kaç kere kullanılmış?)
bir çok	birçok	1	3
bir dir	birdir	1	1
bir takım	birtakım	1	1
buz dolabı	Buzdolabı	1	1
dünya da	dünyada	1	1
her hangi	herhangi	1	1
hiç bir	hiçbir	1	2
kayıb ediyoruz	kaybediyoruz	1	1
pahalı dır	pahalıdır	1	1
şehride	şehri de	1	1
vaz geçilmez	vazgeçilmez	1	1
ve ya	veya	1	1

Hata Kaynağı 6: Ayrı yazılması gereken kelimelerin bitişik yazılması:

Hatalı yazılan sözcük	Doğru Yazım	Dağılım (Kaç farklı metinde geçiyor?)	Sıklık (Kaç kere kullanılmış?)
arkadaşlarımada	arkadaşlarıma da	1	1
biriside	birisi de	1	1
Buyüzden	Bu yüzden	1	1
ceptelefon	cep telefonu	2	2
demekki	demek ki	1	1
enaz	en az	1	1
evişlerinden	ev işlerinden	1	1
fabrikalarda	fabrikalar da	1	1
ginede	gine de	1	1
herşey	her şey	1	1
Kardeşlerimede	Kardeşlerime de	1	1
kullanımlarıda	kullanımları da	1	1
nedemek	ne demek	1	1
taraflarıda	tarafları da	1	1
uzakyerde	uzak yerde	1	1
yada	ya da	2	1
yazıki	yazık ki	1	1
yönleride	yönleri de	1	2
zamanda	zaman da	1	1

Hata Kaynağı 7: Cümle içinde küçük harfle yazılması gereken kelimelerin büyük harfle yazılması:

Hatalı yazılan sözcük	Doğru Yazım	Dağılım (Kaç farklı metinde geçiyor?)	Sıklık (Kaç kere kullanılmış?)
Bazı	bazı	1	1
Benim	benim	1	1
Bile	bile	1	1
Bilgisayar	bilgisayar	1	2
Biz	biz	2	1
Boşa	boşa	1	1
Bunlarsız	bunlarsız	1	1
Buzdolabı	buzdolabı	1	1
Farklı	farklı	1	2

Hata Kaynağı 8: Yan yana kullanılan çift l sesinden birinin yazıda gösterilmemesi:

Hatalı yazılan sözcük	Doğru Yazım	Dağılım (Kaç farklı metinde geçiyor?)	Sıklık (Kaç kere kullanılmış?)
Mili	milli	1	1
Beli	belli	1	1
Engeliyor	engelliyor	1	1
kullanımları	kullanımları	1	2
Kulanıyor	kullanıyor	1	1
kulanıyorlar	kullanıyorlar	1	1
kulanmak	kullanmak	1	1
kulansak	kullansak	2	4

kulansalar	kullansalar	1	1
özelikle	özellikle	1	1

Hata Kaynağı 9: Ünlü düşmesinin yazıda gösterilmemesi:

Hatalı yazılan sözcük	Doğru Yazım	Dağılım (Kaç farklı metinde geçiyor?)	Sıklık (Kaç kere kullanılmış?)
beyinin	beynin	1	1
kayıb ediyoruz	kaybediyoruz	1	1

Hata Kaynağı 10: Telaffuzdaki ünlü düşmesinin yazıda gösterilmesi:

Hatalı yazılan sözcük	Doğru Yazım	Dağılım (Kaç farklı metinde geçiyor?)	Sıklık (Kaç kere kullanılmış?)
burda	burada	1	1

Hata Kaynağı 11: Kelimenin eksik veya hata yazılması:

Hatalı yazılan sözcük	Doğru Yazım	Dağılım (Kaç farklı metinde geçiyor?)	Sıklık (Kaç kere kullanılmış?)
Buluların	Buluşların	1	1
Bunu	Bunun	1	1
Büyükkü	büyüktü	1	1
davrnmak	davranmak	1	1
dışarya	dışarıya	1	1
düşüyorlar	düşünüyorlar	1	1
faydal	faydalı	1	1

Hayattım	hayatım	1	1
here	her	1	1
hormone	hormon	1	1
kaybemedem	kaybetmeden	1	1
kullancaklar	kullanacaklar	1	1
kullanlar	kullananlar	1	1
motvasyon	motivasyon	1	1
mutaç	muhtaç	1	1
teklojonin	teknolojinin	1	1
teknoloj	teknoloji	1	1
Teknolojyle	Teknolojyle	1	1
telefizon	televizyon	1	1
Türkiy	Türkiye	1	1
yazıki	yazık ki	1	1
yolculumuz	yolculuğumuz	1	1
zararl	zararlı	1	1
kiş	kişi	1	1

Hata Kaynağı 12: Düzeltme işaretinin kullanımı: Anlam karışıklığı doğuracak kelimelerde düzeltme işaretinin kullanılmaması:

Hatalı yazılan sözcük	Doğru Yazım	Dağılım (Kaç farklı metinde geçiyor?)	Sıklık (Kaç kere kullanılmış)
hala	hâlâ	1	1

BÖLÜM 2

LEKSİKOLOJİ

1- İsimlerin Hatalı Kullanımı:

Hatalı Kullanım	Düzeltilim
1 Türkiye ekonomi sıralamada 17. <i>numarada</i> oldu.	Türkiye ekonomi sıralamada 17. <i>sırada</i> oldu.

Bu cümlede “numara” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Burada “numara” sözcüğü yerine “sıra” sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “sıra” sözcüğü için 9 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. (*isim*) Yan yana, art arda olan şey veya kimselerin tümü, dizi: “*Şehir esnafı şekercisinden tutun da birbirine kadar iki sıra durup kendisini alkışladılar.*” – S. F. Abasyanık.
2. Bu biçimdeki topluluğun durumu: “*Sırayı bozmayın.*”.
3. Belirli bir düzene ve niteliğe göre dizileme durumu: “*Boy sırası., Yaş sırası.*”.
4. Bir şeye ayrılan, uygun görülen veya rastlayan zaman: “*Bu sırada yan odadan sesler gelmeye başlamıştı.*” – İ. O. Anar.
5. Nöbet: “*Dalış sırası gene gelinceye dek o koca süngerden başka bir konudan söz etmedi.*” – Halikarnas Balıkcısı.
6. Tahtadan oturarak: “*Oturacak yerler tahta sıralardan olur.*” – S. Birsal.
7. Dershane, meclis vb. yerlerde kullanılan ve oturup yazı yazacak biçimde yapılan mobilya,
8. Düzen: “*Sıraya girmek., Sıraya dizilmek.*”.
9. Ardı, arkası, önü ve yanı kelimelerinden sonra gelerek tamlamalar kuran ve “ardından, arkasından, önünden, yanından, beraberinde” anlamlarında kullanılan bir söz: “*Ardı sıra gelmek., Arkası sıra koşmak., Önü sıra gitmek., Yanı sıra yürümek.*”.

Yukarıda sıralanan anlamalardan 3.sü burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD'dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Bu durumda, uslu üzüm çeşidi 0.49 somak / göz adedi ile son sırada yer almaktadır.
Dünyada ölüm nedenleri arasında 1990 yılında dokuzuncu sırada bulunan trafik kazalarının 2020 yılında altıncı sıraya yükselmesi beklenmiştir.
Artvin Orman Bölge Müdürlüğü %9,62 ile 3. sırada yer almaktadır.
Bu bölgenin şehirselleşmelerinde TDH, Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinden sonra üçüncü sırada gelmektedir.
Türkiye jeotermal enerjide Dünyadaki jeotermal ısı kullanımını ve kaplıca uygulamalarında, Çin, Japonya, ABD ve İzlanda'nın ardından 5. sırada gelmektedir.

Görüldüğü gibi öğrenci “sıra” kelimesi yerine “numara” kelimesini kullanmıştır. Ancak Türkçede derecelendirme yapmak için numara kavramının kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar. Kullanılması gereken asıl kelime “sıra”dır.

Hatalı Kullanım	Düzeltilim
2 Avrupa, <i>Almanya</i> ve Amerika ülkeleri	Avrupa ülkeleri ve Amerika

Burada “Almanya” sözcüğü gereksiz kullanılmıştır. Buradaki sorunun nedeni öğrencinin genel kültürüyle ilgilidir. Çünkü Almanya zaten bir Avrupa ülkesidir.

Hatalı Kullanım	Düzeltilim
3 Orada yabancı insanlar için hayat çok pahalı çünkü bir satıcı yada <i>kirali müdür</i> yabancı dili bilmiyor ...	Orada yabancı insanlar için hayat çok pahalı çünkü bir satıcı yada <i>emlakçı</i> yabancı dili bilmiyor ...

Bu cümlede “kirali müdür” kavramı hatalı kullanılmıştır. Burada “kirali müdür” kavramı yerine “emlakçı” sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “emlakçı” sözcüğü için 2 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. (*isim*) Emlak alıp satma işiyle geçmenin kimse.
2. Emlak bürosu.

Yukarıda sıralanan anlamalardan 1.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD'dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Yani artık meslekte sertifikalı ve sertifikasız emlakçı dönemi başlayacak” şeklinde konuştu.
Her nedense emlakçı da iki gündür dükkânını açmıyordu.
Ankaralı ünlü emlakçı Salim Taşçı, sistemin yaygın işlemesi için faizlerin yüzde 1'in altına inmesi gerektiğine dikkat çekti
Ankara'dan bir emlakçı ile tanışıp sanal üzerinden aşk yaşamaya başlamışlardı.
Aradan bir yıl geçti; sıkıntılı bir yılın ardından bir gün emlakçı ile iki hanım geldiler.

Burada hatalı kavramlaştırma vardır. Bununla birlikte öğrenci kullanması gereken asıl kavramı bilmediği için hatalı kavram türetmiştir. Türkçede emlak alım satımı, kiralaması ile uğraşan kimseye “emlakçı” denir.

Hatalı Kullanım	Düzeltilim
4 Türkiye <i>ülkeyi</i> seçtim	Türkiye'yi seçtim

Burada “ülke” sözcüğü gereksiz kullanılmıştır. Türkiye kelimesinin kullanımı yeterlidir.

Hatalı Kullanım	Düzeltilim
5 ... üniversite'de kantine gidince <i>amcamla</i> konuşmayı bilmiyordum.	... üniversite'de kantine gidince <i>görevliyle</i> konuşmayı bilmiyordum.

Bu cümlede “amca” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Burada “amca” sözcüğü yerine “görevli” sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük'ünde “görevli” sözcüğü için 2 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. (*sıfat*) Görevi olan, vazifeli: “ *Herkesi kendisine hizmetle görevli sanırdı.*” – Ç. Altan.
2. (*isim*) Resmî görevi olan kimse, memur.

Yukarıda sıralanan anlamalardan 1.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD'dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Bu defa görevli biraz daha sıkıntılı bir görüntü içinde ve ohlamalar arasında, kalamoza sayfalarını bir kez daha baştan sona taramaya başlıyor.
O görmedi ama çok sevdiğim Sonnur adlı görevli gördü gözyaşlarımı...
Ama bu aracı kullanan da Barış Kuvvetler'inde görevli bir astsubay.
Zira servisi atan kişi hep servisi atmakla görevli olduğunu bilmiyor
Bu denetim doğrudan olabildiği gibi, devletin görevli kıldığı kurumlar yoluyla da yapılabilmektedir.

Burada öğrencinin “görevli” kelimesini bilmemesi veya unutması yanında kompozisyon yazmak zorunda olduğu için Türkçede genel olarak kullanılan “amca” kelimesini kullanmıştır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	Türkiye'de yaşamak benim için normal <i>bir yaşamdır.</i>	Türkiye'de yaşamak benim için normaldir.

Burada “yaşam” sözcüğü gereksiz kullanılmıştır. Bir cümlede aynı manaya gelen bir kelimenin iki kere kullanılmasına gerek yoktur.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
7	çünkü aileden uzak olmak çok zor bir <i>yaşamdır</i> ve	çünkü aileden uzak olmak çok zor ve

Burada “yaşam” sözcüğü gereksiz kullanılmıştır. Uzak olmak durumu ile yaşam arasında bu şekil bir bağın kurulması anlatım bozukluğu sayılabilir. Çünkü uzak olmak bir durumu ifade eder bu durum ise ya “zor” veya iyi-kötü gibi sıfat vb. kelimelerle ifade edilebilir. Burada öğrencinin çok zordur demesi yeterlidir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
8	ve camilerin güzel bir <i>motifi</i> var	ve camilerin güzel bir <i>mimarisi</i> var

Bu cümlede “motif” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Burada “motif” sözcüğü yerine “mimari” sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “mimari” sözcüğü için 3 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. (isim) Mimarlık: “*Mimaride cılız eserler vücuda geliyordu.*” – B. Felek.
2. Yapı: “*Bir uygarlığın üzerine biz bir yapsat mimarisi kuruyorduk.*” – S. İleri.
3. (sıfat) Mimarlıkla ilgili, mimarlığa ilişkin.

Yukarıda sıralanan anlamlardan 2.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Araştırmalar: Kilise ve mimari özellikleri ile ilgili ilk bilgiler Leibes tarafından verilmiştir.
Bu okul, 1919’da Weimar’da kurulmuş ve öğrencileri, mimari, iç mimari, resim, heykel, ..., birlikte kullanılmış yapılar size canlı mimari dersi verir gibiler...
Ortaçağ Anadolu Türk Mimarisinde malzeme sağlama yöntemlerinden birini de ...
bazı örneklerde ise mimari öğelerin en az ikinci kez kullanımı oluşturmaktadır.

Burada anlatım bozukluğu vardır. Öğrenci gördüğü tarihi yerler için “motif” kelimesini kullanarak yanlış seçim yapmıştır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
9	Türkiye’de yaşamak için biraz bir süre istiyor	Türkiye’de yaşamaya alışmak için biraz bir süre istiyor

Burada “alışmak” sözcüğü, cümlenin anlamını tamamlamak için kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “alışmak” sözcüğü için 7 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. (-e) Bir işi tekrarlayarak kolaylıkla yapabilmek: “*Muhtaç değiliz ama ben çalışmaya alıştım.*” - İ. Benice.
2. Yadırgamaz duruma gelmek: “*Dar ve alıştığımız çerçeve içinden çıkmak bizi şaşırtacağı için onu istemeyiz.*” – A. H. Çelebi.
3. Uyar duruma gelmek, intibak etmek: “*Bu mesleğe alışmış gibi görünüyor.*” – N. Araz.
4. Sürekli ister olmak, bağımlılık kazanmak: “*Tütüne alışmak., İlacı alıştı.*”.

5. Bağlamak, ısınmak: “Birdenbire ona alıştığını hissediyor ve bu işe ayrıca şaşırıyordu.” – A. H. Tanpınar.
6. Evcilleşmek, ehlileşmek.
7. (nsz) Tutuşmak, yanmaya başlamak.

Yukarıda sıralanan anlamalardan 3.sü burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Ülke olarak bu gerçeğin bilinci ile yaşamaya alışmak ve her zaman hazırlıklı olmak zorundayız.
... İstanbul’da hüzne en uzak kişi bendim, bu duyguya alışmak istemiyor.
Buna alışmak elbette zor olacaktır ama üstesinden gelinmeyecek bir şey değildir.
Aslında alıştığı sadece alıştım demektir. Gerçekten alışmak mümkün değildi.
İyi olana alışmak kolaydır derler.

Burada “alışmak” sözcüğünün cümlelerin anlamını tamamlamak için kullanılması gerekir. Burada öğrencinin “yaşamak” ve “süre istiyor” sözcükleri birlikte kullandığı için “alışmak” sözcüğünü cümlelerin anlamını tamamlamak için kullanılmalıydı.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
10	Türkiye’de her şey var, deniz, okyanus var ve	Türkiye’de her şey var, deniz var ve

Burada “okyanus” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Buradaki sorunun nedeni öğrencinin genel kültürüyle ilgilidir. Çünkü Türkiye’de okyanus yoktur.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
11	meselâ bir <i>adam</i> ailesinden	meselâ bir <i>insan</i> ailesinden

Bu cümlede “adam” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Burada “adam” sözcüğü yerine “insan” sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “insan” sözcüğü için 3 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. (*isim*) Toplum hâlinde bir kültür çevresinde yaşayan, düşünme ve konuşma yeteneği olan, evreni bütün olarak kavrayabilen, bulguları sonucunda değiştirebilen ve biçimlendirebilen canlı.
2. Âdemoğlu, âdem evladı: “*O yaşta insan hiç düşünmeden sadece yaşamaya bakar.*” – H. Taner.
3. (*sıfat*) Huy ve ahlak yönünden üstün nitelikli (*kimse*).

Yukarıda sıralanan anlamlardan 2.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

İnsan, yurt özlemi, sevinç, acı, korku ve. gibi şeyleri aşar.
Bugünkü ileri insan diyebileceğimiz Parisli kadının böyle bir geçmişi var.
Son yıllarda bunların temellerinin de insan beyni ve vücudundaki mekanizmalara dayandığı iddia edilerek, ...
Sizi bir insan yapan bu kadar doğal olmamanız zaten.
Aliye evine dönmüştü ama insan içine çıkacak yüzü yoktu.

Burada hatalı kelime kullanılmıştır. Türkçede örnek verilmelerde insan kelimesi kullanılır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
12	bu yüzden <i>adam</i> rahatça yaşamıyor	bu yüzden <i>insan</i> rahatça yaşamıyor

Bu cümlede “adam” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Burada “adam” sözcüğü yerine “insan” sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “insan” sözcüğü için 3 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. (*isim*) Toplum hâlinde bir kültür çevresinde yaşayan, düşünme ve konuşma yeteneği olan, evreni bütün olarak kavrayabilen, bulguları sonucunda değiştirebilen ve biçimlendirebilen canlı.
2. Âdemoğlu, âdem evladı: “*O yaşta insan hiç düşünmeden sadece yaşamaya bakar.*” – H. Taner.
3. (*sıfat*) Huy ve ahlak yönünden üstün nitelikli (*kimse*).

Yukarıda sıralanan anlamlardan 1.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

İnsan, yurt özlemi, sevinç, acı, korku gibi şeyleri aşar.
Bugünkü ileri insan diyebileceğimiz Parisli kadının böyle bir geçmişi var.
Son yıllarda bunların temellerinin de insan beyni ve vücudundaki mekanizmalara dayandığı iddia edilerek, ...
Sizi bir insan yapan bu kadar doğal olmamanız zaten.
Aliye evine dönmüştü ama insan içine çıkacak yüzü yoktu.

Burada hatalı kelime kullanılmıştır. Türkçede örnek verilmelerde insan kelimesi kullanılır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
13	kendi parasını kazanıp kimseye muhtaç olmamak kadar	<i>kadının</i> parasını kazanıp kimseye muhtaç olmaması kadar

Bu cümlede “kendi” zamiri hatalı kullanılmıştır. Burada “kendi” zamiri yerine “kadın” sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “kadın” sözcüğü için 4 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. (*isim*) Erişkin dişi insan, hatun, hatun kişi, zen: “*Yanlarında, kendileriyle ahbablık edecek dostlar, hizmetlerine koşacak kadınlar veya erkekler görmek isterler.*” – A. Ş. Hisar.
2. (*sıfat*) Analık veya ev yönetimi bakımından gereken erdemleri, becerileri olan.
3. Hizmetçi bayan.
4. Bayan.

Yukarıda sıralanan anlamlardan 4.sü burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Bir Japon kadın ağlamıştı.
Ama akıllısı, aptalı, hiçbir kadın play boyumuzun kendisi –yani şahsiyetiyle yatmaz.
Yazar, Tanzimat’ın kadınları açamadığını, dört kadın alabilmeyi kaldıramadığını söyler.
Çay bahçesindeki yalnız kadın, sana bakışından ekşime!
Naciye Abla su almaya giderken kapısının önünde iki kadın ağız dalışı yapıyordu.

Burada öğrencinin “kadın” sözcüğünün zamirli olarak nitelendirebileceğimiz gönderim işlevine hâkim olmadığı görülmektedir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
14	Buluşların olumlu <i>yönleri</i> : İnternet, cep telefonu, çamaşır makinesi,	Buluşların olumluları: İnternet, cep telefonu, çamaşır makinesi,

Burada “yön” sözcüğü gereksiz kullanılmıştır. “Yön” kelimesi bir açıklama öncesi girizgâhtır. Ancak sonrasında öğrencinin kullandığı örnekler buna uygun olmadığı için anlatım bozukluğu yapılmıştır. Dolayısıyla “yönler” kelimesi gereksizdir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
15	buluşların kötü ya da olumsuz <i>yönlerine</i> : savaş uçağı, bombalar, heronler ve savaş aletleri.	buluşların kötü ya da olumsuzlarına: savaş uçağı, bombalar, heronler ve savaş aletleri.

Burada “yön” sözcüğü gereksiz kullanılmıştır. “Yön” kelimesi bir açıklama öncesi girizgâhtır. Ancak sonrasında öğrencinin kullandığı örnekler buna uygun olmadığı için anlatım bozukluğu yapılmıştır. Dolayısıyla “yönler” kelimesi gereksizdir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
16	En zayıf <i>silahı</i> alçaktan geçmesidir.	En zayıf <i>zararı</i> alçaktan geçmesidir.

Bu cümlede “silah” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Burada “silah” sözcüğü yerine “zarar” sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “zarar” sözcüğü için tek anlam bulunmuştur. Aşağıda verilmektedir:

- (*isim*) Bir şeyin, bir olayın yol açtığı çıkar kaybı veya olumsuz, kötü sonuç, dokunca, ziyan, mazarrat: “*Aldığı günlerde iyi para getiren oteli zararla kapatmaya başlamışlar.*” – M. Ş. Esendal.

Yukarıda verilen anlam burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Bir ilişki masumu olduğum ve benden kimseye bir zarar gelmediği için, arkadaşlarım bu

işlerde hep beni kullanırlardı:
Aslan Doğaya zarar veren herkesi uyarın.
Ve böyle bir aşk kimseye zarar vermeden mışıl mışıl sürer gider.
Birçok Avrupa kentlerindeki yol ağaçlarının yaklaşık üçte biri tuzdan zarar görmüş ve bazıları ölmüş durumundadır.
Fakat 1300'lerdeki aşırı soğuk kılar nedeniyle yerleşim yerleri büyük zarar gördü.

Burada “silah” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. “silah” sözcüğü kullanılması anlatım bozukluğa yol açar. “zarar” sözcüğünün kullanılması bu bozukluğu giderir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
17	Eğer insanlar bugünkü buluşları olumlu <i>halinde</i> kullansalar,	Eğer insanlar bugünkü buluşları olumlu <i>şekilde</i> kullansalar,

Bu cümlede “hâl” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Burada “hâl” sözcüğü yerine “şekil” sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “şekil” sözcüğü 8 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. (*isim*) Biçim.
2. Bir konuyu açıklamaya yarayan resim veya çizim: “*Bu kitapta birçok şekil var.*”.
3. Davranış biçimi, tutum, yol, tarz: “*Bu şekilde hareket etmek doğru değildir.*”.
4. Bir kavramın, düşüncenin, olayın veya işin değişik oluş biçimi: “*Yalnızlığın şekilleri vardır, kimsesiz bir yerde yalnızlık, sosyete ve kalabalık içinde yalnızlık.*” – R. N. Güntekin.
5. Toplumsal bir bütünün kuruluş biçimi: “*Yönetim şekil.*”.
6. Anlatım biçimi: “*Ne yapıp yapmış bu havai konuşmayı bir röportaj şekline sokmak yolunu bulmuştu.*” – Y. K. Karaosmanoğlu.
7. *ed.* Biçim.
8. *mat.* Bazı matematiksel varlıkların gösterilmesine yarayan resim: “*Geometrik şekil.*”.

Yukarıda sıralanan anlamlardan 3.sü burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Yalnız başka bir şekil buldum.

Çünkü artık öykü yazarın elinden çıkmış, okurun belleğinde yepyeni imgelerle donanarak farklı bir şekil almıştır.
Carrara, Doğalgaz Kanunu'na verilecek son şekil ile birlikte faaliyete geçeceklerini ifade etti.
Mesleği olan veya olmayan kadın, eğer isterse, istediklerinin haklılığına inanırsa, yepyeni bir şekil verebilir bu topluma.
Örneğin mürettebat kapsülü Apollo ile şekil bakımından benzeşiyor;

Burada olumlu “hâl” ifadesini kullanmak yanlıştır. Bunun yerine “şekil” ifadesini kullanmak anlatım bozukluğunu giderir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
18	hayatımızı olumlu <i>yönleri</i> ekliyor	hayatımızı olumlu ekliyor

Burada “yön” sözcüğü gereksiz kullanılmıştır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
19	yanlış kullanan insanlar bunlar düşüyorlar ve hiçbir zamanda kalkamaz.	yanlış kullanan insanlar bunlar <i>hataya</i> düşüyorlar ve hiçbir zamanda kalkamaz.

Bu cümlede “düşmek” fiilinin “hata” sözcüğü ile kullanılması gerekir. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “hataya düşmek” birleşik fiili şöyle tanımlanmaktadır:

- Yanılmak "*Bu soruya evet cevabını vermekle bir hataya düşmüş sayılmayız.*" - Y. K. Karaosmanoğlu

Yukarıda verilen anlam burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Ortaya çıkan bir kanıttan ali hataya düşüldüğünün açıkça anlaşılması,
Yazısından kopya çekerek aynı hataya nasıl düşüyor:
İtalyan hakem Collina ilk kez hataya düştü ve onu ofsaytla durdurdu.
Her ne olursa olsun, insanlar, hataya düşeni karalamalı.

Paşa birçok genel müdürün düştüğü hataya düşmedi.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
20	aynı zamanda da insanlara <i>yaş</i> ve <i>kan</i> veriyor	aynı zamanda da insanlara <i>üzüntü</i> veriyor

Burada “kan ve yaş” sözcükleri hatalı kullanılmıştır. Burada “kan ve yaş” sözcükleri yerine “üzüntü” sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “üzüntü” sözcüğü için tek anlam bulunmuştur. Aşağıda verilmektedir:

- (*isim*) Olması istenilmeyen olaylardan doğan ruh tedirginliği, teessür: “*Beni sevmiyor, yeniden zihnimi kurcalamak, sinirlerimi üzüntü içinde bırakmak istiyor.*” – E. İ. Benice.

Yukarıda verilen anlam burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Babil döneminde matem ve üzüntü sembolü olarak oruç tutuluyordu.
Üzüntü, kalpte ritim bozuklukları yapar.
Anneniz de, siz de, onun ölümünden üzüntü duymuş gibi görünmüyorsunuz? dedi Korkut
Durum üzüntü vericiydi.
Bu acı yıkım ülkemizde çok büyük üzüntü yaratmıştır.

Arapçada gözyaşı ve kan kavramı hüznü ifade için kullanılır. Öğrenci aynı mantıkla düşünerek düşüncelerini yanlış ifade etmiştir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
21	iyi <i>şeyler</i> var ve kötü <i>şeyler</i> var.	iyi ve kötü <i>şeyler</i> var.

Bu cümlede “şeyler” kelimesi gereksiz tekrarlanmıştır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
22	iyi şeyler <i>var</i> ve kötü şeyler var.	iyi ve kötü şeyler var.

Burada “var” kelimesi gereksiz tekrarlanmıştır.

2- Fiillerin Hatalı Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	dersler Avrupa üniversitesinde gibi <i>geliyor</i>	dersler Avrupa üniversitesinde gibi <i>işleniyor</i>

Bu cümlede “gelmek” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “gelmek” fiili yerine “işlenmek” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “işlemek” fiili için 14 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. (-i) Bir şeye emek vererek onu daha elverişli bir duruma getirmek.
2. (nsz) İnce ve süslü şeyler yapmak, nakışlamak: “*Para için işlemediğini iddia eden bu fakir ihtiyar şüphesiz sanatının aşağıydı.*” – M. Ş. Esendal.
3. (-e) İçine girmek, etkilemek, nüfuz etmek: “*O uzun ve derin bakış genç adamın ta yüreğine kadar işlemiştii.*” – Y. K. Karaosmanoğlu.
4. (-e) Nakşetmek: “*Al bayrağı narin eller işliyor zafer / Uzaklarda yaralanır kahraman nefer*” – E. B. Koryürek.
5. (nsz) İyi çalışmak, müşterisi bol olmak.
6. Durağan durumdan hareketli duruma geçmek, çalışmak.
7. Herhangi bir konuyu ele alarak incelemek, öğretmek.
8. Düşüncelerini herhangi birine etki yaparak benimsetmek: “*Ali Rıza Bey bu ilk çocuğu ile, bir çiçek meraklısı, bahçesiyle oynar gibi oynamış, onu ancak kendi hayalinde yaşayan mükemmel insan maddelerine göre işlemiştii.*” – R. N. Güntekin.
9. (-den) İşlek, etkin durumda olmak: “*Lütfügiller büyücek bahçelerinin ana yola açılan kapısından işlerlerdi.*” – S. F. Abasyanık.
10. (nsz) Çıban, olgunlaşma yolunda olmak.
11. (nsz) Yara, kapanmamak.
12. (nsz) Gidip gelmek: “*Şimdi otomobillerin, otobüslerin işledikleri asfalt caddeden bir zamanlar ne kervan ne insan geçirdi.*” – S. M. Alus.

13. Hesapları, kayıtları düzenli olarak tutmak veya gereken yere aktarmak: “*Tayın çizelgelerini düzenliyorum, ambar defterini işliyorum.*” – E. Bener.

14. Herhangi bir ürünü satışa sunulmadan önce birtakım işlemlerden geçirmek.

Yukarıda sıralanan anlamalardan 7.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Yenilemek adına, adına cinayet diyebileceğimiz bir suç işleniyor her yerde.
Bu değişiklikler ilerci bölümlerde ayrıntılı işleniyor.
... ayrıca bu melasse mayalanıyor ve hayvan yemi olarak işleniyor.
Enderun başlığı altında Enderun Meydanı ve Sofa-i Hümayun işleniyor.
Dördüncü bölümde ise Harem işleniyor ki en çok yer ayrılan bölüm orası.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	Türkiye’de insanlar yabancılar için iyi <i>hissediyor</i> ve	Türkiye’de insanlar yabancılar için iyi <i>düşünüyor</i> ve

Bu cümlede “hissetmek” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “hissetmek” fiili yerine “düşünmek” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “düşünmek” fiili için 8 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. (-i) Aklından geçirmek, göz önüne getirmek: “*Ben şimdi o güzel çehreden başka / Ne bir yüz düşünür ne hatırlarım*” – N. H. Onan.
2. (-de) Bir sonuca varmak amacıyla bilgileri incelemek, karşılaştırmak ve aradaki ilgilere yararlanarak düşünce üretmek, zihinsel yetiler oluşturmak, muhakeme etmek: “*Türlü şiir anlayışları üzerinde düşünmüş, zaman zaman türlü şairleri sevmiştir.*” – O. V. Kanık.
3. (nsz) Zihniyle arayıp bulmak: “*Bu iş için ben bir çare düşündüm.*”.
4. Bir şeye karşı ilgili ve titiz davranmak: “*Durmadan geziyorsun, biraz da derslerini düşün.*” .
5. Akıl etmek, ne olabileceğini önceden kestirmek: “*Benim kayıslara müşteri çıkmam ihtimalini düşünmüştü.*” – R. N. Güntekin.
6. Tasarlamak: “*Yola çıkmayı düşünüyorum.*”.
7. (nsz) Tasalanmak, kaygılanmak: “*Bu kadar düşünme, elbette bir çare bulunur.*”.

8. (nsz) Farz etmek.

Yukarıda sıralanan anlamlardan 1.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir.

TUD'dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

... her insanın sanal olarak fikrini belirtebileceği bir kara tahta olarak düşünmek gerekir.
Prenses de aynı şeyi düşünüyor.
Selçuk Hoca kitaba bakıyor, düşünüyor, tahtada işlemler yapıyor.
Üstelik nükleer silahlara kavuşursa Hizbullah'a vereceğini düşünüyor.
Onları da apart-otel tarzı konut yapmayı düşünüyor.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	Bu yüzden yüksek lisans yapmak için Türkiye'yi seçtim <i>ve tercih ettim</i> .	Bu yüzden yüksek lisans yapmak için Türkiye'yi seçtim.

Burada “tercih etmek” fiili gereksiz kullanılmıştır. Çünkü aynı anlama gelen iki fiilin birden kullanımından dolayı anlatım bozukluğu yapılmıştır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	Atatürk havaalanına <i>ulaşınca</i> hiç bir şey yapmayı bilmiyordum	Atatürk havaalanına <i>geldiğimde</i> hiç bir şey yapmayı bilmiyordum

Bu cümlede “ulaşmak” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “ulaşmak” fiili yerine “gelmek” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük'ünde “gelmek” fiili için 36 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. (-den, -e; nsz) Ulaşmak, varmak: “*Gurbette gelmişim yorgunum hancı / Şuraya bir yatak ser yavaş yavaş*” – B. S. Erdoğan.
2. Getirmek: “*Adamı Ödemiş'ten aldım geldim, her masrafını çektim.*” – N. Cumalı.
3. Oturmaya, ziyarete gitmek: “*Dün akşam amcalar bize geldi.*”.
4. İsbet etmek: “*Attığı top gözüme geldi.*”.
5. Varlığını sürdürmek, yaşamak, intikal etmek: “*Eski çağlardan birçok anıt çağımıza kadar gelmiştir.*”.
6. Ortaya çıkmak, doğmak.

7. Belli bir süre dolmak: “*Vakit kuşluğu aşmış, öyleye geliyordu.*” – N. Cumalı.
8. Belli bir zamana ulaşmak.
9. Kadar olmak: “*Boyu ancak omzuna geliyor.*”.
10. Çıkmak, yönelmek “*Merak etme, ondan kimseye kötülük gelmez.*”.
11. İzlemek, takip etmek: “*Çocuklar arkadan geliyordu.*”.
12. Bir yerden alınıp bir yere ulaştırılmak: “*Kahve Brezilya’dan geliyor.*”.
13. Katılmak, eklenmek: “*Türkçede ekler kelimelerin sonuna gelir.*”.
14. Türemek.
15. Daha önce üzerinde durulmuş olan bir konuya yeniden dönmek: “*Şimdi sözü burada kesip asıl konumuza gelelim.*”.
16. Sonuç çıkmak: “*Bu davranışlardan ne gelir bilinmez.*”.
17. Dayanmak, tahammül etmek: “*Birazcık üşütmeye gelmiyor, hemen hastalanıyor.*”.
18. Kendine yapılan herhangi bir davranış veya durumu iyi karşılamak: “*Kadri o adamlardandır ki iyi davranmaya, yüz vermeye gelmez.*” – M. Ş. Esenal, “*Bizim baştan savma işe gelmediğimizi bilirsin.*” – R. H. Karay.
19. (-e) Bir şeye sonradan inanmak, doğruluğuna hak vermek, eğilim göstermek, kabul etmek: “*Dediğime geldiniz mi?*”.
20. Etkisini herhangi bir biçimde göstermek: “*Buranın havası iyi geldi., Burası bana çok sıcak geldi.*”.
21. Kazanılmak, sağlanılmak: “*Çiftlikten onlara ayda beş yüz milyon lira gelir.*”.
22. Uymak: “*Bu ayakkabı sana küçük gelir.*”.
23. Olmak, -e uğramak: “*Felç gelmek., Başımıza bir belâ geldi.*”.
24. Akmak: “*Burnundan kan geldi., Musluktan su gelmiyor.*”.
25. Düşmek, rast gelmek: “*Buraya ışık gelmiyor.*”.
26. Görünmek, sanılmak: “*Baygın da olsa yabancı bir kadını böyle kucağında tutmak ona pek ayıp bir şey gibi geldi.*” – H. Taner.
27. (-e) Uygun düşmek: “*Caddelerde oturmaya gelmez.*” – Ö. Seyfettin.
28. (-e) Başlamak, ortaya çıkmak.
29. Mal olmak: “*Bu bardakların tanesi yüz liraya geldi.*”.
30. Biriyle birlikte gitmek: “*Ben İstanbul’a gidiyorum, benimle gelir misiniz?*”.
31. İhtiyaç anlatan deyimler kumaya yarayan bir fiil: “*Uykusu gelmek.*”.
32. (yardımcı fiil) Kök veya gövdeleri sonuna –a (-e) eki almış fiillere gelerek süreklilik bildiren birleşik fiiller oluşturur: “*Alışageldiğimiz bir anlamı vardı.*”.

33. *-mez, -mezlikile* birlikte yapmacık anlatan deyimler yapar: “*Görmezlikten gelmek, İşitmezlikten gelmek.*” .

34. Yönelme durumundaki bazı kelimelere getirilerek birleşik fiil yapar: “*Yola gelmek, Meydana gelmek, Hatıra gelmek, Akla gelmek.*”.

35. *-dikçe, -esi* biçiminde kullanılan sıfat-fiil eklerinden sonra geldiğinde önceki fiille ilgili olarak pekiştirilmiş bir istek ve sürerlik bildiren fiil: “*Baktıkça bakası gelmek, Yedikçe yiyesi gelmek.*”.

36. Herhangi bir sırada bulunmak: “*Başta gelmek, Önde gelmek, Birinci gelmek.*”.

Yukarıda sıralanan anlamalardan 1.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir.

TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

İstanbul’a geldiğimde Priştine’den farklı bir his uyanmıyor.
Göreve geldiğimde inşaat yarım kalmıştı.
Eve geldiğimde anneannen beni kapıda karşıladı ve ağlayarak kucakladı beni...
Ancak buraya geldiğimde dindarlarla ılımlıların arasındaki farkı gördüm.
Buraya geldiğimde kuş kayboluyor.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	İstanbul'da okumayı düşündüm ama ben düşündükten sonra <i>reddettim</i>	İstanbul'da okumayı düşündüm ama ben düşündükten sonra <i>vazgeçtim</i>

Bu cümlede “reddetmek” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “reddetmek” fiili yerine “vazgeçmek” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “vazgeçmek” fiili için 3 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. (*-den*) Kendi hakkı saydığı bir şeyi artık istemez olmak.
2. Eskiden beri yapmakta olduğu bir şeyi artık yapmaz olmak: “*Ben bu sevdadan vazgeçmez iken / Gizli gizli haber salıp durmasın*” – Halk türküsü.
3. Niyetten veya karardan dönmek, caymak: “*Gününün bu son hazzını çıkarmadan ondan niçin vazgeçeriz?*” – A. Ş. Hisar.

Yukarıda sıralanan anlamalardan 3.sü burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir.

TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Onunla erkeksi sevgili arama düşlerimden de vazgeçtim.
Para kazandırmayacağını öğrendim ve vazgeçtim.
Araba, tren kazalarından vazgeçtim.
“Galata köprüsü açılacak” Galata Köprüsü sorununda şahin olmaktan vazgeçtim.
Evi kiralamaktan vazgeçtim.

Öğrenci mantıken yanlış bir fiil kullanmıştır. Çünkü öğrenci okumak için Türkiye’ye gelmeyi düşünüyor ve vazgeçmiş olmasına rağmen “reddetmek” fiilini kullanıyor. Oysa reddetmek, kendisine bir teklif getirilmiş olsaydı söz konusu olabilirdi. Öğrencinin “vazgeçmek” fiilini kullanması daha doğrudur.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	Ankara’ya ulaşınca çok sorunum oldu.	Ankara’ya geldiğimde çok sorunum oldu.

Bu cümlede “ulaşmak” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “ulaşmak” fiili yerine “gelmek” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “gelmek” fiili için 36 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. (-den, -e; nsz) Ulaşmak, varmak: “Gurbette gelmişim yorgunum hancı / Şuraya bir yatak ser yavaş yavaş” – B. S. Erdoğan.
2. Getirmek: “Adamı Ödemiş’ten aldım geldim, her masrafını çektim.” – N. Cumalı.
3. Oturmaya, ziyarete gitmek: “Dün akşam amcalar bize geldi.”.
4. İsbet etmek: “Attığı top gözüme geldi.”.
5. Varlığını sürdürmek, yaşamak, intikal etmek: “Eski çağlardan birçok anıt çağımıza kadar gelmiştir.”.
6. Ortaya çıkmak, doğmak.
7. Belli bir süre dolmak: “Vakit kuşluğu aşmış, öyleye geliyordu.” – N. Cumalı.
8. Belli bir zamana ulaşmak.
9. Kadar olmak: “Boyu ancak omzuna geliyor.”.
10. Çıkmak, yönelmek “Merak etme, ondan kimseye kötülük gelmez.”.
11. İzlemek, takip etmek: “Çocuklar arkadan geliyordu.”.
12. Bir yerden alınıp bir yere ulaştırılmak: “Kahve Brezilya’dan geliyor.”.

13. Katılmak, eklenmek: “*Türkçede ekler kelimelerin sonuna gelir.*”.
14. Türemek.
15. Daha önce üzerinde durulmuş olan bir konuya yeniden dönmek: “*Şimdi sözü burada kesip asıl konumuza gelelim.*”.
16. Sonuç çıkmak: “*Bu davranışlardan ne gelir bilinmez.*”.
17. Dayanmak, tahammül etmek: “*Birazcık üşütmeye gelmiyor, hemen hastalanıyor.*”.
18. Kendine yapılan herhangi bir davranış veya durumu iyi karşılamak: “*Kadri o adamlardandır ki iyi davranmaya, yüz vermeye gelmez.*” – M. Ş. Esendal, “*Bizim baştan savma işe gelmediğimizi bilirsin.*” – R. H. Karay.
19. (-e) Bir şeye sonradan inanmak, doğruluğuna hak vermek, eğilim göstermek, kabul etmek: “*Dediğime geldiniz mi?*”.
20. Etkisini herhangi bir biçimde göstermek: “*Buranın havası iyi geldi., Burası bana çok sıcak geldi.*”.
21. Kazanılmak, sağlanılmak: “*Çiftlikten onlara ayda beş yüz milyon lira gelir.*”.
22. Uymak: “*Bu ayakkabı sana küçük gelir.*”.
23. Olmak, -e uğramak: “*Felç gelmek., Başımıza bir belâ geldi.*”.
24. Akmak: “*Burnundan kan geldi., Musluktan su gelmiyor.*”.
25. Düşmek, rast gelmek: “*Buraya ışık gelmiyor.*”.
26. Görünmek, sanılmak: “*Baygın da olsa yabancı bir kadını böyle kucağında tutmak ona pek ayıp bir şey gibi geldi.*” – H. Taner.
27. (-e) Uygun düşmek: “*Caddelerde oturmaya gelmez.*” – Ö. Seyfettin.
28. (-e) Başlamak, ortaya çıkmak.
29. Mal olmak: “*Bu bardakların tanesi yüz liraya geldi.*”.
30. Biriyle birlikte gitmek: “*Ben İstanbul’a gidiyorum, benimle gelir misiniz?*”.
31. İhtiyaç anlatan deyimler kumaya yarayan bir fiil: “*Uykusu gelmek.*”.
32. (yardımcı fiil) Kök veya gövdeleri sonuna –a (-e) eki almış fiillere gelerek süreklilik bildiren birleşik fiiller oluşturur: “*Alışageldiğimiz bir anlamı vardı.*”.
33. -mez, -mezlikile birlikte yapmacık anlatan deyimler yapar: “*Görmezlikten gelmek., İşitmezlikten gelmek.*” .
34. Yönelme durumundaki bazı kelimelere getirilerek birleşik fiil yapar: “*Yola gelmek., Meydana gelmek., Hatıra gelmek., Akla gelmek.*”.

35. *-dikçe, -esi* biçiminde kullanılan sıfat-fiil eklerinden sonra geldiğinde önceki fiille ilgili olarak pekiştirilmiş bir istek ve sürerlik bildiren fiil: “*Baktıkça bakası gelmek., Yedikçe yiyesi gelmek.*”.

36. Herhangi bir sırada bulunmak: “*Başta gelmek., Önde gelmek., Birinci gelmek.*”.

Yukarıda sıralanan anlamalardan 1.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

İstanbul’a geldiğimde Priştine’den farklı bir his uyanmıyor.
Göreve geldiğimde inşaat yarım kalmıştı.
Eve geldiğimde anneannen beni kapıda karşıladı ve ağlayarak kucakladı beni...
Ancak buraya geldiğimde dindarlarla ılımlıların arasındaki farkı gördüm.
Buraya geldiğimde kuş kayboluyor.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
7	İlk geldiğimde ablamın evinde <i>oturuyordum</i> ve	İlk geldiğimde ablamın evinde <i>kalıyordum</i>

Bu cümlede “oturmak” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “oturmak” fiili yerine “kalmak” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “kalmak” fiili için 21 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. (*nsz*) Olduğu yeri ve durumu korumak, sürdürmek: “*Sıkı sıkı kucakladı ve öylece kaldı.*” – T. Buğra.
2. Zaman, uzaklık veya nicelik belirtilen miktarda bulunmak: “*Arabada yalnız dört çocuk kalmıştı.*”.
3. (*-de*) konaklamak, konmak: “*Hemen karagâha yerleşmezsem ne geri dönebilir ne de otelde kalabilirim*” – F. R. Atay.
4. (*-le*) Oturmak, yaşamak: “*Tam beş sene benimle beraber kaldı.*” – S. F. Abasyanık,
5. Eğleşmek.
6. Hayatını sürdürmek, yaşamak: “*O aileden bir bu çocuk kaldı.*”.
7. Varlığını korumak, sürdürmek: “*Eniştemizin iptidai kalmış huyları da vardı.*”.
8. (*-de*) Oyalanmak, vakit geçirmek: “*Kısa bir süre tezgâhın önünde kaldı.*” – N. Cumalı.

9. Sınıf geçmemek: “Çocukların içinde kalanlar da var gençler de.”.
10. (-de) İşlemez, yürümez duruma gelmek “Araba yarı yolda kaldı”.
11. (-e) İleriye atılmak, ertelenmek “Mahkeme ayın on sekizine kaldı.” – S. F. Abasyanık.
12. (-de) Bir şeyle kaplanmak, bir şeye bulanmak “Oda duman içinde kaldı.”.
13. (-de) Bir işi belli bir noktada bırakmak, ara vermek “Bugün iş maddesinde kaldık.”.
14. (-den) Miras olarak geçmek “Çifilik ana babasından kalmış.”.
15. (-den) Yapamamak “Misafir geldi, gezmeden kaldık.”.
16. Belli bir gelirle geçinmek zorunda bulunmak “Refika, valide, iki kerime kaldık mı biz iki bin kuruş tekaüt maaşına.” – H. Taner.
17. (-le) Yetinmek “Yalnız dayak atmakla kalmadı, onu işinden de çıkardı.”.
18. (-le) Sınırlanmak “Amasya’da iken karşılaştığımız vaziyet yalnız Şeyh Recep Vakası ile kalmadı.” – Atatürk.
19. Herhangi bir durumu sürdürmek.
20. (yardımcıfiil) Olmak, herhangi bir durumda bulunmak “Fatma’nın yemek çantası olmasaydı dün aç kalmıştık.” – F. R. Atay.
21. (yardımcı fiil) Kök veya gövdeleri sonuna –a (-e), -ip (-ip) zarf-fiil eki almış fiillere gelerek süreklilik bildiren birleşik fiiller oluşturur “Bakakalmak.” “Şaşakalmak.” “Donakalmak. Şaşırıp kalmak. Donup kalmak.”.

Yukarıda sıralanan anlamlardan 3.sü burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

“O kalıyorsa, ben de kalıyorum!” diye direttim.
Gümüşsuyu’nda yeni bir eve taşınmış, orada kalıyorum.
Elmadağ Babil sokakta yeni kiraladığı evde annemle kalıyorum.
Şimdi kendime iki odalı ev buldum. Orada kalıyorum. İşim iyi gidiyor.
Kalabalık bir yurtta kalıyorum ve benim gibi kafa bulmayı bekleyen bir sürü arkadaşım var.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
8	Ben seyahat seven biri olduğum için farklı şehirleri gezmeyi çok beğendim.	Ben seyahat seven biri olduğum için farklı şehirleri gezmeyi çok sevdim.

Bu cümlede “beğenmek” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “beğenmek” fiili yerine “sevmek” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “sevmek” fiili için 5 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. (-i) Sevgi ve bağlılık duymak: “Çok az laktırı söylediği için sevdiği için sevdiği arkadaşları bile kendisini iyice anlayamamışlardı.” – Ö. Seyfettin.
2. Birine sevgiyle bağlanmak, gönül vermek: “Ne kadınlar sevdim zaten yoktular / Böyle bir sevmek görülmemiştir” – A. İlhan.
3. Çok hoşlanmak: “Bazıları entari üstüne kürk giymeyi daha çok severlerdi.” R. H. Karay.
4. Okşamak.
5. Yerini, şartlarını uygun bulmak: “Bu ağaç nemli ortamı sever.”.

Yukarıda sıralanan anlamalardan 3.sü burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Ben bu oyunu bu yüzden sevdim zaten.
Herkeste senden bir tecelli bulmayı sevdim.
Turumun başından beri ilk defa yağmuru bu kadar çok sevdim.
Ben seni çok sevdim,
Londra’nın en çok silah taşımayan polislerini sevdim.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
9	gürbette yaşamak benim için tuhaf gözüküyor bana çünkü	gürbette yaşamak benim için tuhaf geliyor bana çünkü

Bu cümlede “gözükmek” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “tuhaf gelmek” birleşik fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “tuhaf gelmek” birleşik fiili yer almamaktadır. Ancak TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Türkülerde bile var. Belki size tuhaf gelir.
Onun için bu eleştiriler bana tuhaf geliyor.
Olabilmek varken hemen evlenmek, ona tuhaf geliyordu.
Adı Aslı olduğundan, bana en tuhaf gelen mühür, “ASLININ FOTOKOPİSİDİR” olmuştur.
İkinci yemek biraz tuhaf geldi bana.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
10	çünkü ilk defa ülkemden <i>uzak oldum</i>	çünkü ilk defa ülkemden <i>uzaklaştım, ayrıldım</i>

Bu cümlede “uzak olmak” birleşik fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “uzak olmak” yerine “uzaklaşmak, ayrılmak vb.” fiillerinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “uzaklaşmak” fiili için 2 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Bir şeyden, bir yerden veya kimseden ayrılıp uzağa gitmek: “*Böyle uzaklaşınca ağır ağır o bizden / Biz ayrı düşmemeye ant içmiştik denizden*” – F. N. Çamlıbel.
2. *mec.* Yabancılaşmak, ilgisi azalmak: “*Bu genç kız yaşasaydı sevdiği adamın günden güne kendisinden uzaklaştığını görecekti.*” – R. N. Güntekin.

Yukarıda sıralanan anlamlardan 1.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Bunu fırsat bilip hemen uzaklaştım.
Hiçbir şey söylemeden yanından uzaklaştım.
Edebiyattan uzaklaştım, politikaya yaklaştım.
Kaçıp uzaklaştım hepsinden...
Kaçar gibi uzaklaştım evden.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
11	bazı günlerde iyi <i>olur</i> ve bazen de kötü olur.	bazı günlerde iyi ve bazen de kötü olur.

Burada “olmak” fiili gereksiz kullanılmıştır. “Olur” fiilinin bir defa kullanılması yeterlidir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
12	Türkiye’de yaşamak için biraz bir süre <i>istiyor</i>	Türkiye’de yaşamak için biraz bir süre <i>gerekıyor</i>

Bu cümlede “istemek” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “istemek” fiili yerine “gerekmek” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “gerekmek” fiili için tek anlam bulunmuştur. Aşağıda verilmektedir:

- (*nsz*) Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek: “*Dünyaya bakmayı aşip dünyayı görme noktasına ulaştığımızda neye talip olmamız gerektiğini de anlarız.*” - İ. Özel.

Yukarıda verilen anlam burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Başımızı hangi kayaya vurmamız gerekiyor?
Koşulsuz olarak bunu yapmak gerekiyor.
Çok seslilikten şikayetçi değilim; ama belli bir kalıba oturulması gerekiyor.
Hem, senin daha çok çalışman gerekiyor.
Diş doktoru elbette sağlıklı besinlerle dost olmanız gerekiyor.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
13	çünkü ailem ve arkadaşlarımdan <i>ayrı oldum.</i>	çünkü ailem ve arkadaşlarımdan <i>ayrıldım.</i>

Bu cümlede “ayrı olmak” birleşik fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “ayrı olmak” fiili yerine “ayrılmak” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “ayrılmak” fiili için 3 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Ayırma işine konu olmak: “Geçen hafta, Akşehir’de Nasrettin Hoca törenine ayrılmıştı.” – F. R. Atay.
2. (-den) Bir yerden, Bir kimseden, bir şeyden uzaklaşmak: “Arkadaşlarından ayrıldığını, tam ters yola düştüğünü sezinlemedi bile.” – A. Sayar.
3. (-den) Boşanmak: “Adamdan ayrılmak istediğini söyledi.” – A. Ümit.

Yukarıda sıralanan anlamlardan 2.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Üçüncü haftadan sonunda ben o programdan ayrıldım.
Adaletin tam olarak sağlanması için sevdiğim mesleğimden ayrıldım.
Atın başından ayrıldım.
Sizden ayrıldım başka münasebetlerle çalıştım.
Hepsini kovdum, işten ayrıldım ve düzenli bir hayat için planlar yaptım.

Hatalı Kullanım	Düzeltilim
14 Ben daha bir dil <i>konuşmayı yapabilirim</i> ,	Ben daha bir dil <i>konuşabilirim</i> ,

Bu cümlede “konuşmayı yapabilirim” birleşik fiil hatalı kullanılmıştır. Burada “konuşmayı yapabilirim” birleşik fiil yerine “konuşabilirim” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “konuşabilmek” fiili için 2 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. *nsz, -le* konuşma ihtimali veya imkânı bulunmak: “*Bürokrasinin haince kazıklarından birini yemiş olduğu hâlde böyle konuşabiliyordu.*” – R. Erduran
2. konuşma beceresi bulunmak

Yukarıda sıralanan anlamlardan 2.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Seçimden önce ben seninle nasıl konuşabilirim?
Burada neyi ne kadar konuşabilirim?
30'dan fazla devlet başkanıyla günün herhangi bir saatinde telefonu kaldırıp anında konuşabilirim.
Onlarla istediğim yerde, istediğim gibi oturup konuşabilirim.
Onunla konuşabilirim ama beni anlamayacağını biliyorum.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
15	insanın beyin ısısının <i>ortalamasına</i> neden olur	insanın beyin ısısının <i>yükselmesine</i> neden olur

Bu cümlede “ortalamak” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “ortalamak” fiili yerine “yükselmek” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “yükselmek” fiili için 7 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Yükselme çıkmak: “*Derenin sağ tarafında yükselen tepenin yamaçları daha hafif eğimli, daha geniştir.*” – N. Cumalı.
2. Fiyat, çoğalmak.
3. Artmak: “*Yerli oyunların çeviri oyunlara oranı değişti ve yükseldi.*” – M. And.
4. Aşamaları artmak.
5. Unvan, rütbe vb., ilerlemek.
6. *meç.* Güçlenmek, şiddetlenmek: “*Sağdan soldan nargile gurultularının yükseldiği işitiliyordu.*” –Y. K. Karaosmanoğlu.
7. *meç.* Yüce duruma gelmek, yücelmek: “*Benim gözümde bu davranışıyla yükseldi.*”

Yukarıda sıralanan anlamalardan 4.sü burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Öncelikle transistörlerin yapı genişliğinin giderek küçültmesi, çevrim hızlarının yükselmeye zemin hazırlıyor.
... böylece reel faizlerin yükselmeye neden olmasaydı.
Bu iki faktörün yanı sıra çok dinamik son yıllarda şehir otelciliğinin adeta roket gibi yükselmeye neden oldu.

Özellikle son iki gündür kulübe gelen telefonlarla tansiyonun yeniden yükselmesine engel olamadı.

Böyle bir durum, toplumdaki beklentilerin yükselmesine ve gelecek için daha yüksek umutların oluşmalarına yol açar.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
16	kulaktaki birtakım organların görevini <i>getirmemesine</i>	kulaktaki birtakım organların görevini <i>yerine getirmemesine</i>

Bu cümlede “yer” sözcüğünün “getirmek” fiili ile birlikte kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “yerine getirmek” kavramı için 3 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. İstenileni, gerekeni yapmak: “*Sırf iri, kara gözlerindeki endişe dinsic diye, itiraz etmeden her isteğini yerine getirdim.*” – E. Şafak
2. Eski duruma döndürmek.
3. İfa etmek: “*Şirket su veremeyecekse taahhüdünü yerine getirmediği için dağıtılır.*” – N. Hikmet

Yukarıda sıralanan anlamlardan 1.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Terim’in kritik kararıyla kendini ilk on birde bulan Ahmet ise görevini eksiksiz yerine getirdi.

Burada iftar yemeğine katılan Uçaş, vadeleri yerine getirdiklerini söyledi.

Hazine, haftanın en büyük dış borç ödemesini 189.3 milyon dolar ile 5 Ağustos Perşembe günü yerine getirecek.

“Ya bu şartları yerine getirir, ya da onunla evlenmem.” dedi.

Bir görevi yerine getirir gibi Oğuz o hafta sonunu annesiyle birlikte geçirdi.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
17	İnternet mesal gibi <i>alacağız</i> ;	İnternet mesal gibi <i>verelim</i> ;

Bu cümlede “misal almak - örnek almak” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “misal almak- örnek almak” fiili yerine “misal vermek- örnek vermek” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “misal vermek” birleşik fiili bulunmamakta; “örnek vermek” fiili şöyle açıklanmaktadır:

- Bir konuyu daha ayrıntılı bir biçimde anlatabilmek için örneklendirmek: “*Son olarak bir başka yazarın kaleminden, tiyatronun önemi, en etkili eğitim aracı olduğu görüşüne bir örnek verelim.*” - M. And.

Yukarıda verilen anlam burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemetedir:

George Orvel ancak bir misal vererek komünizmi hiciv ediyor.
..., yavrularının tehlikeye giren hayatları karşısında hırçınlaşan tavuklar misal veriliyordu.
Neden kötüyle kötüye örnek veriyorsunuz da iki kötüden birini seçmemizi istiyoruz.
Neden hem namaz Niyazi yerine getireni, dürüst olanları örnek veriyorsunuz?
Ama onların “olay” kavrayışı farklı olmaları; isterseniz somut bir örnek vermeye çalışabilirim.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
18	hızlı hızlı hastaneye telefon <i>arıyorum</i>	hızlı hızlı hastaneye telefon <i>açıyorum</i>

Bu cümlede “aramak” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “telefon aramak” fiili yerine “telefon açmak” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “açmak” fiili için 27 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek: “Kapıyı açıp içeri giriyorum.” – A. Ağaoğlu,
2. Engeli kaldırmak: *Karla kapanan yolu açmak,*
3. Sarılmış, katlanmış, örtülmüş veya iliklenmiş olan şeyleri bu durumdan kurtarmak: “*Kadın hamalı dışarı çıkardı, sonra çantasını açıp birkaç lira çıkardı.*”- M. Ş. Esendal,
4. Bir şeyi, bir yeri oyarak veya kazarak çukur, delik oluşturmak,
5. Tıkalı bir şeyi bu durumdan kurtarmak: *Su borusunu açmak,*

6. Alanı genişletmek: *Anıtın çevresini açmak,*
7. Birbirinden uzaklaştırmak: *Kollarını açtı,*
8. Yarmak: *Çıbanı açmak,*
9. Düğümü veya dolaşmış bir şeyi bu durumdan kurtarmak: *Yumağı açmak,*
10. Bir toplantıyı, etkinliği başlatmak,
11. Bir kuruluşu, bir iş yerini işler duruma getirmek,
12. Bir aygıtı, bir düzeneği çalıştırmak: “*Dönüş yolunda radyoyu açtık.*” –E. Şafak,
13. Alışverişi başlatmak: *Bakan, tütün piyasasını açtı,*
14. Rengin koyuluğunu azaltmak: *Bu boyayı biraz daha açmalı,*
15. Yakışmak, güzel göstermek: *Bu renk odayı açtı,*
16. Ferahlık vermek,
17. Beğenmek: *burası beni açmadı, başka yere gidelim,*
18. Bir konu ile ilgili konuşmak,
19. Avunmak veya danışmak üzere söylemek, içini dökmek: “*Size derdimi açmaya geldim.*” – F. R. Atay,
20. Satranç, poker vb. oyunları başlatmak,
21. (nsz) Yapmak, düzenlemek: *Sınav açmak,*
22. (nsz) Ayırmak, tahsis etmek: *Senin için üst katta bir oda açtık,*
23. Görünür duruma getirmek: *kollarını, göğsünü açmış,*
24. (nsz) Bulutların dağılmasıyla gökyüzü aydınlatmak: *Hava açtı,*
25. (nsz) mec. Geçit sağlamak: *İki oda arasına kapı açtık,*
26. mec. Sıkılganlığını, utangaçlığını gidermek: “*Öğretmen sürekli konuşuyor, öğrenciyi açmak istiyordu,*”
27. esk. Savaşla almak, fethetmek.

Yukarıda sıralanan anlamlardan 18.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Bakan Bey telefon açtı, havaalanından yola çıkmış, on beş dakika sonra burada olur.
Hâl hatır sorduktan sonra niçin telefon açtığımızı karşımızdakine bildirmeliyiz.
Çalmış çalmış telefon, açan olmamış.
Anneler gider gitmez hastaneye telefon açtım.
Telefon açtı, bizim arkadaşımız diye.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
19	yanlış kullanan insanlar bunlar düşüyorlar ve hiçbir zamanda kalkamaz.	yanlış kullanan insanlar bunlar düşüyorlar ve hiçbir zamanda düzeltilmiyorlar.

Bu cümlede “kalkmak” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “kalkmak” fiili yerine “düzeltilmek” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “düzeltilmek” fiili için 3 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Düzgün duruma getirmek: “*Kirli eşyalarımı paketlere sardım, bavulumu düzeltiltim.*” – R. N. Güntekin,
2. Bozukluğunu gidermek, onarmak,
3. Yanlıştan kurtarmak, tashih etmek: “*Öğleden sonra nüfus kâğıdını getir, kaydını düzeltilim*” – B. Felek.

Yukarıda sıralanan anlamlardan 2.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Ertem ve yardımcıları itiraz edecek korlusuyla birçok şeyi düzeltilmiyor.
Hatalarını biliyor ama düzeltilmiyor.
Yatağını hiç düzeltilmiyor.
Fakat zihinler hemen bu yanlışlığı düzeltiyor.
Tarihin tüm aldatıcılığı üzerine tez hazırlayan arkadaşının notlarını düzeltiyor.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
20	çok uzun süre kullanması bize zarar getirir	çok uzun süre kullanması bize zarar verir

Bu cümlede “ zarar getirmek” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “zarar getirmek” fiili yerine “zarar vermek” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “zarar vermek” fiili için 2 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Kötülük etmek: “*Bu davaya zarar verecek ihtiyarları ortadan kaldırmaya çalışmaktadır.*” – F. R. Atay,
2. Birinin parasal kayba uğramasına sebep olmak.

Yukarıda sıralanan anlamalardan 1.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD'dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Bu durumda kardeşler birbirlerine zarar vermeden, annelerinin kesesinde yaşar.
YASED: AB süresince zarar veriliyor, kamuyu güveni sarsılıyor.
Ve böyle bir aşk kimseye zarar vermeden mışıl mışıl sürer gider.
Çiller; Demokrasiye zarar veriyorsunuz.
Beyinde, vücut sıcaklığını kontrolle vazifeli olan merkezlere zarar verir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
21	bazı hormon ilaçları vücudumuza sağlık problemleri de <i>getirir</i>	bazı hormon ilaçları vücudumuza sağlık problemlerine <i>yol açar</i>

Bu cümlede “getirmek” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “getirmek” fiili yerine “yol açmak” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “yol açmak” fiili için 5 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Yol yapmak,
2. Kapanmış olan yolu geçilir duruma getirmek,
3. Kalabalık bir yerde genellikle saygıdeğer bir kişinin geçmesi için insanları bir kenara çekip yol vermek,
4. *mec.* Bir olayın sebebi olmak: “*Seniha'nın bu hareketi türlü türlü tefsirlere yol açtı.*”
– Y. K. Karaosmanoğlu,
5. *mec.* Davranışlarıyla başkalarına örnek olmak.

Yukarıda sıralanan anlamalardan 4.sü burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD'dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Tüm Avrupa, Rusya, Osmanlı ve Amerika'nın demir yolları ağı ile donatılmasına yol açmıştır.
Öğretmen yetiştirme konusunda YÖK ve MEB arasındaki tansiyon soruna yol açıyor.
..., ülkenin siyasi yapısında ciddi bir canlanmaya yol açmıştı.
Bu destek daha sonra Albay Abdül Cemal Nasır'ın Mısır'da işbaşına gelmesine yol

açacaktır.
Getirilen çözümlerin hepsi o anlık ve başka bir soruna yol açan çözümler.
Ancak gelişmeler üzücü olaylara yol açmıştır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
22	Bunun yüzünden işsizlik yüze <i>çıkıyor</i>	Bunun yüzünden işsizlik <i>artıyor</i>

Bu cümlede “yüze çıkmak” kavramı hatalı kullanılmıştır. Burada “çıkılmak” fiili yerine “artılmak” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “artılmak” fiili için 3 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Çoğalmak: “*O zaman bedava binme olasılığı artardı.*” – A. Kutlu,
2. Harcandıktan sonra bir miktar geri kalmak: *Kumaş arttı,*
3. Değeri yükselmek, fazlaşmak.

Yukarıda sıralanan anlamlardan 1.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’den alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Kendime güvenim artıyor.
Doğu’da bile bayan hakemlerimiz var ve sayıları hızla artıyor.
Türk ekonomisi yedi yıl sonra ilk kez küçüldü Küresel krizin Türkiye’deki etkisi artıyor.
Onlara duyduğum saygı bir kat daha artıyor.
Aradan birkaç dakika geçince telaş artıyor.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
23	nükleer enerji bu dünyayı tehlikeli bir duruma <i>koydu</i>	nükleer enerji bu dünyayı tehlikeli bir duruma <i>soktu</i>

Burada “koymak” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “koymak” fiili yerine “sokmak” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “sokmak” fiili için 8 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. İçine veya arasına girmesini sağlamak,

2. (-e) Bir yere girmesini sağlamak, içeri almak: “*Bizi içeriye aldı ve küçük bir odaya soktu.*” – F. R. Atay,
3. Bıçak, çakı, iğne vb. batırmak, saplamak,
4. Böcek, zehirli hayvan iğnesini batırmak veya ısırarak, zehirlemek: “*Otların arasında bacaklarını yılan sokar.*” – R.N. Güntekin,
5. (-e, nsz) Yasak bir malı gizlice getirmek veya götürmek: Ülkeye kaçak eşya sokmak,
6. *mec.* Belli etmeden kötü bir malı vermek: *Satıcı, elmaların çürüklerini sokmuş,*
7. (-e, nsz) *mec.* Konuşma sırasında bir sözü, soruyu veya düşünceyi söyleyivermek: “*Asım fikrini birçok sözlerle sağlamlamaya uğraşırken araya: -Olmaz mı? Ne dersiniz? – gibi sualler soruyor, cevap istiyordu.*” – R. H. Karay,
8. *mec.* Dokunmalı, kırıcı veya acı söz söylemek.

Yukarıda sıralanan anlamaların hiçbiri “istenmeyen bir duruma getirmek” anlamını karşılamamaktadır. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

ve hükümet üyelerini de güç duruma sokacağı için böyle bir girişimi ...
etkileşimi son derece ilginç bir duruma sokuyordu.
okunanları anlaşılmaz, ilişkileri karmaşık bir duruma soktuğundan, bundan sonraki satırları okurken,
neden benimle, anacığınla paylaşarak katlanır duruma sokmuyorsun onları?
sırada açıp kendini çok kötü duruma soktuğu için, masadakilerin alaylı kahkahalarına

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
24	bilim adamları bilgisayar <i>yarattıktan</i> sonra	bilim adamları bilgisayar <i>icat ettikten</i> sonra

Bu cümlede “yaratmak” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “yaratmak” fiili yerine “icat etmek” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “icat etmek” fiili için 2 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. İlk kez yeni bir şey yaratmak: “Nihayet yaza çize ilk satırı üç nokta ile başlayan yeni bir tarz icat ettim.” – Y. Z. Ortaç,
2. Bir şeyi gerçekmiş gibi göstermek: “Çok durduğumdan şüphelenmesinler diye uydurma bir tamir icat ettim.” – A. Gündüz.

Yukarıda sıralanan anlamalardan 1.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD'dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Eğer basın olmasaydı, onu yeniden icat etmek gerekmezdi.
Her gün yeni bir laf icat ediyorlar, ne bileyim ben?
“Kızlar-erkekler savaşı” oyununu bu dönemde icat ettik.
Mucit, icat ettiği şeye tutkundur ve değiştirilmesini istemez.
Yazıyı yeni icat ettik, onu geliştiriyorum.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
25	Eski zamanlarda birisiyle konuşmek istiyorsak mutlaka onun yanına <i>gelmeliydik.</i>	Eski zamanlarda birisiyle konuşmek istiyorsak mutlaka onun yanına <i>gitmemiz gerekirdi.</i>

Bu cümlede “gelmek” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “gelmek” fiili yerine “gitmek” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “gitmek” fiili için 22 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Bir yere doğru yönelmek,
2. (-den) Bir yerden veya bir işten ayrılmak,
3. Çıkmak, ulaşmak: *Bu yol nereye gider?*
4. Belli bir amaçla bir yere devam etmek veya bir işle uğraşmak: *her gün çalışmaya gidiyor,*
5. (nsz) Sürmek, devam etmek: “*Ama böyle giderse Allah hemen sonunu hayırlara tebdil etsin.*” – M. Ş. Esendal,
6. Yakışmak, yaraşmak: *Bu renk ona gitmedi,*
7. Tüketilmek, harcanmak: “*Eline geçen paranın çoğu da İstanbul’da çoluğa çocuğa gidiyor.*” – M. Ş. Esendal,
8. (nsz) Götürülmek, gönderilmek: *Haber daha yeni gitti,*
9. (nsz) Yeter olmak, yetmek, yetişmek: *İki ton kömür üç ay gider,*
10. (nsz) Yürümek, yol almak: *Bu at iyi gider,*
11. (nsz) Dayanmak: *Bu giysi iki yıl gider,*

12. (nsz) Geçmek: *Yaz gitti, kış geldi,*
13. (nsz) Herhangi bir durumda olmak: *Yolculuk iyi gidiyor., Bakalım bu iş nasıl gidecek?*
14. (nsz) Yok olmak, elden çıkmak: “*Gemiler ve saray hepsi gitti.*” – F. R. Atay,
15. (nsz) Ölmek: “*Ben giderim adım kalır / Dostlar beni hatırlasın*” –Âşık Veysel,
16. Başvurmak yapmak: *Mahkemeye gitmek,*
17. (nsz) Bir şey zarar görmüş olmak: *Duvarın boyası gitmiş,*
18. (nsz) Makine, işlemek, çalışmak: *Bu saat iyi gidiyor,*
19. (-den) Satılmak: “*Altın kaçtın gidiyor?*” – S. F. Abasıyanık,
20. Yapmak: Para ayarlamasına gitmek,
21. *mec.* Bir duruma, bir sonuca ulaşmak, varmak: *Bu işin sonu nereye gider,*
22. (yardımcı fiil) Değerlendirmek, saymak, karşılamak: *Bu iş hoşuma gitmedi, tuhafıma gitti.*

Yukarıda sıralanan anlamlardan 1.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Burada günlerce durup kalabilir insan ama Hafik’e gitmemiz gerekiyor.
Ben bölgeyi bir harita üzerinde çalışırız, bunu alıp bizim Türkiye’ye gitmemiz gerekecek.
, o nedenle bilet almak için havaalanına gitmemiz gerekiyordu.
“Artık gitmemiz gerekiyor” dedi,
Uzakta barış masası açmak kolay, doğrudan şiddetin olduğu yere gitmemiz gerek,

Burada konuşanın bakış açısına göre “gitmek” fiilinin kullanılması gerekirdi.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
26	buluşlar da insanları kötü tarafından <i>ekler</i>	buluşlar da insanları kötü tarafından <i>etkiler</i>

Bu cümlede “eklemek” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “eklemek” fiili yerine “etkilemek” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “etkilemek” fiili için 2 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Etkiye uğratmak, tesir etmek: “*Toplumunu etkileyen olaylara herkes kendi yorumunu katıyor.*” – N. Cumalı,

2. Karşısındaki kişiyi kendi duygu ve istekleri doğrultusuna yöneltmek.

Yukarıda sıralanan anlamlardan 1.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Kişisel faktörler ile çevrede birbirlerini karşılıklı olarak etkiler.
İşgal, Hindulardan ziyade Müslümanları etkiler.
Bu aklımızın derinliklerinde gerçekleşenler, söylediklerimizi etkiliyor.
Değişik şehirlerin yaydığı “dalgalar” ve orada olanlar bizi etkiliyor.
Masselos, “Türkiye’deki markaların gelişimi de bizi etkiliyor” dedi.

Öğrenci “eklemek” ile “etkilemek” fiilini karıştırmıştır. Bu tür kullanımlar öğrencinin yazılı dilde yeterince deneyimi olmadığını düşündürmektedir. Muhtemelen “etkilemek” fiilini yalnızca duymuş ama bunu “eklemek” biçiminde ayırt etmiştir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
27	Bu iddiaların doğruluğu hâlâ <i>ispat</i> <i>olmadı.</i>	Bu iddiaların doğruluğu hâlâ <i>ispat</i> <i>edilmedi.</i>

Bu cümlede “olmak” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “olmak” fiili yerine “ispat etmek” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “ispat etmek” fiili için 2 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Kanıtlamak: “*Bu menkıbe onun hakikaten eski bir şair olduğunu ispat etmektedir.*” – A. H. Çelebi,
2. Tanıtlamak.

Yukarıda sıralanan anlamlardan 1.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Bu hâl, bugünkü medeniyet ile vahşet arasında yalnız yaldızlı bir kâğıdın bulunduğunu ispat ediyor.
Bu veriler aksi ispat edilinceye kadar kesin delil sayılırlar” şeklinde yeni bir bent

ekleniyor.
, istediği zamansa zalim olduğunu apaçık bir şekilde ispat etmektedir.
Hiçbir şekilde bunu ispat edemem.
Eğer öyle yaparsak, adamların suçunu ispat edemeyiz.

İspat olmadı edilgen yapı olarak kullanılamaz. İspat edilmek doğru olan fiildir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
28	İnternet üzerinden çakma bilgilerle insanları <i>kırdırıp</i>	İnternet üzerinden çakma bilgilerle insanları <i>kandırıp</i>

Bu cümlede “kırdırmak” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “kırdırmak” fiili yerine “kandırmak” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “kandırmak” fiili için 3 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Kanmasını sağlamak, inandırmak, ikna etmek: “Beni kendisiyle yalnız bırakmaya ve geceyi beraber geçirmeye kandırmak istiyor.” – E. İ. Benice,
2. Aldatmak: “Kızcağızı yaşadığı muhitteki sabıkalılar kandırarak bir şebekeye sokmuş” – R. H. Karay,
3. İçme, yeme istediğini karşılamak.

Yukarıda sıralanan anlamlardan 2.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

, belki de o kandırdı beni,
Karşımızdaki adam aptal değil. Bak nasıl kandırdı kadıncağızı.
“O adam Emin Bey değil, seni kandırdı” dediler ama ben inanmadım.
“Hayal Banu değil miyim, varsayalım ki bir hayal daha gördüm” diye kendini kandırdı.
Türk milletini ve ordusunu kandıramayınca kız kardeşini kandırdı.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
29	internetle insanları <i>bulandırıyorlar</i>	internetle insanları <i>bunaltıyorlar</i>

Bu cümlede “bulandırmak” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “bulandırmak” fiili yerine “bunaltmak” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “bunaltmak” fiili için tek anlam bulunmuştur. Aşağıda verilmektedir:

- (-i) Bunalmasına yol açmak: “*Artık onu sımsıkı sarıyorlarmış gibi bunaltan duvarlar, o kilitli kapılar yoktu.*” – P. Safa.

Yukarıda verilen anlam burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Cüce, kulağının dibinden hiç eksilmeyen o ıslak tıslama ve yaz sıcağı iyice bunaltıyor beni.
Sıcaklar bunaltıyor habire.
Küçük Marja doğuştan meraklı, annesini, babasını, en çok da büyükannesini tuhaf sorularıyla bunaltıyor.
O büyük denetçi bunaltıyor.
Sıcak insanı öyle bir bunaltıyor ki otelin içi, otobüslerin içi sürekli olarak soğutuluyor.

Hatalı Kullanım	Düzeltilim
30 herkesin <i>gördüğü</i> gibi	herkesin <i>bildiği</i> gibi

Bu cümlede “görmek” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “görmek” fiili yerine “bilmek” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “bilmek” fiili için 10 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak: “*Bunu bilmek içimi kederle dolduruyordu.*” – A. Ağaoğlu,
2. (-i) Bir bilim veya sanat dalında yeterli olmak: “*Yani kısacası bu mükemmel dilimizi kimse bilmez, okumaz.*” – B. Felek,
3. Bir iş yapmaya alışmış olmak, elinden gelmek
4. Tanımak, hatırlamak: “*Kadıncığım aç. Ben geldim. Bilemedim mi?*” – H. R. Gürpınar,
5. Sanmak, varsaymak, farz etmek: “*Bir hastanın hastalığına gereken önemi vermesi, doktorun ancak kendini o hasta ile birlikte hasta bilmesi ile sağlanabilir.*” – R. H. Karay,

6. (-i) Sorumlu tutmak: *Ben arkadaşını bilmem, seni bilirim,*
7. İnanmak: “*Bilirim yaşamaz güneşte / Bilirim yaşamaz yan yana aşkla / Ne haksızlık / Ne korku*” – N. Cumalı,
8. (-i) İşine gelmek, uygun bulmak: *Mal almasını bildi de parasını vermeyi mi bilmiyor?*
9. -a / -e ekli fiillerle yeterlik bildiren birleşik fiiller oluşturur: *Anlayabilmek., Gidebilmek., Kapayabilmek., Yazabilmek,*
10. (-i) Saymak: Teşekkürü borç bilirim.

Yukarıda sıralanan anlamalardan i.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Hepimizin bildiği gibi resmi yazışmalarımızın pek çoğu birbirine benzer şekilde biter;
Burada isim vermek istemiyorum ama hepimizin bildiği gibi bir öbek düşünür ve yazarız
Kendi bildiği gibi bağırdı.
Bilinmeyen şeylerden olduğu kadar, bildiği şeylerden de korkabilir insan.
Aslında bildiği bir konu değildi bu, ama Akın’ın söylediği çok doğru geliyordu ona da.

Burada “görmek” fiilinin kullanılması hatalıdır. Çünkü görünen değil bilinen bir durum söz konusudur.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
31	ve zengin ile fakirlik farkının büyümesini sağlıyor	ve zengin ile fakirlik farkının azalmasını sağlıyor

Bu cümlede “büyüme” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “büyüme” fiili yerine “azalmak” fiilinin kullanılması gerekir. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “azalmak” fiili için 3 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Az denecek bir miktara inmek: “*Bakımsızlıklarla göçüp gitmiş bir cihan / Mevsimler soğumuş, sular azalmış*” – F. H. Dağlarca,
2. Eskisinden az bir duruma gelmek,
3. Etkisini yitirmek, hafiflemek: *Sancısı azaldı.*

Yukarıda sıralanan anlamalardan i.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD'dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Bu da kan hareketinin hızlanmasını, insanların canlılık kazanmasını ve yorgunluklarını azalmasını sağlar.
Ses kalitesini düşük tutmanız, dosya boyutunun azalmasını sağlayacaktır.
Egzersiz aynı zamanda iştah azalmasına sebep olduğu için fazla gıda alımını da engeller.
Bu da ozon azalmasını yavaşlatır.
bölgeler arası ve kentlerle kırsal alanlar arasındaki sosyal ve kültürel farklılıklarını azalmasını sağlayacaktır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
32	bilim insanları çok buluş <i>keşfettiler</i> .	bilim insanları çok buluş <i>yaptılar</i> .

Bu cümlede “keşfetmek” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “keşfetmek” fiili yerine “yapmak” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “buluş yapmak” fiiline yer verilmemiştir. TUD'dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Düşünceleri paylaşmak da buluş yapmanın önemli bir adımdır.
Çünkü seyirci hayatı anlamasın diye çabalarken bir sürü yeni buluş yaptılar.
Buluşlar, genellikle buluş yapan kimselerin adlarıyla anılır.
Her insan biraz da olsa bir buluş yapar.
Bir buluş yapmanın ilk adımı, bir problem bulmak.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
33	şimdi daha çok <i>az oldu</i> .	şimdi daha çok <i>azaldı</i> .

Bu cümlede “ az olmak” kavramı hatalı kullanılmıştır. Burada “az olmak” kavramı yerine “azalmak” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “azalmak” fiili için 3 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. nsz Az denecek bir miktara inmek: “*Bakımsızlıklarla göçüp gitmiş bir cihan / Mevsimler soğumuş, sular azalmış*” – F. H. Dağlarca
2. Eskisinden az bir duruma gelmek
3. Etkisini yitirmek, hafiflemek: “*Sancısı azaldı.*”

Yukarıda sıralanan anlamalardan 2.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Ağzının kuruluşu azaldı biraz.
Seur’lerin azalmasıyla Fransız usulü disiplin de azaldı.
Bahsedilen akımlarla bağlantısı olanlar emekli oldukça sayıları azaldı.
Hele 1990’lı yıllarda sayıları çok azaldı.
Yani fotoğrafın gücü eskisine göre azaldı mı?

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
34	bazı şeylerin daha <i>kolay</i> ve daha hızlı etmesine rağmen	bazı şeylerin daha <i>kolaylaştırması</i> ve daha hızlandırmasına rağmen

Bu cümlede “*kolay ve ...etmek*” kavramı hatalı kullanılmıştır. Burada “*kolay etmek*” kavramı yerine “*kolaylaştırmak*” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “*kolaylaştırmak*” fiili için 2 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. –i Kolay bir duruma getirmek, güçlükleri ortadan kaldırmak: “*Tatikatınızı kolaylaştıracak bir kitap herhâlde.*” – E. İ. Benice
2. Bir işi sonuna yaklaştırmak

Yukarıda sıralanan anlamalardan 1.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

İran’ın uranyumu zenginleştirdiğini açıklaması bir anlamda ABD’nin elini kolaylaştırdı.
Nazif Bey gibi bir hocayla üçüncü sınıfta karşılaşmış olmak doğrusu mesleki seçimlerimi çok kolaylaştırdı.
Usulca oluşan izleyici kitlem, bugünkü makulleşme sürecimi de kolaylaştırdı.

Belki kızın şekerli kahve istemeyişi de işinizi kolaylaştırdı.

Şair dostlarını, Ankara sancağında nefes almamı kolaylaştırdı.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
35	bazı şeylerin daha kolay ve daha <i>hızlı etmesine</i> rağmen	bazı şeylerin daha kolaylaştırması ve daha <i>hızlandırmasına</i> rağmen

Bu cümlede “ hızlı etmek” kavramı hatalı kullanılmıştır. Burada “hızlı etmek” kavramı yerine “hızlandırmak” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “kolaylaştırmak” fiili için tek anlam bulunmaktadır. Aşağıda verilmektedir:

- *i* Hız verilmek, hızı artırılmak: “Haberleşme olanaklarının çoğalması, basının gelişmesi, bu biçimlenmeyi hızlandırır.” – O. Rifat

Yukarıda verilen anlam burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Sunucunun “vakit aşığı” uyarısıyla, Cemil Yekta, okumasını hızlandırdı.

Tanrı zamanı hızlandırdı.

Adımlarını daha da hızlandırdı Leonid, peşindekiler de ona ayak uydurdular.

İflas edenlerin sermayeleri tekelleşme sürecini hızlandırdı.

Ayrıca uzak doğudaki çip üreticilerin düşük kâr tahminleri yapması da düşüşleri hızlandırdı.

Burada “hız etmek” kavramı hatalı kullanılmıştır. Dolayısıyla anlatım bozukluğuna sebep olur. “hızlandırmak” kavramı bu bozukluğu giderir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
36	kendimiz <i>ayıp etmemizi</i> bulmuyoruz.	kendimiz <i>ayıplayıp</i> bulmuyoruz.

Bu cümlede “ayıp etmek” kavramı hatalı kullanılmıştır. Burada “ayıp etmek” kavramı yerine “ayıplamak” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “ayıplamak” fiili için tek anlam bulunmaktadır. Aşağıda verilmektedir:

- *i* kınamak: “Ayıplama kardeş, üç gündür lakırtı orucundayım.” – H. R. Gürpınar

Yukarıda verilen anlam burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD'dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Bütün Batılı uluslar da bu “donmuş” geleneklerini ayıplayıp düzelterek geliştirmişlerdir.
Kimseyi itham etmez, ayıplayıp suçlamaya yönelmez.
Gözlerinde neredeyse bir ayıplama vardı.
Hasetçi, haset ettiği kimseye kin, hâinlik, intikam, hile, ayıplama ve onu gıybet etme hisleri ile doludur.
İçeriğinde biraz ayıplama, biraz aşağılama var.

Hatalı Kullanım	Düzeltilim
37 Savaş uçağını bir örnek <i>alalım</i> .	Savaş uçağını bir örnek <i>verelim</i> .

Bu cümlede “örnek almak” fiili hatalı kullanılmıştır. Burada “örnek almak” fiili yerine “örnek vermek” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “örnek vermek” fiili için tek anlam bulunmuştur. Aşağıda verilmektedir:

- Bir konuyu daha ayrıntılı bir biçimde anlatabilmek için örneklendirmek: “*Son olarak bir başka yazarın kaleminden, tiyatrunun önemi, en etkili eğitim aracı olduğu görüşüne bir örnek verelim.*” - M. And.

Yukarıda verilen anlam burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD'dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Bunlardan en ilginç bir örnek kendi kültürümüzden verebiliriz.
İş kazaları, meslek hastalıkları bu konuda örnek verilebilir.
Neden kötüyle kötüye örnek veriyorsunuz da iki kötüden birini seçmemizi istiyoruz.
Neden hem namaz Niyazi yerine getireni, dürüst olanları örnek veriyorsunuz?
Ama onların “olay” kavrayışı farklı olmaları; isterseniz somut bir örnek vermeye çalışabilirim.

3- Sıfatların Hatalı Kullanımı:

Hatalı Kullanım	Düzeltilim	
1	hayatımıza birçok kolaylıkları getiriyor.	hayatımıza birçok kolaylık getiriyor.

“Bırçok” belirsiz sıfatının nitelemiş olduğu isim tekil olarak gelir. Yukarıda yer alan örnekte bu kurala uygun olamayan bir kullanım söz konusudur. “Bırçok” kelimesinden sonra gelen “kolaylık” kelimesi çoğul eki almıştır. Doğrusu ise “bırçok kolaylık” şeklinde olmalıdır.

Hatalı Kullanım	Düzeltilim	
2	çok güzel bir doğal güzelliğe sahiptir.	çok etkileyici (vb.) bir doğal güzelliğe sahiptir.

Bu cümlede “güzel” sözcüğu hatalı kullanılmıştır. Burada “güzel” sözcüğu yerine “etkileyici vb.” sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “etkileyici” sözcüğu için tek anlam bulunmaktadır. Aşağıda verilmektedir:

- Etkileyebilecek özellikte olan, karizmatik: “*Oyunun biçimi yalın, Özellikle bu yalınlık etkileyici.*” – A. Ağaoğlu.

Yukarıda verilen anlam burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örnelemektedir:

hatip olarak çok güzel ve etkileyici nutuklar vermeleridir.
Bu okulların açılması geleneksel değerlerin taşınmasında etkileyici işlevler görmüştür.
Son yıllarda düşük enflasyon oranlarına doğru yaklaşma etkileyici olmuş ve,
Cesur olmam gerekliydi. Bu etkileyici gözleri yakmak için.
Gülümsetiyor ve rastladığımız kahramanların romanda nasıl etkileyici biçimde anlatıldığını bize gösteriyor.

Hatalı Kullanım	Düzeltilim	
3	yaşam <i>bu</i> kadar kolay değil.	yaşam <i>o</i> kadar kolay değil.

Bu cümlede “bu” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Burada “bu” sözcüğü yerine “o” sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “o” sözcüğü için 4 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1.ünlem Şaşma, beğenme vb. duyguları belirten bir seslenme sözü: “O, maşallah ne güzel”

2.sf. Uzakta olan, hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz: “O kış, önceki kışlardan daha az üşüdüm.” –N. Cumalı

3.zm. Teklik üçüncü kişiyi gösteren bir söz: “ben uyandığım zaman o gitmişti.” –R. H. Karay

4.zm. İki veya daha çok şeyden, daha önce sözü geçeni gösteren bir söz

Yukarıda sıralanan anlamlardan 2.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Eskiden büyükler –bu listenin içine o kadar çok kişi girerdi ki
O kadar saf ve masum bir görüntüm var ki, hiç kimse bunları yapabildiğime inanmaz.
Ama hastane yönetimi o kadar vicdanlıydı ki babamı evde tedavi etmeye başladılar.
Yabancılar o kadar ülke varken, bu kadar parayı niye Türkiye’ye getirdiler?
Engin Günaydın bu aşağılık, rezil herifi o kadar güzel canlandırıyor ki, ekrandan içeri girip,

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	<i>bazı günlerde</i> iyi olur ve bazında da kötü olur.	<i>Bazen</i> iyi olur ve bazen de kötü olur.

Bu cümlede “bazı” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Burada “bazı” sözcüğü yerine “bazen” sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “bazen” sözcüğü için tek anlam bulunmuştur. Aşağıda verilmektedir:

- (zf.) (*ba:zen*) Ar. *bazen* Ara sıra: “*Bazen bir kelimenin, bir ses tonunun sevdiğimiz bir insanı kırdığını görürüz.*” – M. Kaplan.

Yukarıda verilen anlam burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Savaşın yarattığı tahribat ve mahrumiyet bazen yanında çocuğu da olan bir kadının gösterge olarak kullanımıyla aktarılmaktadır.
Bazen ben onun, bazen de o benim elimden tutar.
Bazen fiyatları düşürmek yükseltmekten daha fazla maliyetli olabilecektir.
Gülmek için bazen yaparım bunu –babam öğretmişti- ama hiç komik değiller bugün.
Bazen ziyaretleştirdik; bu bile okulumuzda yanlış anlaşılırdı.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	bazı insanlar <i>çok</i> bilgisayar önünde çok vakit harcıyorlar.	bazı insanlar bilgisayar önünde çok vakit harcıyorlar.

Bu cümledeki birinci “çok” gereksiz ve anlamsızdır. Çünkü ikinci “çok”da anlam zaten verilmiştir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	Eğlenmek için çeşitli <i>teknolojik</i> oyuncaklar da var.	Eğlenmek için çeşitli <i>elektronik</i> oyuncaklar da var.

Burada “teknolojik” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Burada “teknolojik” sözcüğü yerine “elektronik” sözcüğünün kullanılması gerekir. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “elektronik” sözcüğü için 2 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Serbest elektronların etkisiyle oluşan olayları inceleyen bilim dalı: “*İnsanlar Ay’a gitti. Elektronik, teknik aldı yürüdü.*” – H. Taner,
2. *sf.fiz.* Elektron temeline dayanan, elektronla ilgili.

Yukarıda sıralanan anlamlardan 2.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Fransa’da yayımlanan Le Monde Diplomatique dergisinde yer alan bir makalede, elektronik savaşın tanımı şöyle yapılıyor:
2010 yılında her üç kamu işleminden biri elektronik kanallardan yapılacaktır.

Bazı şarkılarda, Değer'in sayesinde elektronik unsurlar kullanılmış.
Alman erkeklerin yüzde 59'u her gün elektronik posta atıyor.
Yol alma sırasında, patinaj zincirleri gibi aracın elektronik aksamına zarar vermiyor" dedi.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
7	Alkolün birçok <i>iyi</i> kullanımları var	Alkolün birçok <i>olumlu</i> kullanımları var

Bu cümlede “iyi” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Burada “iyi” sözcüğü yerine “olumlu” sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “olumlu” sözcüğü için 6 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Gözetilen amaca veya beklenilene uygun, yararlı, müspet, pozitif: “*Spor sayfalarını okuyarak toplumumuzdaki olumlu gelişmeleri de izleyebilirsiniz.*” – N. Cumalı,
2. Yapıcı: “*Olumlu tip, olumlu sanat diye bir şeyler tutturmuşlardı.*” – N. Cumalı,
3. Onaylayan, kabul eden, lehte olan: *Olumlu bir cevap,*
4. Olgulara, deneylere dayalı olarak bazı nitelikleri belli olan, müspet, pozitif,
5. Davranışları beğenilen, yapıcı düşünceleri olan, yararlı,
6. *db.* Olumsuzluk anlatmayan (kelime, cümle).

Yukarıda sıralanan anlamlardan 4.sü burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Öyle ise olumlu sayılamayacak bir kültür etkileşimi ile karşılaşılıyor.
Onlardan da olumlu yanıt alınca, Hakan’ı ikna etmek için bir süre dil dökmek zorunda kaldılar.
Bu durum her kesimde benzer şekilde olumlu sonuçlar verecektir.
Toplumda mantıklı kişiler her zaman için olumlu karşılanmakta, destelenmektedir.
37 ülkede ise olumlu bir bağlantı olduğunu tespit etmiştir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
8	bilgisayar icat ettikten sonra internetle	bilgisayar icat ettikten sonra internetle

	<i>önceki</i> koskocaman dünya şimdi küçük köy gibi oldu.	koskocaman dünya şimdi küçük köy gibi oldu.
--	---	---

Bu cümlede “önceki” sözcüğünün kullanılması gereksizdir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
9	İnternet üzerinden <i>çakma</i> bilgilerle	İnternet üzerinden <i>sahte</i> bilgilerle

Burada “çakma” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Burada “çakma” sözcüğü yerine “sahte” sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “sahte” sözcüğü için 4 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Bir şeyin aslına benzetilerek yapılan, düzme, düzmece: “*Köylü kadınlar boyunlarında sıra sıra sahte altınlar... taşırlardı.*” – Y. K. Beyatlı,
2. Uydurmak,
3. Gerçek olmayan, yalancı: *Edebiyat dünyamız tereciye tere satmaya kalkışan sahte şöhretlere, üçkâğıtçılara kısa bir zaman için katlanıyor.*” – B. Necatigil,
4. *mec.* Yapmacık: “*Öteki çocuklar mum kesilmişler, sahte bir sessizlikle sahte bir hamaratlık gösterisi içinde birer disiplin modeli olmuşlardı.*” – Ç. Altan.

Yukarıda sıralanan anlamalardan 1.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Kolları beliklerine kadar sahte olup olmadığını seçemediğim altın Belizliklerle doluydu.
Üretiliş itibariyle çeşitli şekillerde sahte kartlar vardır.
Bu noktada iç dış ayırımının kendisi çok sahte geliyor bana.
ABD’li rehinenin başının kesilerek öldürülme görüntüleri ise sahte çıktı.
Avrupa’daki gibi yapmacık sahte nezaket bilinmez.

Çakma argo bir tabir olduğu için sahte denmesi uygundur.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
10	Bazen <i>önceki</i> insanları düşünürken onlar için	Bazen <i>eski</i> insanları düşünürken onlar için

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
11	Önceki insanlar ne kadar çalışsalar yorulmuyorlardı.	Eski insanlar ne kadar çalışsalar yorulmuyorlardı.

Bu cümlelerde “önceki” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Burada “önceki” sözcüğü yerine “eski” sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “eski” sözcüğü için 7 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Çoktan beri var olan, üzerinden çok zaman geçmiş bulunan, **yeni** karşıtı: “*Ey benim eski duygularım, eski düşüncelerim. Neden böyle uzaksınız benden?*” . N. Ataç,
2. Önceki, sabık: “*Bu durumun eski sevgilinin onurunu kırması doğal.*” – A. Kutlu,
3. Geçerli olmayan,
4. Herhangi bir meslekte uzun süreden beri çalışmış olan,
5. Mesleğinde uzmanlaşmış, deneyimi olan: *Eski öğretmen,*
6. a. Çok kullanmaktan yıpranmış, harap olmuş şey: “*Ben babamın eskilerinden uydurma şeylerle giyiniyordum.*” – H. Z. Uşaklıgil,
7. a. *alay* Herhangi bir görevden düştüğü veya durumunu yitirdiği için bir kimsenin eski saygınlığının kalmadığı durumlarda kullanılan bir söz: *Mebus eskisi., Müdür eskisi.*

Yukarıda sıralanan anlamalardan 2.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Eski Ağrı Milletvekili Musa Konyar’ın da Ağar’ın yanında yer aldığı dile getirildi.
de hayati derece önemli. Genelkurmay Eski Başkanı’nın bu tespitleri, önümüzdeki yılların
dediği araştırmanın 34 BEY plakalı eski beyaz Reno’su dahil sokağı kapamışlardı,
olduğuna dair makale yayımlamış olan eski Pentagon danışmanlarından KennethAdelman,
Eski şef yardımcı bardağından bir yudum daha aldı.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
12	En <i>zayıf</i> silahı alçaktan geçmesidir.	En <i>düşük</i> silahı alçaktan geçmesidir.

Bu cümlede “zayıf” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Burada “zayıf” sözcüğü yerine “düşük” sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “düşük” sözcüğü için 6 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Yaşabilecek duruma gelmeden doğan yavru, ceninisakıt, bağan, sakıt,
2. *sf.* Aşağı doğru düşmüş, aşağı sarkmış: *Düşük mide.*, *Düşük omuz*,
3. *sf.* Az: *Düşük faiz.*, *düşük fiyat*,
4. *sf.* iktidardan düşmüş veya düşürülmüş,
5. *sf.* Dil bilgisi kurallarına uymayan: *Düşük cümle*,
6. *sf.mec.* Eski değer ve onurunu yitirmiş olan: “*Dolmuşa bindiğine göre orta hâlli belki de daha düşük olacak.*” – R. H. Karay.

Yukarıda sıralanan anlamlardan 3.sü burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Bu anlamda en düşük yoksulluk oranlarına sahip bölgeler, Marmara ve Ege bölgeleridir.
Bu şirketlerden biri diğerine emsaline kıyasla düşük fiyattan mal satışında bulunmuştur.
Euro ve Yen arasında ise düşük düzeyde ticaret gerçekleşecektir.
Durumu zorlaştıran bir başka neden de Müslümanların eğitim seviyelerinin düşük olması.
Çin’in Tayvan Boğazı’na bakan kıyılarda düşük düzeyde askeri alarm emri verdiği bildiriliyordu.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
13	Ama insanlar buluşlara <i>kocaman</i> bir önem vermeseydi	Ama insanlar buluşlara <i>büyük</i> bir önem vermeseydi

Bu cümlede “kocaman” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Burada “kocaman” sözcüğü yerine “büyük” sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “büyük” sözcüğü için 8 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Boyutları, benzerlerinden daha fazla olan (somut nesne), makro, **küçük** karşıtı: “*Büyük ağaçların altında, gazinoya doğru gidiyoruz.*” – Y. Z. Ortaç,
2. Çok, ortalamayı aşan (soyut kavram): “*Büyük bir cevap sıkıntısı geçirdikten sonra itiraf etti.*” – P. Safa,
3. Niceliği çok olan: “*Benim büyük kalabalıklara karşı ürkekliğim vardır.*” – R. N. Güntekin,
4. Üstün niteliği olan: “*Molière büyük adammuş, yeryüzüne gelmiş kişilerin en büyüklerinden biri.*” – N. Ataç,
5. Yetişkin, belli bir yaşa gelmiş: “*Büyüklerin tandır sefasına ayıracak zamanları yoktu.*” – A. Kutlu,
6. *mec.* Önemli: “*Ömrünün tek ve büyük oyunu bitmişti.*” – T. Buğra,
7. *a.* Büyük abdest,
8. *a. mec.* Makam, rütbe, derece bakımından daha üst olan kimse.

Yukarıda sıralanan anlamlardan 2.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Sadece büyük savaş sırasında, Aşar idaresinin iki görevlisi borsada yer almıştır.
O şimdi küçük bir kitapta ama sözleri büyüktü.
Bu büyük ve kuvvetli sözler söyledi:
Genellikle şantiye başlangıcında, malzeme fiyatları ve satıcıları ile ilgili bilgiler, büyük ölçüde toplanmıştır.
Filmle ilgili ayrıntı açıklamadı ama büyük ihtimalle aynı oyuncular rol alacak.

“Kocaman” sözcüğü genelde somut bir nesnenin büyüklüğünü belirtmek için kullanıldığından yukarıdaki örnekte hataya neden olmuştur.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
14	oysaki <i>bunlar</i> şeylerden baş etmem lazım	oysaki <i>böyle</i> şeylerden baş etmem lazım

Bu cümlede “bunlar” sıfat tamlaması hatalı kullanılmıştır. Burada “bunlar” yerine “böyle” sıfatının kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “böyle” sözcüğü için 4 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. *sf.* Bunun gibi, buna benzer: “*Böyle bir teklifi kabul edeceğimi sanmıyorum.*” – A. Ümit
2. *zf.* Bu yolda, bu biçimde, hakeza: “*Böyle acıklı şeyleri ne diye yazıyorum bilmem ki?*” – A. Gündüz
3. *zf.* Bu derece: “*Böyle bir sevmek görülmemiştir.*” – A. İlhan
4. *zf.* İçinde “ne, nasıl” vb. sorular bulunan cümlelerin sonuna geldiğinde o cümlede anlatılan şeyin karşılanmadığını veya ona şaşıldığını anlatan bir söz: “*Maşallah, dedi, nereden teşrif böyle?*” – P. Safa

Yukarıda sıralanan anlamalardan 1.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

“Böyle medrese tartışmaları yapmakta mana yoktur” diye çıktı.	
Hal böyle olunca iş takvimleri de 2012’ye kadar dolu.	
Ben de kendisinden böyle bir anlayış bekliyorum.	
Nasıl böyle sakin olabiliyorsun der gibi şaşkınlıkla yüzüme baktı, aldırmadım.	
Federal Kanun, 15. maddesinde böyle bir kurala yer vermiş bulunmaktadır.	
Hatalı Kullanım	Düzeltilim
15 Hayatta <i>çok</i> şey var ki	Hayatta <i>o kadar</i> şey var ki

Burada “çok” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Burada “çok” sözcüğü yerine “o kadar” sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “o kadar” sözcüğü için 2 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Çok fazla: “*O kış, önceki kışlardan daha az üşüdüm.*” – N. Cumalı,
2. Kâfi, yeter.

Yukarıda sıralanan anlamalardan 1.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Eskiden büyükler –bu listenin içine o kadar çok kişi girerdi ki
O kadar saf ve masum bir görüntüm var ki, hiç kimse bunları yapabildiğime inanmaz.
Ama hastane yönetimi o kadar vicdanlıydı ki babamı evde tedavi etmeye başladılar.
Yabancılar o kadar ülke varken, bu kadar parayı niye Türkiye’ye getirdiler?

Engin Günaydın bu aşağılık, rezil herifi o kadar güzel canlandırıyor ki, ekrandan içeri girip,

Hatalı Kullanım	Düzeltilim
16 İnsan beyinini de ait bir elektromanyetik alanı vardır.	insan beynini de bir elektromanyetik alanı vardır.

Burada “ait” sözcüğü gereksiz kullanılmıştır. Aslında cümlenin içinde “ilgi-iyelik” durumu kullanıldığı için ilişkin, ilgili, ait olmak ifade eden “sözcüğüne gerek kalmamıştır.

4- Zarfların Hatalı Kullanımı:

Hatalı Kullanım	Düzeltilim
1 Türkiye’de üniversitesinde hocaları <i>çok</i> uzman ve dersler avrupa üniversitesinde gibi geliyor.	Türkiye’de üniversitesinde hocaları uzman ve dersler avrupa üniversitesinde gibi geliyor.

Derecelendirme zarfı gereksiz kullanılmıştır. Zira Türkçede “uzman” sözcüğü bir konuda yeterli derecede iyi olan kimseye denir. Derecelendirme zarfı olarak “çok” gereksizdir.

Hatalı Kullanım	Düzeltilim
2 <i>çok</i> iyi ülkesinden birdir	<i>en</i> iyi ülkelerinden biridir.

Burada “çok” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Burada “çok” sözcüğü yerine “en” sözcüğünün kullanılması gerekir. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “en” zarfı için tek anlam bulunmuştur.Aşağıda verilmektedir:

- *zf.* Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime: “*En iyi adamını yollamış buraya.*” – A. Ümit.

Yukarıda verilen anlam burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

olan kişilerin belirgin niteliklerinden biri, sürekli arkadaşlıklar kurabilmektedir.

Gelişmeyi hızlandırmanın en etkili yöntemlerinden biri, yeni ve yaratıcı fikirlerin doğuşunu ...

Kara Yolları'nın sarı renkteki greyderlerinden biri gözükte.
Türkiye'nin en çok desteklenen takımlarından biri, Brezilyalı birçok oyuncuya sahip ama ...
Yüksek Tahsil Gençlik Derneğinin üyelerinden biri olarak sosyalist dünya görüşünü benimsedi.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	problemi <i>çıkarken</i> yalnız çözerler	problemi yalnız çözerler

Bu cümlede “çıkarken” zarfı gereksiz kullanılmıştır. Problemin “çözüm”ünden söz ediliyorsa “çıkış” olduğu anlamı örtülü olarak vardır. Bu nedenle “problem çıkmak” birleşik fiiline gerek yoktur.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	Türkiye'de <i>en</i> güzel denizleri var.	Türkiye'de güzel denizler var.

Bu cümlede “en” derecelendirme zarfının gereksiz kullanımı. Çünkü derecelendirmek başka şey ile kullanılmaktadır. Ama burada öğrenci sadece Türkiye'den bahsediyordu. Onun için “en” yazılmasına gerekmezdi.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	Türkiye'de yaşamak için <i>biraz</i> bir süre istiyor.	Türkiye'de yaşamak için bir süre istiyor.

Bu cümlede “biraz” zarfı gereksiz kullanılmıştır. “Biraz” zarfı miktar belirtmek için kullanılır. Bu yüzden “bir süre” zarfı yeterlidir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	Türkiye bizim ülkemize <i>göre</i> biraz yakın ve	Türkiye bizim ülkemize biraz yakın ve

Bu cümlede “göre” zarfı gereksiz kullanılmıştır. “Göre” zarfı mukayese içerir. Mukayese yapılacak bir durum yoktur.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
7	<i>Tabi ki</i> bu 5 dk süresince yaydığı elektromanyetik dalga miktarı maksimum seviyesine çıkar ve insanın beyin ısısının ortalamasına neden olur.	Bu 5 dk süresince yaydığı elektromanyetik dalga miktarı maksimum seviyesine çıkar ve insanın beyin ısısının ortalamasına neden olur.

Bu cümlede “tabii ki” zarfı gereksiz kullanılmıştır. “Tabii” sözcüğü vurgulamak için kullanılır. Burada vurgulamak için bir durum yoktur.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
8	kötü yönünden daha etkileniyor	kötü yönünden daha <i>çok</i> etkileniyor

Burada “çok” sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “çok” sözcüğü için 2 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. *sf.* Sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan, **az** karşıtı:

“*Bana matematik çok kolay geldi.*” – F. R. Atay,

2. *zf.* Aşırı bir biçimde: “*Biz çocuklar evimizi çok beğendik.*” – A. Kutlu.

Yukarıda sıralanan anlamlardan 2.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir.

TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

ama insanın eşi böyle davrandı mı daha çok zoruna gidiyor.
Şimdi babasına benden daha çok benziyor.
Belki daha az çalışırsın; ama boş adamlar daha çok yorulur ve erken ölür.
O söylediğin resim satarak geçim yolunun açılması için daha çok fırın ekmek yemem gerektiğini be de biliyorum.
Bu yüzden saraydaki kadınlar daha çok uda ilgi gösteriyor.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
9	Bu icatlar hayatımızı <i>pek</i> çok kolaylaştırdı.	Bu icatlar hayatımızı çok kolaylaştırdı.

Bu cümlede “pek” sözcüğü gereksiz kullanılmıştır. “Çok” sözcüğü yeterlidir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
10	bilgisayar yarattıktan sonra internetle önceki koskocaman dünya <i>şimdi</i> küçük köy gibi oldu.	bilgisayar yarattıktan sonra internetle önceki koskocaman dünya küçük köy gibi oldu.

Bu cümlede “şimdi” sözcüğünün kullanımı gereksizdir. Çünkü “sonra” kavramı şimdiyi vermektedir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
11	ama şimdi insanlar <i>rahatça</i> işlerini kolayca yapabilirler.	ama şimdi insanlar işlerini kolayca yapabilirler.

Bu cümlede “rahatça” zarfı gereksiz kullanılmıştır. “Rahatça” veya “kolayca” zarflarının birlikte kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar. Ayrıca zarfın fiilden önce kullanılması gerekir. Burada rahatça zarfının kaldırılması anlatım bozukluğunu giderir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
12	<i>Bunun yüzünden</i> işsizlik yüze çıkıyor	<i>Bu yüzden</i> işsizlik yüze çıkıyor

Bu cümlede “Bunun yüzünden” ifadesi hatalıdır. Burada “Bunun yüzünden” kavramı yerine “Bu yüzden” kavramının kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “bu yüzden” ifadesi için tek anlam bulunmuştur. Aşağıda verilmektedir:

- Zarf, Bundan dolayı: “Bu yüzden kuruyordu o birbirinden leziz mezelerle, iştah açıcı yemeklerle donatılmış rakı masalarını.” – E. Şafak.

Yukarıda verilen anlam burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Bunu bilmiyordu ve işte bu yüzden şu anda tamamen hazırlıksızdı ve işte bu yüzden şu anda tamamen kendiydi.
Bu yüzden oğlunun çok iyi bir eğitim almasını istiyordu.
İşte bu yüzden, Kenan, şaşkınlıktan iri iri açılmış ela gözlerini yüzümden çeksin diye yazdım bu romanı.
“Belki de bu yüzden Bakan seçildim” dedi.
Bu yüzden faşist ülkelerde kavşaklarda trafik ışığı bulunmaz.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
13	Sağlık hizmeti alanında <i>daha</i> kaliteli olur.	Sağlık hizmeti alanında kaliteli olur.

Bu cümlede “daha” zarfı gereksiz kullanılmıştır. “kaliteli” sözcüğü yeterlidir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
14	elbette bir faydası vardır bile	elbette bir faydası vardır

Bu cümlede “bile” zarfı gereksiz kullanılmıştır. “-dır” eki yeterlidir.

5- Edatların Hatalı Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	Türkiye’de insanlar yabancılar <i>için</i> iyi hissediyor ve iyi davramıyor	Türkiye’de insanlar yabancılar <i>hakkında</i> iyi hissediyor ve iyi davramıyor

Burada “için” edatı hatalı kullanılmıştır. Burada “için” edatı yerine “hakkında” zarfının kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “hakkında” sözcüğü için tek anlam bulunmuştur. Aşağıda verilmektedir:

- zf. İlgili olarak, üzerine: “Her iki eserde de bu suallerin cevapları hakkında uzun uzun tafsilat verilmektedir.” – A. H. Çelebi.

Yukarıda verilen anlam burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD'dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Kemal Uzan, Yavuz Uzan, ve Hakan Uzan hakkında ise gıyabi tutuklama kararları bulunuyor.
Fried, Türkiye hakkında şu değerlendirmeleri yaptı:
Yolcu hakkında herhangi bir soruşturma açılmayacağı ifade ediliyor.
Enerji hakkında ne bildiğimi sordu.
Bu konu hakkında “günde en az 10 e-mail alıyorum” diyor

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	gürbette yaşamak <i>benim için</i> tuhaf gözüküyor bana çünkü	gürbette yaşamak tuhaf gözüküyor bana çünkü

Burada “benim için” sözcükleri gereksiz kullanılmıştır. Öğrenci burada aynı anlama gelen iki kelimeyi yan yana kullanmaya çalışmıştır. Ancak “tuhaf gözüküyor bana” cümlesi varken “benim için” ifadesini kullanması gereksizdir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	İnternet mesal gibi alacağız;	İnternet mesal alacağız;

Bu cümlede “gibi” edatı gereksiz kullanılmıştır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	Türkiye’de yaşamak <i>için</i> biraz bir süre istiyor	Türkiye’de yaşamak biraz bir süre istiyor

Burada “için” edatı gereksiz kullanılmıştır. Süre istemek fiilinin “için” edatıyla kullanılması yanlıştır. Türkiye’de yaşamaya alışmak cümleinin öznesi olduğu için sonrasında süre istemek fiiline “için” edatının getirilmesi gereksizdir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	Kısacası teknoloji <i>insanların için</i> önemli bir araçtır.	Kısacası teknoloji <i>insanlar için</i> önemli bir araçtır.

Bu cümlede öğrencinin “için” edatından önce “insanlar-ın” ilgi ekini kullandığında hata etmiştir. Doğrusu “insanlar” eksiz kullanılmalıydı.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	ve <i>hazinelerin için</i> Orta Doğu tarafta geliyorlar.	ve <i>hazineler için</i> Orta Doğu tarafta geliyorlar.

Bu cümlede öğrencinin “için” edatından önce “hazinler-in” ilgi ekini kullandığında hata etmiştir. Doğrusu “hazineler” eksiz kullanılmalıydı.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
7	ve üniversiteyi <i>için</i> de zorlanabilirler.	ünversite <i>konusunda</i> da zorlanabilirler.

Bu cümlede “için” edati hatalı kullanılmıştır. Burada “için” edati yerine “konu” sözcüğü kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “konu” sözcüğü için 2 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. isim konuşmada, yazıda, eserde ele alınan düşünce, olay veya durum, mevzu, süje:
“Öğretmenimizin verdiği konuları manzum yazardım bazen.” –Y. Z. Ortaç
2. üzerinde konuşulan şey, bahis: “Daha fazla tafsilata girmeyi bugün zararlı gördüğüm için bu konuda susacağım.” –B. Felek

Yukarıda sıralanan anlamlardan 2.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Tutum seçme, inanç konusunda konuşun motivasyon sağlayın!
Caz konusunda benden çok daha tecrübeli olduğu için, ondan çok yararlandım.
Komisyon, uyuşmazlık konusunda beş gün içinde karar verecek.
Yararları konusunda küçük bir nutuk attı.
Sağlık konusunda zaten kabinemizin bir unsuru olarak bir Sağlık Bakanlığı kurduk;

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
8	En zor şeylerden <i>bence</i> ailemden uzak kalmak.	En zor şeylerden <i>benim için</i> ailemden uzak kalmak.

Bu cümlede “bence” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Burada “bence” sözcüğü yerine “benim için” kavramının kullanılması gerekirdi. Türkçe sözlüğünde “benim için” kavramı bulunmadığı için TUD’dan örnekler alınacaktır:

Benim için fazla güzeller.
Benim için de değişiklik oldu.
Ulusoy, benim için en önemli olan huydu.
Zaten benim için de sorun bu olduğu için tam cevap veremiyorum.
Tabii ki göç alan bölgedeki bir okula adımın verilmesi benim için çok daha anlamlıydı.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
9	<i>Bunu için</i> her şeye inanmamalıyız.	<i>Bunun için</i> her şeye inanmamalıyız.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
10	Türkiye’de yaşamak <i> için</i> biraz bir süre istiyor	Türkiye’de yaşamak biraz bir süre istiyor

Burada “için” edatı gereksiz kullanılmıştır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
11	ama bu en büyük tehlikeli ve bazen telefonda çok kaza oluyor.	ama bu en büyük tehlikeli ve bazen telefon <i>yüzünden</i> çok kaza oluyor.

Burada cümlenin manasını tamamlamak için öğrencinin “yüzünden” edatı kullanması gerekirdi..

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
12	Ekonomy <i>için</i> bu buluşlara çok önemi var	Ekonomy <i>bakımından</i> bu buluşlara çok önemi var

Bu cümlede “için” edatı hatalı kullanılmıştır. burada “için” edatı yerine “bakımından” zarfının kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “bakımından” zarfı için 2 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. zf. Bakış veya görüş açısı yönünden, değerlendirme açısından: “*Mamañih, bütün şiiirimde şekil bakımından bir çeşit barok hâlâ hükmünü sürdürüyordu.*” –N. Hikmet
2. –e göre: “*Çeviri üzerine okuduğum yazıları –okumadıklarım da öyleymiş gibi geliyor bana- yazılma nedenleri bakımından iki büyük öbekte toplayabilirim.*” –N. Uygur

Yukarıda sıralanan anlamalardan 1.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Bence en yüksek ölçüde güçlü olmak, bilim bakımından, teknik bakımından ve ahlak bakımından güçlü olmaktır.
Elektronik platform üzerinden piyasa işlemlerinin etkin organizasyon yapısı bakımından önem kazanmaktadır.
Ayrıca posa bakımından zengin sebze ve meyvelerde bol miktarda A, C, E ve b vitaminleri bulunmaktadır.
Tema ve diğer konular bakımından da önemli bir fark yoktur.
Teknik bakımından bir kaşık, ağız ve sap olmak üzere ilci kısımdan oluşur ve tek parçadır.

6- Bağlaçların Hatalı Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	Türkiye’de ve <i>insanlardır</i> iyi anlaşıyoruz ve	Türkiye’de ve <i>insanlarla</i> iyi anlaşıyoruz ve

Bu cümlede “-dır” eki hatalı kullanılmıştır. Burada “-dır” eki yerine “ile” bağlacının kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “ile” bağlacı için 3 farklı kullanım sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, beraberlik, araç, neden veya durum anlatan cümleler yapmaya yarayan bir söz: “*Çabuk bir süvari ile bana haber gönderiniz.*” – Ö. Seyfettin,
2. Bazı soyut adlara getirildiğinde “... olarak, ... bir biçimde” anlamında durum zarfları oluşturan bir söz: *Merhametle ona bakıyordu,*
3. Cümle içinde aynı görevde bulunan iki öğeyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz: *Annesi ile babası geldiler., Leylâ ile Mecnun., Gelmeleri ile gitmeleri bir oldu.*

Yukarıda sıralanan anlamalardan 3.sü burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Şimdi bu reklam fotoğrafını, önündeki insanlarla birlikte kareye hapsedince ne değişti peki?
Bunu yaşayabileceğim insanlarla birlikte olmayı tercih ediyorum ben de.
Böyle günlerde insanlarla temasını minimuma indirmem gerektiğini biliyorum.
Yatış tarzım, konuşmam, insanlarla muâmelem ve en önemlisi sevdiğime karşı vefâm!
Sanıldığığın aksine, bu tür insanlarla ilişki kurmak da kolaydır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	ve bana güzel ve kolay geliyordu	bana güzel ve kolay geliyordu

Bu cümlede ilk sıradaki “ve” bağlacının kullanımı akıcılığı bozmaktadır. Bunun yerine virgül işaretinin kullanımı ya da cümlenin öncesi düşünülerek kaldırılması daha uygun olabilir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	kadınlar çalışmalı ya da çalışmamalı mı diye	kadınlar çalışmalı yoksa çalışmamalı mı diye

Bu cümlede “ya da” bağlacı hatalı kullanılmıştır. Burada “ya da” bağlacı yerine “yoksa” bağlacının kullanılması gerekirdi. İki şey arasında tercih yapılırken karar kişinin elindeyse “ya da” bağlacı kullanılmaz.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	gidebilir <i>ama</i> bu en büyük tehlikeli	gidebilir bu en büyük tehlikeli

Bu cümlede “ama” bağlacının kullanılması gereksizdir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	nerede kaldığını <i>ya</i> ne zaman döneceğini bile bilmiyorduk.	nerede kaldığını <i>ya da</i> ne zaman döneceğini bile bilmiyorduk.

Bu cümlede “ya da” bağlacı eksik kullanılmıştır. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “ya da” sözcüğü için tek anlam bulunmuştur. Aşağıda verilmektedir:

- *bağ.* Seçeneği, çeşitliliği veya tercihi belirten bir söz: *Ya oyunu kullanırsın ya da toplantıya katılmazsın.*

Yukarıda verilen anlam burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Sinirlenince <i>ya da</i> birisini kendi fikrine inandırmak istediğinde böyle başlardı Neval söze.
(ben <i>ya</i> iyi bir avcıydım; <i>ya da</i> çok şanslıydım)
Şimdiye kadar herhâlde hiç bu kadar içmemişti; <i>ya da</i> belki de içmişti de, hiç bu kadar sarhoş olmamıştı.
Çünkü görülen <i>ya da</i> öngörülen bir son yok.
Kaş tümseğine ışık renk olarak bej-pembe <i>ya da</i> mat beyaz uygulayın.

“Ya” bağlacının “da” ile birlikte kullanılması gerekir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	en büyük motivasyon <i>ise</i> tembelliktir.	en büyük motivasyon tembelliktir.

“İse” bağlacının kullanılması gereksizdir. “İse”nin kullanılması için kendisinden önce örneklerin sıralanması gerekmektedir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
7	Buluşların olumlu ya da iyi yönleri olsa <i>da</i> bile faydalı olduğu kadar	Buluşların olumlu ya da iyi yönleri olsa bile faydalı olduğu kadar

Burada “da” bağlacı gereksiz kullanılmıştır. Burada “-sA” bile 1. şeklinde bir yapı söz konusudur.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
8	İnternet ve telefonun hem olumlu <i>ve</i> hem de olumsuz etkileri vardır.	İnternet ve telefonun hem olumlu hem de olumsuz etkileri vardır.

Bu cümlede “ve” bağlacı gereksizdir. “Hem ve hem de” bağlacı (ve)’ye ihtiyaç duymaz.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
9	Türkiye’de yaşamı iyi bir şey <i>ve</i> kötü bir şey aynı zamanda.	Türkiye’de yaşamak hem iyi hem de kötü bir şey.

Bu cümlede “hem / hem de” bağlacının kullanıldığı için “ve” edatının kullanımı gereksizdir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
10	Ben Türkiye’ye gelmeye düşündüğüm zaman biliyordum ki ben kolaylıklarla hem de zorluklarla karşılacaktım.	Ben Türkiye’ye gelmeye düşündüğüm zaman biliyordum ki ben hem kolaylıklarla hem de zorluklarla karşılacaktım.

Bu cümledeki hata “hem” bağlacının eksikliğinden kaynaklanmaktadır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
11	<i>ve</i> bunlar bu buluşun olumsuzluğudur.	bunlar bu buluşun olumsuzluğudur.

Bu cümlede “ve” bağlacı gereksiz kullanılmıştır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
12	çocuk internette nereye gitmek istiyor gidebilir ama bu en büyük tehlikeli ve	çocuk internette nereye gitmek istiyor gidebilir bu en büyük tehlikeli ve

Bu cümlede “ve” bağlacı gereksiz kullanılmıştır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
13	ama bu en büyük tehlikeli ve bazen telefonda çok kaza oluyor.	ama bu en büyük tehlikeli bazen telefonda çok kaza oluyor.

Bu cümlede “ve” bağlacı gereksiz kullanılmıştır.

7- Zamirlerin Hatalı Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	<i>o</i> beni çok mutlu ediyor.	<i>bu</i> beni çok mutlu ediyor.

Bu cümlede “o” zamiri hatalı kullanılmıştır. Buradaki şeyden değil, durumdan söz edildiği için “o” zamiri yerine “bu” zamirinin kullanılması gerekirdi.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	Ayrıca insanlar <i>kendileri</i> ile savaşıyor.	Ayrıca insanlar <i>birbirleri</i> ile savaşıyor.

Bu cümlede “kendi” zamiri hatalı kullanılmıştır. Burada “kendi” zamiri yerine “birbirleri” zamirinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “biri” sözcüğü için 2 anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Bir tanesi: “*Kurşun vınlayarak gidip bahçedeki ağaçlardan birine saplanmıştı.*” – A. Kulin,
2. Bilinmeyen bir kimse: “*İhtimal, hırsız Eşref’in hayranlarından biriydi.*” – O. S. Orhan.

Yukarıda sıralanan anlamlardan 2.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Bu bölümde kişilerin her biri birbirleri karşısında hem anlatıcı hem dinleyici oluyorlar.

Bu unsurların birbirleri arasındaki göreceli önemlerini ve belirli özelliklerinin araştırılmasına ağırlık verir.
Yani birbirleri ile temas halinde olacaklar,
Enigma makineleri normalde birbirleri ile art arda bağlanacak şekilde tasarlanmamışlardır.
Genellikle katı halde A ve B birbirleri içinde kısmen çözünürler.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	olumsuz diye <i>bir şey</i> kalmaz	olumsuz diyen <i>kimse</i> kalmaz

Burada “şey” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Burada “şey” sözcüğü yerine “kimse” sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “kimse” sözcüğü için tek anlam bulunmuştur. Aşağıda verilmektedir:

- *zm.* Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi: “*Kimsenin girdisi çıktısı, alacağı borcu ile uğraşmak istemiyordum.*” – N. Cumalı.

Yukarıdaki verilen anlam burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Dünyada hiç kimse benim kadar duyarlı değildir, bundan eminim.
Ben özgürüm. Kimse karışmaz bana.
Çin’de büyük para transferleri olmasa Çin’in önünde kimse durmaz.
Ne adımızda bir iz bırakacaktık ne de gittiğimiz yeri kimse bilecekti.
Karakola senden başka haber verecek kimse yok.

Herhangi birini kasten şey kelimesi yanlıştır. “Kimse” gibi belgisiz zamirin kullanılması uygundur.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	herkes <i>onun</i> vatani seviyor.	herkes <i>kendi</i> vatani seviyor.

Bu cümlede “onun” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Burada “onun” sözcüğü yerine “kendi” sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “kendi” sözcüğü için 4 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir.

1. *zm.* İyelik ekleri kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri:
“Ankara Palas’ta kendisine dörtte üç oranında indirim yapılırdı.” –Ç. Altan
2. Kişinin özel olarak vurgulandığını anlatan söz: “Kendisi gelsin. Kendimiz görmeliyiz.”
3. Yaptığı, giriştiği bir işte başkalarının herhangi bir etkisi bulunmadığını belirten söz:
“Kendi yapacağı işi bırakır, âleme öğüt vermeye kalkar.” –B. Felek
4. “kendisi, kendileri” biçiminde bazen saygı duygusuyla veya söz konusu onları amaçlayarak “o” ve “onlar” yerine kullanılan bir söz: “Kendileri evde yoklar mı?”

Yukarıda sıralanan anlamalardan 1.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Hangisi kendi aile ferdi ihmal etmiş, aydınlatmamış?
Bunun sonucu hem kendi oyunları canlı bir biçimde oluşuyor, hem de tiyatrocular bu toplu yaratma sürecinden kazançlı çıkıyorlardı.
Kendi adamı olan Fahrettin’i, yerime tayin ettirmiş, beni de açıkça bırakmıştı.
Kaldı ki, söz konusu yazın hep kendi öz dili içinde kaldığı, ondan sürekli beslendiği halde.
Müziğe başladığında çok gençti, kendi bestelerini kendi yapıyordu.

Hatalı Kullanım	Düzeltilim
5 v.b bunları çok kullanıyoruz.	vb.yı çok kullanıyoruz.

Burada “bunlar” sözcüğü gereksiz kullanılmıştır. “vb.” zamirinin kullanılması yeterlidir.

8- Var'ın Dilbilgisel Özellikleri: “Var” sözcüğü ile ilgili hatalar sözcüksel-dilbilgisel olarak nitelendirilebilecek bir kesişme noktasında durmaktadır. Ancak tezde böyle bir başlığa yer verilmediği için bu sözcüğe ilişkin tespitler de leksikoloji kısmında değerlendirilmiştir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	elbette bir faydası <i>vardır</i> bile	elbette bir faydası <i>olsa</i> bile

Bu cümlede “var” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Burada “var” sözcüğü yerine “olmak” fiilinin (bile) ile kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “olmak” fiili için 25 farklı anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak: “*En şiddetli münakaşa, kumpanyanın ismi için oldu.*” – S. F. Abasyanık.
2. Gerçekleşmek veya yapılmak.
3. Bir görev, makam, san veya nitelik kazanmak: “*Okumak, eczacı olmak bu sayılı inatlarından biri ve ilkidir.*” – T. Buğra.
4. Bir şeyi elde etmek, edinmek: “*Nihayet ben mal sahibi olacağıma göre rahattım.*” – S. F. Abasyanık.
5. Bir durumdan başka bir duruma geçmek.
6. Herhangi bir durumda bulunmak.
7. Uygun düşmek, yerinde görülmek: *Böyle iş olmaz., Oraya gitmesek de olur.*
8. Yetişmek, olgunlaşmak: *Ekinler oldu. Üzümler daha olmadı.*
9. Hazırlanmak, hazır duruma gelmek: *Çay oldu.*
10. Bulunmak: “*Kız da hemen olduğu yere oturdu.*” – M. Ş. Esendal.
11. Geçmek, tamamlanmak: *İki yıl oldu. Nerede ise üç yıl olacak.*
12. Sürdürmek, yürütmek: *İlişkilerimiz dostça olsun istiyorum.*
13. Bir kuruluşla, örgütle ilgili bulunmak, mensup olmak: *Partili olmak.*
14. Yaklaşmak, gelip çatmak: *Sabah oldu.*
15. Bir şey, birinin mülkiyetine geçmek: “*Pırlanta gerdanlığı da tektaş küpesi de zümrüt yüzüğü de kendinin olsun.*” S. M. Alus.
16. Ek fiilin geniş zamanı olan –dır (-dir) anlamında kullanılan bir söz: *Annesi oluyor. Yeğeni olur.*
17. (nsz) tkz. Sarhoş olmak: *Sen adamakıllı olmuşsun.*
18. (-e) Uymak, tam gelmek: *Bu şapka başına oluyor.*

19. (-den) Yitirmek, elinden kaçırmak: *Tembelliği yüzünden işinden oldu.*
20. (-den) Bir yerde doğmuş, yaşamış olmak: *Köyden, kasabadan olmayan, düveni, dirgeni nasıl bilebilir?*
21. (-e) Bir olayla karşılaşmak, başına kötü bir şey gelmek: *Aman, ona bir şey olmasın! Kimseye bir şey olmadı.*
22. (-e) Yol açmak: *Bu davranışın ona çok zararı oldu.*
23. Bir ad veya sıfatın belirttiği durumu almak: *Su, buz oldu.*
24. (yar.) Sıfat-fiil eki almış kelimelerle birlikte başlama, bitirme vb. bildiren fiilleri oluşturur: *Artık bize gelmez oldu. Bu işi yapmış olacak.*
25. (yar.) Hastalığa yakalanmak, tutulmak: *Tifo olmak, Verem olmak.*

Yukarıda sıralanan anlamalardan 12.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD'dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Bolşevizm'in bütün doktrinleri doğru olsa bile, bunların objektif incelenmesine izin verilmediğinden durum gene değişmeyecektir.
Bizim ülkemizde olmasa bile bazı ülkelere yaşayan Müslüman kardeşlerimiz çok baskı ve eziyet görüyor.
Her gün uykuda olsa bile öpüp sevdiği kızının yüzüne bile dönüp bakmadı.
Şimdi tam böyle olmasa bile, vaktiyle Kapalıçarşı'nın büyük bir Ansiklopedi'yi andırdığını düşünüyorum.
Olsa bile tutukluları ölüm cezası olan ülkelere iade etmeyiz" dedi.

Hatalı Kullanım	Düzeltilim
2 Bugün herkesin cep telefonu <i>sahiptir</i> .	Bugün herkesin cep telefonu <i>vardır</i> .

Bu cümlede “sahip” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Burada “sahip” sözcüğü yerine “var” sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük'ünde “var” sözcüğü için 3 anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Mevcut, evrende veya düşüncede yer alan, yok karşıtı.
2. a. db. Sahiplik bildiren olumlu ad cümleleri kuran bir söz: “Rahatsız etmek istemem hem de işim var.” –H. E. Adıvar.

3. a. Elde bulunan her şey: “Elimizden alınan şeyler bütün varımız ve bütün varlığımızdır.” – R. E. Üneydin.

Yukarıda sıralanan anlamalardan 2.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Burada da yine chatte olduğu gibi mimik ve ses tonu olmadığından yanlış anlama ihtimali var.
Bu durumla karşılaşan erkek için yaşamak bir var olma/yok olma çizgisine kayar.
O yüksek duvarların ardında kocaman bir de bahçe var.
Bunun olabilmesi için çok önemli bir şartı hatırlatmakta yarar var:
Kim bilir ne dertleri var.

Sahiplik mevcudiyeti ifade için kullanılmaz. Var olan vardır olarak ifade edilir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	Ben Türkiye’ye gelince çok sorunum <i>vardı</i>	Ben Türkiye’ye gelince çok sorun <i>yaşadım.</i>

Bu cümlede “var” sözcüğü hatalı kullanılmıştır. Burada “var” sözcüğü yerine “yaşamak” fiilinin kullanılması gerekirdi. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’ünde “yaşamak” fiili için 11 anlam sıralanmıştır. Aşağıda bunlar verilmektedir:

1. Canlılığını, hayatını sürdürmek: “Hiçbir şey yaşarken daha önemli değildir.” – A. İlhan.
2. Sağ olmak: *Deden yaşıyor mu?*
3. Varlığını sürdürmek: *Balıklar suda yaşar.*
4. Oturmak, eğlenmek: *Köyde yaşamak. Şehirde yaşamak.*
5. Geçinmek: *Bu kazançla yaşamak kolay değil.*
6. Herhangi bir durumda bulunmak veya olmak: *Bekâr yaşamak. Tek başına yaşamak.*
7. Görüp geçirmek, başından geçmek: “*Balkan Savaşı’nın bütün acılarını yaşamış bir ailenin kızıydı.*” – N. Cumalı.
8. *mec.* Sürmek, devam etmek: *Onun anısı hep yaşayacak.*
9. *mec.* Varlıklı, endişesiz, hoş vakit geçirmek, keyif sürmek: “*Tek başına manevra yapan bir lokomotif rahatlığı ile hayatını yaşıyor.*” – H. Taner.

10. *mec.* Keyfi yerine gelmek, mutlu olmak, işleri yolunda olmak: *Bu iş olursa yaşadık.*

11. *mec.* Bir durumu yaşar gibi olmak, bir durumla özdeşleşmek, duymak, hissetmek:
“*Sen genç gibi yaşar, ihtiyar gibi ölürsün.*” – Ö. Seyfettin.

Yukarıda sıralanan anlamalardan 7.si burada anlatılmak istenene karşılık gelmektedir. TUD’dan alınan aşağıdaki cümleler bu kullanımı örneklemektedir:

Epey tereddüt yaşadım, öyle mi gideyim, böyle mi gideyim falan.
Unutulmaz anlar yaşadım.
Biner binmez de, pek özlenmiş bir anavatana kavuşma keyfine benzer küçük sevinçler yaşadım.
Ben bir çok savaş yaşadım.
Bir gün, bir şey olur ve tamam dersin, işte ben bunun için yaşadım.

9- Diğer: Bir kısım hatalar da mecazi ifadelerin, kalıp sözlerin, klişelerin vb. ifade türlerinin Türkçe karşılıklarının bilinmemesi veya yanlış kurulması sonucunda oluşmuştur. Bunlar aşağıda sıralanmaktadır:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	“su altındaki taşlar”	“buz dağının görünmeyen yüzü”

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	Ama her yurt dışının yaşamın zorlukları olduğunu,	Ama her yerde olduğu gibi yaşamın zorlukları,

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	ve insanlar Türkiye’de bir kusur koymadılar bizimle fakat bir sorunumuz var	ve insanlar Türkiye’de yanlış bir şey yapmadılar bizimle fakat bir sorunumuz var

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	Tabii ki bir yerden yere taşmak kolay değil,	Tabii ki bir yerden bir yere taşmak kolay değil,

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	iyi şeylerki ben bir hayat yaşıyor şimdi,	iyi olan şu ki ben bir hayat yaşıyor şimdi,

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	Eğer iyi yanları varsa Türkiye’de yaşamı, kötü yanları de var,	... olduğu gibi Türkiye'de yaşamının kötüsü yanları da var,

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
7	hesap makinesini kullananlar kendinin kafasında hiç hesap yapmıyorlar.	hesap makinesini kullananlar kafadan hiç hesap yapmıyorlar.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
8	Teknoloji için olumlu var ve olumsuz var,	Teknolojinin hem olumlu hem de olumsuz yanları vardır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
9	çocuk internette nereye gitmek istiyor gidebilir	çocuk internette nereye gitmek istiyorsa gidebilir

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
10	Kısacası teknoloji çok faydal ve aynı zaman zararlı ama iyi kullanmamız lazım	Kısacası teknoloji çok faydal. aynı zamanda zararlı ama iyi kullanmamız lazım

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
11	Günlerde, sağlık, ulaşım, iletişim, eğlence, beslenme, eğitim alanlarda teknoloji önemli bir yer alır.	Son günlerde, sağlık, ulaşım, iletişim, eğlence, beslenme, eğitim alanlarda teknoloji önemli bir yer alır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
12	bunlarsız biz hiç yaşayamıyoruz gibi hissediyoruz.	bunları kullanmadan biz hiç yaşamamış gibi hissediyoruz.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
13	Buluşların kötü yönleride olsa aynı zamanda iyi yönleride vardır.	Buluşların kötü yönleri kadar iyi yönleride vardır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
14	bir mektup genellikle gönderildikten sonra iki üç ay sonra alınırdı.	bir mektup genellikle gönderildikten iki üç ay sonra alınırdı.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
15	Önceki insanlar ne kadar çalışırsa yorulmuyorlardı	Önceki insanlar ne kadar çalışsa da yorulmuyorlardı

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
16	Eğer bu ikisine iyi şekilde kulansak olumlu etkiler burakır,	Eğer bu ikisine iyi şekilde kullanırsak olumlu etkiler burakır,

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
17	eğer kötü şekilde kulansak	eğer kötü şekilde kulanırsak

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
18	bilgisayar hayatımızda ayrılmaz bir parça oldu	bilgisayar hayatımızın ayrılmaz bir parçası oldu

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
19	ve dünyadan her yerde yeni insanlara tanışabiliriz.	ve dünyanın her yerinden yeni insanlara tanışabiliriz.



BÖLÜM 3

MORFOLOJİ

Türkçe, dünya dilleri arasında yapı bakımından son ekli olan eklemeli diller grubunda, köken bakımından da Ural-Altay grubunun Altay dil ailesinden biri sayılır (Korkmaz, 2007: LXI-LXIII).

Ekler

Kelime türetmek için ya da kelimenin görevini belirtmek için o kelimelerin kökleriyle ya da gövdeleriyle birleşerek kullanılan şekil verici harf ya da harflere ek denir. Ekler, kelime bünyesindeki gramer görevli şekillerdir (Ergin, 2013: 114).

Ekler, görevleri bakımından ikiye ayrılır:

1. Yapım Ekleri

2. Çekim Ekleri

1. Yapım Ekleri ve Yapım Morfolojisiyle İlgili Hatalar:

Yapım Ekleri

Sözcüklerin kök ya da gövdelerine gelerek sözcüğe yeni bir mana kazandıran ekler yapım ekleri denir. Yapım ekleri isimlere, fiillere gelerek yeni sözcükler yapar. (Korkmaz, 2007: 21-22). *Göz > gözlük, bil- > bilim / bilgi / bilinç, yaz- > yazmak, söz > sözcük / sözlük* gibi.

Türkçede yapım ekleri dört gruba ayrılır:

1. İsimden isim yapma ekleri
2. İsimden fiil yapma ekleri
3. Fiilden isim yapma ekleri
4. Fiilden fiil yapma ekleri

Türkçenin işleyiş sistemine uyumlu bir şekilde yapım ekleri bir kelimedede üst üste kullanılabilir. Bu durum *ön+cü+lük*, *baş+lık+lı*, *baş+lık+sız* örneklerinde görülmektedir (Korkmaz, 2007: 22).

1. 1. İsimden İsim Yapma Ekleri:

Bu ekler, isim kök ve gövdelerine gelerek türlü anlamlarda başka isimler türetmek için kullanılır. İsimden isim yapma ekleri isim köklerine, isimden türetilmiş isim gövdelerine ve fiilden türetilmiş isim gövdelerine gelir. Yani isimden isim yapma ekleri isimden isim türetme eklerinden ve fiilden türetme eklerinden sonra eklenirler. Bu eklerin bazıları çok işlek, bazıları da çok az işlek veya seyrek ekler sayılır. Hatta bazı işlek olmayan eklerin türettikleri kelime sayısı çok az ve sınırlıdır. İşlek olan eklerin sayısı pek fazla değildir. Ancak türettikleri isimlerin, o isimlerin çeşitlerinin tam tersine sayısı sayılamayacak kadar çoktur (Ergin, 2013: 154).

İşlek ve az işlek olan isimden isim yapma ekleri: *-lik / -luk-*, *-li- / -lu-*, *-siz / süz*, *-CI / -CU*, *-Ar / -şAr*, *-DAş*, vb. örneğin: *Başlık*, *gözlük*, *güneşli*, *bulutlu*, *genişsiz*, *huysuz*, *kahveci*, *yolcu*, *dörder*, *ikişer*, *meslekaş* vb.

İşlek olmayan isimden isim yapma ekleri: *-Aç*, *-Ak*, *-Az*, *-K*, *-Ay*, *-mAn* vb. Örneğin: *topaç*, *benek*, *ayaz*, *bebek*, *güney*, *kölemen* vb.

1. 2. İsimden Fiil Yapma Ekleri:

Bu ekler, isim kök ve gövdelerine gelerek yeni isimden fiil yapmak için kullanılan eklerdir. Ancak bu ekler gövdelerden fiil yapmakta çok az bir şekilde kullanılır, genellikle daha çok köklerden fiil yaparlar. Fiillerin anlamları bir olma veya bir yapma ifade eder. İsimden fiil yapma ekleri ile türetilen fiiller dayandıkları isimlerle alakalı, olma veya yapma ifade eden çeşitli hareketleri karşılarlar. Bu hareketlerin anlamları genellikle dayandıkları isimlere bağlıdır. İsimden isim yapma eklerinin o isimleri fiillere çevirme görevi dışında anlam ile ilgili büyük bir etkisi yoktur. Çünkü bu eklerin özel bir görevleri bulunmamaktadır. Ancak bu eklerin isimlerden yapma veya olma ifade eden fiiller türetmek şeklinde genel bir görevi vardır. İsimden isim yapma eklerinde görüldüğü gibi isimden fiil yapma eklerinin bazıları çok işlek bazıları da işlek olmayan eklerdir. İsimden fiil türetme ekleri kullanım bakımından diğerlerine göre geniş değildir (Ergin, 2013: 179).

İşlek ve az işlek olan isimden fiil yapma ekleri: *-lA-, -l-, -DA-, -sA-, -K-, -kIr- / -kUr-* vb. Örneğin: *başla-, azal-, fısıl-da-, susa-, açık-, hıçkır-, tükür-* vb.

İşlek olmayan isimden fiil yapma ekleri: *-A-, -r-* vb.

1. 3. Fiilden İsim Yapma Ekleri:

Fiilden isim yapma ekleri, fiilleri isim hâline getirmek için kullanılan eklerdir. Bu ekler fiil köklerine, isimden türetilmiş fiil gövdelerine ve fiilden türetilmiş fiil gövdelerine gelir. Yani, fiilden isim yapma ekleri isimden fiil türetme eklerinden ve fiilden fiil türetme eklerinden sonra eklenebilir. Bu eklerle türetilen isimlerin çeşitleri ve sayıları çoktur. Fiilden isim yapma eklerinin bazıları çok işlek veya az işlek, bazıları da işlek olmayan fonksiyonları vardır (Ergin, 2013: 184-185).

İşlek ve az işlek olan fiilden isim yapma ekleri: *-mAk-, -mA-, -Iş-, -Uş-, -K-, -n-, -IcI / -UcU* vb. Örneğin: *başlamak, oturma, kalkış, dilek, uzun, kalıcı / görücü* vb.

İşlek olmayan fiilden isim yapma ekleri: *-ĜA-, -ĜAç / -KAç-, -ĜIç / -ĜUç-, -A-, -t-, -l* vb. Örneğin: *bölge, süzgeç / kıskaç, başlangıç / süzgüç, sapa, kurut, yaral* vb.

1. 4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri:

Fiilden fiil yapma ekleri, fiil kök ve gövdelerine gelerek fiil türetmek için kullanılan eklerdir. Fiilden fiil yapma ekleri fiil köklerine, fiilden türetilmiş fiil gövdelerine ve isimden türetilmiş fiil gövdelerine gelir. Yani isimden fiil türetme eklerinden ve fiilden fiil türetme eklerinden sonra eklenebilir. Bu eklerin sayısı azdır. Bu eklerin özelliği fiilden yine fiil yapma görevidir. Bu eklerin bazıları işlek ve az işlek bazıları da işlek olmayan eklerdir (Ergin, 2013: 200).

İşlek ve az işlek olan fiilden fiil yapma ekleri: *-,mA-, -n-, -ş-, -t-, -DIr- / -DUr-* vb. Örneğin: *geçirme, dolan-, sözleş-, acıt-, astır-, öldür-* vb.

İşlek olmayan fiilden fiil yapma ekleri: *-dAr-, -Ar-, -sA-, -p-, -AlA-, -A-, -K-* vb. Örneğin: *gönder-, kopar-, göster- <gör-se-t>, serp-, ovala-, tika-, sark-* vb.

Fiilden fiil yapma eklerinin önemli bir bölümü fiilli çatı açısından çekimlemekle görevlidir. Bu nedenle söz konusu eklerle ilişkin hatalar yapım değil, çekim morfolojisi başlığında ele alınmıştır.

İncelediğimiz yazılı anlatımlardaki yapım morfolojisine ilişkin hatalar aşağıda incelenmektedir.

Yapım Eki İle İlgili Hatalar:

1- Yapım Eki Eksikliği:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	her <i>elektrik</i> cihaz mutlaka bizi olumsuz etkilerler.	her <i>elektrikli</i> cihaz mutlaka bizi olumsuz etkilerler.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	İnternet <i>kulandan</i> çok vakit kazanıyorum.	İnternet <i>kullanmaktan</i> çok vakit kazanıyorum.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	Bilgisayar, cep telefon, <i>kulaklar</i> , internet vs.	Bilgisayar, cep telefon, <i>kulaklıklar</i> , internet vs..

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	benim <i>çocuk</i> dönemimden çok farklı olmuş	benim <i>çocukluk</i> dönemimden çok farklı olmuş

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	Mesela <i>elektrik</i> hızlı trenle, uçakla,	Mesela <i>elektrikli</i> hızlı trenle, uçakla,

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	hastaneye telefon arıyorum ve <i>çabuk</i> ulaşıyorlar.	hastaneye telefon arıyorum ve <i>çabucak</i> ulaşıyorlar.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
7	Türkiye <i>ekonomi</i> sıralamada 17. sırada oldu.	Türkiye <i>ekonomik</i> sıralamada 17. sırada oldu.

2. Gereksiz Yapım Eki Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	bu en büyük <i>tehlikeli</i>	bu en büyük <i>tehlike</i>

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	doktorlar daha kolay ve <i>rahatlı</i> çalışırlar.	doktorlar daha kolay ve <i>rahat</i> çalışırlar.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	İnsanlar, buluşların daha <i>rahatlı</i> daha kolay daha hızlı	İnsanlar, buluşların daha <i>rahat</i> daha kolay daha hızlı

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	Ama bence insan bir buluşu <i>iyice</i> kullanırsa	Ama bence insan bir buluşu <i>iyi</i> kullanırsa

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	Bunun için her zaman en <i>rahatlı</i> şekilde yaşamak için	Bunun için her zaman en <i>rahat</i> şekilde yaşamak için

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	<i>Buluların</i> hayatımızdaki olumlu ve olumsuz yönleri vardır.	<i>Buluşların</i> hayatımızda olumlu ve olumsuz yönleri vardır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
7	ve zengin <i>fakirlik</i> farkının büyümesini sağlıyor.	ve zengin ile fakir farkının büyümesini sağlıyor.

3- Hatalı Yapım Eki Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	fiyatlar her zaman değişiyor ve <i>yükseklıyor</i>	fiyatlar her zaman değişiyor ve <i>yükseliyor</i>

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	Buluşlar ile dünya <i>küçüktüldü</i> :	Buluşlar ile dünya <i>küçüldü</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	Türkiye’de <i>çalışmak</i> yerleri çok	Türkiye’de <i>çalışma</i> yerleri çok

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	insan kendi <i>davranmak</i> ve yaşamak değiştirdiler	insan kendi <i>davranış</i> ve yaşamak değiştirdiler.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	insan kendi <i>davranmak</i> ve yaşamak değiştirdiler	insan kendi <i>davranış</i> ve <i>yaşamlarını</i> değiştirdiler.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	Türkiye’deki yaşamım hem güzel, hem de <i>üzüntü</i> .	Türkiye’deki yaşamım hem güzel, hem de <i>üzücü</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
7	Türkiye’de de <i>yaşamın</i> zorlukları çok,	Türkiye’de de <i>yaşamının</i> zorlukları çok,

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
8	Türkiye’deki <i>Yaşamam</i>	Türkiye’deki <i>Yaşamım</i>

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
9	<i>Böyleyse</i> insanlar daha uzak yerlere gidebilir ve	<i>Böylelikle</i> insanlar daha uzak yerlere gidebilir ve

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
10	Bazı buluşlar hayatımızı daha rahat bir hale <i>getirdiğinde</i>	Bazı buluşlar hayatımızı daha rahat bir hale <i>getirirken</i>

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
11	En son haber bir anda dünyada <i>yayımlabilir.</i>	En son haber bir anda dünyada <i>yayımlanır.</i>

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
12	Ama <i>bazılar</i> söylüyorlar ki cep telefonu insanlar için zararlı olabilir.	Ama <i>bazıları</i> söylüyorlar ki cep telefonu insanlar için zararlı olabilir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
13	<i>Bazılar</i> de internetle insanları bunaltıyorlar	<i>Bazıları</i> da internetle insanları bunaltıyorlar

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
14	Amerikalı ünlü <i>yazıcı</i> jonathin'in dediği gibi	Amerikalı ünlü <i>yazar</i> Jonathin'in dediği gibi

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
15	Bu <i>devrimde</i> bilim insanlar çok buluşlar yaptılar.	Bu <i>devirde</i> bilim insanlar çok buluşlar yaptılar.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
16	internet ve telefon bu <i>devrimde</i> en büyük icatidir.	internet ve telefon bu <i>devirde</i> en büyük icatidir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
17	Bu <i>devrimde</i> bunlar sayesinde arttı.	Bu <i>devirde</i> bunlar sayesinde arttı.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
18	insanlar ...bu <i>devrimde</i> kötü yollarda da kullanıyorlar	insanlar ...bu <i>devirde</i> kötü yollarda da kullanıyorlar

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
19	<i>Öylesiye</i> bir ses çıkarır ki sanki kulakların patlayacak	<i>Öylesine</i> bir ses çıkarır ki sanki kulakların patlayacak

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
20	Bu işler <i>yapabilinmesine</i> rağmen bütün işleri duruyor.	Bu işler <i>yapılabilmesine</i> rağmen bütün işleri duruyor.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
21	Hayatımız <i>gelişedurmaz</i> bunun için yeni buluşlar icat etmeli.	Hayatımız <i>gelişemez</i> bunun için yeni buluşlar icat etmeli.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
22	Bazı insanlar için telefon <i>kullanması</i> alışkanlık olmuştur.	Bazı insanlar için telefon <i>kullanmak</i> alışkanlık olmuştur.

2. Çekim Ekleri ve Çekim Morfolojisiyle İlgili Hatalar:

Çekim Ekleri:

Kelime kök ve gövdesine gelerek işleklik veren, sonuna geldiği kelimenin anlam ve çeşidini değiştirmeyen ancak o kelimenin cümledeki vazifesini belirten ekler çekim ekleri denir. Çekim ekleri, kullanım bakımından yapım eklerinden çok geniştir. Yer bakımından da kelimedede en son gelir, bir kelimedede çekim eki yapım ekinden sonra eklenir (Ergin, 2013: 124).

Çekim ekleri isim ve fiil çekim ekleri olmak üzere ikiye ayrılır.

A- İsim çekim ekleri:

İsimlerin veya isim soylu sözcüklerine eklenerek onları diğer isimlere, edatlara, fiillere bağlayan; tümce içindeki vazifelerini belirleyen, kişileri belirten ve adların girdiği durumları karşılayan eklerdir (Ergin, 2013: 124-125).

İsim çekim eklerinin türleri:

1. Sayı ve çokluk ekleri:

Çokluk eki, (-lar) ekini isimlere eklenerek o isimlerin çokluk şekillerini yapan bir ektir. Cins isimler bazen tekil olsalar bile çoğul manasını karşılaşırlar. Bu ek özel ve cins isimlere eklenerek o isimlere aşırılık, belirsizlik ve süreklilik, topluluk anlamlarını kazandırır. Bu ek ses uyumu kuralına göre eklenir (Ülker, 2007: 251).

Örnek:

1. Dünyalar benim oldu (Ülker, 2007: 251).
2. Bir zamanlar ben de çocuktum (Ülker, 2007: 251).
3. Arkamızdaki evin sahibi Kara Budakların benim kadar bir çocukları vardı (Ülker, 2007: 252).

2. İyelik ekleri:

İyelik kelimesi sahiplik manasını ifade eder. İyelik ekleri, isimlere eklenerek bir şeyin veya bir nesnenin bir şahsa veya nesneye ait olduğunu ifade eden, isimleri birbirlerine bağlayan eklerdir (Ülker, 2007: 252). İyelik ekleri altı kişide olup iki gruba ayrılır:

Teklik 1. kişi: *-m* (*araba-m, evim*)

Teklik 2. kişi: *-n* (*araba-n, evin*)

Teklik 3. kişi: *-ı, -i, -u, -ü; -sı, -si, -su, -sü* (*araba-sı, evi*)

Çokluk 1. kişi: *-mız, -miz, -muz, müz* (*araba-mız, evimiz*)

Çokluk 2. kişi: *-nız, -niz, -nuz, -nüz* (*araba-nız, eviniz*)

Çokluk 3. kişi: *-ları, -leri* (*araba-ları, evleri*)

3. Aitlik eki (-ki):

Çift görevli eklerinden biridir. Genel olarak bu ekin görevi kelimeler arası ilişki kurmaktır. Bu ek hem yapım eki hem de çekim eki olarak kullanılabilir. Bu ek çekim eklerinden sonra eklenerek aitlik ve iyelik görevini taşıyan ektir. Aslında Türkçede iki (-ki) eki vardır. Birincisi bitişik yazılan aitlik görevini ifade eden ek. İkincisi ise ayrı yazılan Türkçeye Farsçadan geçmiş olan (ki) bağlaç görevindedir (Ülker, 2007: 253).

4. Soru ekleri:

Sesli uyumu kuralına uyan, cümledeki ismi fiile bağlayan (*mI- / mU-*) soru ekidir. Bu ek isimlerden ve bütün çekim eklerinden sonra gelir. Yazıda ayrı şekilde yazılır (Ülker, 2007: 253).

Örnek:

1. Sen camı kırdın *mi*?
2. Yarın okula gelecek *misin*?

5. Ad durum ekleri:

Adlar, fiiller ve kelimeler karşısında çeşitli durumlarda bulunmaktadır. Adlar, tümcenin içindeki kullanılan ad, edat, fiil gibi diğer öğeleri ile bağlıdır. Tümcenin anlamını tamamlamak için tümcenin içindeki öğeler birbirleriyle eklerle bağlanmaktadır. Türkçede adların girdikleri durumları belirtmek için belli bir ekler kullanılmaktadır (Korkmaz, 2007: 266).

Ad durum ekleri şunlara ayrılır:

A. Yalın Durum eki:

Yalın durum adın, tümcenin içinde kullanılan başka kelimeye bağlanmamış durumudur. Yalın durumu, adın durum eki almamış durumudur. Ancak bu duruma çokluk ve iyelik eki eklenebilir *ev, evler; evimiz* (Korkmaz, 2007: 267).

Örnek:

1. *Adam kapıyı açtı.* (Ülker, 2007: 254).
2. *Taş camı kırdı.* (Banguoğlu, 2011: 327).

B. Yükleme Durum Eki:

Adın geçişli fiilin etkisinden etkilenmiş olduğu durumdur. Yükleme durumu, cümledeki kullanılan fiili nesneye, (-ı, -i, -u, -ü) eki kullanmakla bağlayan durumdur. Sesli uyumu kuralına göre eklenir. Sesli biten kelimelere yükleme durum ekini eklemekten önce “-y-“ harfi eklenir. (Ülker, 2007: 255)

Örnek: Ahmet *arabayı* sattı. Çocuk *camı* kırdı.

Yukarıdaki örneklerde italik harflerle dizilen kelimeler yükleme “belirtme” durumundadır. Yönelme durumu, “kimi” ve “neyi” sorularına cevap veren durumdur.

C. Yönelme Durum Eki:

Adlarda yaklaşma, yönelme ifade eden, adları fiillere bağlayan durumdur. Adlara(-a, -e) eki eklenerek kurulur. Sesli uyumu kuralına göre eklenir. Sesli biten kelimelere yönelme durum ekini eklemekten önce “-y-“ harfi eklenir (Ülker, 2007: 255).

Örnek: Ahmet dün akşam *Basra*’ya gitti. Ali her sabah *işe* gidiyor.

Yukarıdaki örneklerde italik harflerle dizilen kelimeler yönelme “yaklaşma” durumundadır. Yönelme durumu, “kime”, “neye” ve “nereye” sorularına cevap verir.

D. Bulunma Durum Eki:

Adlarda bulunma, üstünde ve içinde var olma ifade eden, adları fiillere bağlayan durumdur. Sesli uyumu kuralına göre eklenir. Adlara (-*da*, -*de*; -*ta*, -*te*) eki eklenerek kurulur (Ülker, 2007: 255).

Örnek: *Evde* iki oda var. Anahtar *kimde*?

Yukarıdaki örneklerde italik harflerle dizilen kelimeler bulunma “üstünde ve içinde var olma” durumundadır. Bulunma durumu, “kimde” “neyde” ve “nerede” sorularına cevap verir.

E. Ayrılma Durum Eki:

Adlarda uzaklaşma, ayrılma, çıkma ifade eden, adları fiillere bağlayan durumdur. Sesli uyumu kuralına göre eklenir. İsimlere (-*dan*, -*den*; -*tan*, -*ten*) eki eklenerek kurulur (Ülker, 2007: 256).

Örnek: Semih *evden* çıktı. Zeynep *işten* ayrıldı.

Yukarıdaki örneklerde italik harflerle dizilen kelimeler uzaklaşma, ayrılma, çıkma durumundadır. Ayrılma durumu, “kimden”, “neyden” ve “nereden” sorularına cevap veren durumdur.

F. İlgî Durum Eki:

Bir varlığın kime ait olduğunu ifade eden durumdur. Tümcede anlam bakımından birbirleriyle bağlanan adlardan oluşan tamlamalardır. İlgî durum ekleri, sesli uyumu kuralına göre eklenir. İlgî durumu, adlara “-*ın*, -*in*, -*un*, -*ün*; -*nın*, -*nin*, -*nun*, -*nün*” eki eklenerek kurulur. Bugünkü Türkçede 1. teklik ve çokluk kişi “-*im*, -*iz*” ekleridir (Ülker, 2007: 254).

Örnek: *Evin* bahçesi. *Arabanın* direksiyonu. *Benim* kitabım.

Yukarıdaki örneklerde italik harflerle dizilen kelimeler tamlama “ait olma” durumundadır. İlgî durumu, “kimin”, “neyin” sorularına cevap veren durumdur.

G. Vasıta Durum Eki:

Adı fiile bağlayan, adın fiile bir vasıta olduğunu ifade eden durumdur. Yani bir işin vasıtası olma ve bir işi birlikte yapma ifade eder. Türkçede asıl vasıta eki *n*'dir. Ancak bu ek günbegün kullanmadıkça düşüp yerine “ile” edatı geçmiştir. Eskiden sadece birkaç ifadede kalıplanmıştır. “İle” edatının sesli biten kelimelere eklendiğinde -y- harfi eklenir (Ülker, 2007: 256).

Kalplaşmış *-n* örnekleri: Kışın yola çıktı. Ansızın ayağa kalktı. (Ülker, 2007: 256)

Örnek: *Öfkeyle* baktı. *Otobüsle* gitti.

Yukarıdaki örneklerde italik harflerle dizilen kelimeler vasıta durumundadır.

H. Eşitlik Durum Eki:

Adın eşitlik, benzerlik ve gibilik durumlarını ifade eden, adı fiile bağlayan durumdur. Ayrıca bu durum adlara yakınlık, görelilik, ölçü, süreklilik ve zaman anlamlarını da kazandırır. Bu durum “*-ca, -ce, -ça, -çe*” eki eklenerek kurulur (Ülker, 2007: 256-257).

Örnek: Ahmet *akıllıca* davranıyor. Bu ev satılmaz *bence*. *Yüzle* rceşirket fuara katıldı. *Aylarca* sabrettim ama yeter artık!

Yukarıdaki örneklerde italik harflerle dizilen kelimeler eşitlik durumundadır.

B- Fiil çekim ekleri:

Fiil kök ya da gövdelerine gelerek fiillerin zamanını, yapılış şeklini ve şahsını belirten eklerdir (Ergin, 2013: 133-134).

Fiil ekleri şunlara ayrılır:

1. Şekil ve zaman ekleri:

1. A. Bildirme Kip Ekleri:

Bu kipler, olumlu veya olumsuz olarak yapılmış, yapılmakta veya yapılacak olan işlerin zamanını bildiren kiplerdir. Yani bu ekler, hem bildirme kiplerini yapan şekil ekleri hem de aynı zamanda zaman ekleri görevindedir (Ergin, 2013: 289).

Bu kipler beşe ayrılır:

1. A. 1. Belirli Geçmiş Zaman Eki:

Fiil kök veya gövdesine eklenerek belirlenen, görülen geçmişe ait bir işin vb. anlatılmasını sağlar. Belirli geçmiş zaman (*-DI-*, *-DU-*) ekiyle kurulur (Ergin, 2013: 298), (Korkmaz, 2007: 584).

Örnek:

- *Birdenbire yanına yaklaşmaya cesaret edemeyerek bağırdım* (Güntekin, 1939: 99).

- *Karı koca, çapaları ellerine alıp emenlere doğru yürüdüler. Emenleri dün hazırlamışlardı* (Baykurt, 1962: 15).
- *Kızlar, çocuklar, hizmetçiler ahklaştılar* (Seyfettin, 1974: 73).

1. A. 2. Belirsiz Geçmiş zaman Eki:

Fiil kök veya gövdesine eklenerek belirlenmeyen, görülmeyen geçmişe ait, başkasından bilinen, görülen bir işin vb. anlatılmasını sağlar. Belirsiz geçmiş zaman (-*mİş*-, -*mUş*-) ekiyle kurulur (Korkmaz, 2007: 599-600).

Örnek:

- *Sırrı, yemek yapmayı sevmediğinizi söylemişti, genellikle hazır şeyler **almışsınız*** (İşinsu, 1988: 144).
- *Önümde yükseliyor bî-nihaye çıplak alın,
Ki her birinde **yazılmış** görün de ibret alın,
Cihana karşı cidâlin meâl-i galibini* (Ersoy, 1987: 295).
- *Arasaydın..aramadıysan **ayıp etmişsin**. Hasta masta olmasın?* (Sepetçioğlu, 1989: 52).

1. A. 3. Şimdiki Zaman Kipi Eki:

Fiil kök veya gövdesine eklenerek bir işin başladığını ve hâlen yapmakta olduğunu gösteren kiptir. Şimdiki zaman kipi (-*(I)yor*, -*mAktA*, -*mAdA*) ekleriyle kurulur (Korkmaz, 2007: 610-611).

Örnek:

- *Ufukta şimdi güneş sönmek üzere **sallanyor***
*Şu var ki çehresi hâlâ parıl parıl **yanyor*** (Ersoy, 1987, 284).
- *Bana soğuk muamele **ediyorsunuz**... Beni artık hiç **sevmiyorsunuz*** (Güntekin, 1973: 269).
- *Bizler ki bu müthiş, bu muazzam cereyanla,
Uğraşmadayız... Bak, ne kadar çılgınız, anla!* (Ersoy, 1987: 193).
- *Evet, kızla **çekişmekteyiz**... Bir yandan dışarıya kulak **vermekteyim*** (Tahir, 1967: 271).

1. A. 4. Gelecek Zaman Kipi Eki:

Fiil kök veya gövdesine eklenerek henüz yapılmamış, daha sonra yapılacak olan bir işin vb. bildirilmesini sağlayan kiptir. Gelecek zaman kipi (-AcAk-) ekiyle kurulur (Korkmaz, 2007: 623-624).

Örnek:

- *Sen her gece davetten davete gezersen ne vakit **çalışacaksın**?* (Güntekin, 1973: 37).
- *Karar verdim. Ya bir işe gireceğim yahut dışarıya gideceğim.* (Çoşkun, 1996: 174).
- *Roman üzerine çok şeyler yazıldı, daha da **yazılacak*** (Yetkin, 1958: 34).

1. A. 5. Geniş Zaman Kipi Eki:

Fiil kök veya gövdesine eklenerek geçmişten şimdiki zamanı geçerek geleceğe uzanan bir işin vb. bildirilmesini sağlayan kiptir. Geniş zaman kipi (-r-, -Ar-, -Ir- / -Ur-) ekleriyle kurulur (Korkmaz, 2007: 637-639).

Örnek:

- *Göz artık vazifesini yapamadığı için yanlış şeyler görmeye **başlar*** (Haşim, 1969: 175).
- *Ne desen **yapar**; su bile **çeker**; çamaşıra **girer**; yemek **pişirir**; “gözün üstünde kaşın var” **demez***(Rasim, 1978: 61).
- *Gecenin geç saatlerinde, her şeyin sustuğu, havanın durulduğu anlarda, bir köşeye çekilip şiir **okurum***(Yetkin, 1958: 77).

1. B. Tasarlama (Dilek) Kipleri:

Fiillere gelerek tasarlanan istek, emir, şart ve gereklilik kavramları kazandıran, zaman taşımayan ve istek bildiren kiplerdir (Korkmaz, 2007: 647). Şöyle sıralanabilir:

1. B. 1. İstek Kipi Eki:

Fiil kök veya gövdesine eklenerek istek, niyet, arzu kavramları veren kiptir. Bu kip (-a-, -e-) ekiyle kurulur. Bu ek, bugünkü Türkçe’de genellikle 1. teklik ve çokluk kişi ile kullanılır (Korkmaz, 2007: 648-652).

Örnek:

- *Aman yakalanma kerimcan **göreyim** seni...* (Tahir, 1967:, 351).
- *Yok artık ben **gideyim** de sen, gelirsin, birlikte döneriz, dedim* (Esendal, 1971, 52).
- *Hem bu haberi **vereyim**, hem de kirlileri toplayıp **götüreyim** dedimdi* (Çokum, 1989: 110).

1. B. 2. Emir Kipi Eki:

Fiil kök veya gövdesine eklenerek yapılması istenen bir işi kesin bir şekilde emir biçiminde ifade eden bir kiptir. Bu kip (-sIn / -sUn, -In(Iz) /-Un(Uz), -sInlAr, sUnlAr) ekiyle kurulur. Emir kipinin teklik ve çokluk birinci şahısta istek kipi ile birleştiği için bu ekin hem emir hem de istek vazifesini karşılar (Korkmaz, 2007: 665-674).

Örnek:

- *Ey güneş! Siyah peçeli hatunum ay, sarı saçlı çocukların yıldızlarla başımızın üstünde **dolaş** ve bize doğru yolu **göster!*** (Müftüoğlu, 1970: 10).
- *Yusuf'un şerefine dedi. **Hadi bakalım** afiyet **olsun*** (Çokum, 1989: 145).
- *Höst! **Dur bakalım!*** (Tahir, 1967: 349).

1. B. 3. Şart (Dilek) Kipi Eki:

Fiil kök veya gövdesine eklenerek şart ifade eden bir kiptir. Bu kip (-sA-) ekiyle kurulur (Korkmaz, 2007: 676-681).

Örnek:

- *Eğer beni tanımayacaklarından emin **olsam** neden küçük bir nutuk söyleyemeyeyim* (Tanpınar, 1843: 47).
- *Dikkat de **etsem** Sungur Alp Beyin Yusuf olduğunu nereden bilirim* (Esendal, 1971: 136).
- *Kızların birini önüme birini ardıma bindirip **sürsem**, **geçsem**, kızlar ki Gurgan Hatun, kudurur...* (Tahir, 1967: 399).

1. B. 4. Gereklilik Kipi Eki:

Fiil kök veya gövdesine eklenerek bir işin yapılması gereğini ifade eden bir kiptir. Bu kip (-mAlI-) ekiyle kurulur (Korkmaz, 2007: 693-694).

Örnek:

- *Hasta meydanda, tedâviye cidden muhtaç*
Yalnız görmeliyim nerde hekim, nerde ilaç? (Ersoy, 1987: 351).
- *Çalışabilirsiniz, bir lâftır. Hemen çalışmalıyız* (Müftüoğlu, 1971: 8).
- *Dün Aniel'e İsviçreli yazar dedim, ama bu sözün onu anlamamak olduğunu da bu gün belirtmeliyim* (Batu, 1966: 11).

2. Şahıs ve şahıs ekleri:

Şahıs ekleri, fiildeki oluş, kılış ve hareketin kim veya kimler tarafından yapıldığını gösteren eklerdir. Şahıs ekleri 6 adet toplamında iki biçime ayrılır (Ergin, 2013: 134-135).

2. A. Teklik şahıs ekleri:

- i. Teklik 1. şahıs ekleri: (-m, -Im / -Um): aldım, almışım, alıyorum vb.
- ii. Teklik 2. şahıs ekleri: (-n, -sIn / -sUn): aldın, almışsın, alıyorsun vb.
- iii. Teklik 3. şahıs ekleri: Genellikle bu kişi eksizdir. Emir kipi dışındaki şahıs eki almayan kipler üçüncü şahısı karşılarlar: aldı, almış, alıyor vb.

2. B. Çokluk şahıs ekleri:

- i. Çokluk 1. şahıs ekleri: (-k, -Iz / -Uz): aldık, almışız, alıyoruz vb.
- ii. Çokluk 2. şahıs ekleri: (-nIz / -nUz, -sInIz / sUnUz): aldınız, almışsınız, alıyorsunuz vb.
- iii. Çokluk 3. şahıs ekleri: (-lAr) aldılar, geliyorlar, gelirler vb.

3. Olumsuzluk Eki:

Fiil kök veya gövdesine gelerek bir işin olmadığını, yapılmadığını bildiren, olumsuzluk ifade eden ektir. Olumsuz durumu, bütün fiillere gelebilen, sesli uyumu kuralına uyan (-mA-) ekiyle kurulur (Gencan, 2007: 344).

Örnek: *gelmedi, olmadı, çalışmadı vb.*

4. Soru ve soru ekleri:

Soru eki isimlerden ve fiillerden sonra eklenip ayrı bir şekilde yazılarak soru kurulmasını ifade eden bir ektir. Soru biçimi (mI? / mU?) ekleriyle kurulur. Bu ek, kiplere göre değişik yerlerde kullanılabilir. Belirli geçmiş zaman kipinde zaman ekinden sonra gelir. Belirsiz geçmiş zaman kipinde ise zaman ekinden önce gelir (Korkmaz, 2007: 721).

Örnek: *aldım mı? Gelmiş misin? Alır mısın? vb.*

5. Çatı ekleri:

Çatı bir fiil çekim kategorisi olmakla birlikte Türkçede yapım ekleriyle oluşturulur. Fiillerin nesnelere, faillerine göre olan hususiyetlerine çatı denir (Gencan, 2007: 379).

Fiiller çatılarına göre ikiye ayrılır:

A. Özneye Göre Fiillerin Çatıları

B. Nesneye Göre Fiillerin Çatıları

A. Özneye Göre Fiillerin Çatıları:

Fiilin eki değiştikçe failin durumu da değişiyor. Faili ilgilendiren bu değişikliğe de çatı denir (Gencan, 2007: 385).

Örnek:

- I. Ahmet Selim'i *dövdü*.
- II. Selim *dövüldü*.
- III. Ahmet'le Selim *dövüştü*.
- IV. Babaları *dövündü*.

Yukarıdaki cümlelerde faillerin, iş bakımından durumları şöyledir:

- I. Cümlede fail (Ahmet) fiili yapandır.
- II. Cümlede fail (Selim) fiilden etkilenendir.
- III. Cümlede fail (Ahmet ile Selim) fiili karşılıklı yapıyorlar.
- IV. Cümlede fail (babalar) hem fiili yapan, hem de etkilenendir.

Öznelerine Göre Fiiller, çatı bakımından dörde ayrılır:

1. **Etken fiiller**
2. **Edilgen fiiller**
3. **Dönüştü fiiller**
4. **İşteş fiiller**

1. Etken Fiiller:

Türkçede çatı eki almamış, kök ve gövde durumundaki geçişli, geçişsiz bütün fiiller cümlede birer faile ihtiyaç gösterdiğinden, bu fiillere “etken fiiller” denir. Etken fiiller ile kurulan çatı da etken çatıdır. Şu hâlde etken çatı yüklem tarafından belirtilen işin fail tarafından doğrudan doğruya yapıldığını gösteren eksiz, yalın çatıdır (Korkmaz, 2007:

545). *ak-*, *aktar-*, *bak-*, *belir-*, *biç-*, *duy-*, *karşıla-*, *kurtul-*, *vb.* bütün fiiller failleri ve çekimli durumları birer çatı oluştururlar:

Örnek:

- **Ben**(fail) *tam bu elçiliğe münasip bir adam biliyorum, dedi* (Seyfettin, 1981: 57).
- *Bir aralık böyle uyurken müthiş bir gürültü ile **uyandım***“fail: ben”(Uşaklıgil, 1936: 41).
- *Geçen gün, çok sevdiğim ve fikirlerini çekici bulduğum **bir dostum***(fail) *sabahleyin erkenden evime gelmiş, beni Yıldız bahçesine **götürmüştü***(Tanpınar, 1996: 187).

Yukarıdaki cümlelerde failler, fiillerin anlattığı işi, oluş ve kılışı (edimi) yapmaktadır, yapandır; yapıcıdır. Failleri yapıcı olan fiiller etken çatılıdır.

2. Edilgen Fiiller:

Etken fiillerden *-(I)l-*, *-(U)l* ve *-(I)n*, *-(U)n-* ekleri ile yapılan fiiller edilgen fiillerdir. Bu fiillerin oluşturduğu çatı da, edilgen çatıdır. (Korkmaz, 2007: 546-548). *aç-ıl-*, *al-in-*, *at-ıl-*, *başla-n-*, *biç-il-*, *boz-ul-*, *getiril-*, *böl-ün-*, *oku-n-*, *yaz-ıl-*, *sev-il-* vb.

Edilgen çatı ekleri, fiilleri geçişli durumdan geçişsiz duruma getirir, fiilin, etken çatıdaki gibi faile ve nesneye ihtiyacı duymaz. Bunun için edilgen çatı, faili belli olmayan veya söylenmemiş olan çatıdır. Ancak etken fiilin nesnesi, edilgen çatıda gerçek failin yerine geçerek görevini yapar (Korkmaz, 2007: 547).

Örnek:

- **Süleyman Nazif'in mezarı hâla yapılmamış.** *Bunu mezar yapmak için bir hey'etin yeni kurulduğu haberinden öğreniyoruz* (A. Haşim, 1969: 9-10).
- *Eskiden **alman kayzerlerinin taç giyme töreni** burada **yapılırdı***(Haşim, 1969: 180).

Etkenlerde failer yapıcı olarak değerlendirilmiştir. Bu cümlelerde failer, fiillerin anlattıkları işlerden, oluş ve kılışlardan etkilenmişlerdir. Failleri, yapılan işin tesirine uğrayan fiiller edilgen çatılıdır.

Bazı kelimeler (tarafından, dolayısıyla, etkisiyle gibi) veya *(-ce)* eki kullanılırken bir cümlenin gerçek faili söylenirse de o cümlenin faili değil, cümledeki (tarafından, dolayısıyla, etkisiyle gibi) kelimelerin, *(-ce)* ekin tamlayıcısı ve yüklem belirteci olur (Gencan, 2007: 387-388).

Örnek:

- Safahat, *Mehmet Akif Ersoy* tarafından yazılmıştır.
- Buna kurulca karar verildi (Gencan, 2007: 388)

3. Dönüslü Fiiller:

Türkçede kullanılışı pek yaygın olan dönüslülük çatısı, genel olarak $-(I)n$, $-(U)n$ -eki ile kurulan dönüslü çatı, yapılan işin yapıcıya döndüğünü veya bir işin kendi kendine yapıldığını ya da olduğunu ifade eden çatıdır. Dönüslü çatıda yapılan iş, yapana yani faile döndüğü için cümlenin faili hem yapan (yapıcı) hem de yapılan işin etkisine uğrayan (etkilenici) yani nesne durumundadır (Korkmaz, 2007: 550).

Örnek:

- *Hâlâ, bize bir oyun yapmak için bir tarafta **gizlendiğini** ve nerde ise bir kapı arkasından sesinin gürleyeceğini zannediyorum* (Haşim, 1969: 9).
- *Biz bu işe kudurganlığımız sebebiyle **sıvanmadık*** (Tahir, 1969: 188).
- *Adını duyunca kadının **sinirlendiği** sesinden belli oldu* (Işinsu, 1988: 143).

Bazı durumlarda dönüslülük çatısı için $-(I)l$, $(U)l$ - eki de fiillerin köklerine eklenir. (Korkmaz, 2007: 551).*aç-ıl-, at-ıl-, ay-ıl-, büz-ül-, çek-ıl-, dağ-ıl-* gibi.

Örnek:

- *Kamil bey haftalarda büyük bir gayretle işe **sarılmış**, kendisine göre bir de program yapmıştı.* (Tahir, 1969: 167).
- *“Ademoğluyla senin alıp veremediğin nedir, böyle rezil bir işe **yumulup?**” diye çekiştirdi* (Tahir, 1967: 239).
- *Doğrusu da bu..pek geç oldu, dedi, sen de benim kadar yorulmuşsunur* (Buğra, 1981: 150).

Bazı yerlerde $-(I)ş-$, $(U)ş-$ ekinin de dönüslü çatı yapmakta kullanıldığı görülür. (Korkmaz, 2007: 551).*bula-ş-, büz-üş-, er-iş-, eğle-ş-, gel-iş-* gibi.

Örnek:

- *Sesini bile bile **donuklaştırdı*** (Buğra, 1981: 168).
- *Şimdi sorunlar, çok daha asık suratlı ve kanlı, büyük ve farklı boyutlara**ulaşmıştı*** (Işinsu, 1988: 146).

-n ile biten fiillerin esasında dönüşlülük belirttiği görülür (Korkmaz, 2007: 552). *aldan-, arın-, barın-, beğen-, davran-, düşün-, ısın-, öğren-, sakın-, tüken-* gibi.

ağaç+lan-, Akıl+lan-, bol+laş-, çiçek+len-, dalga+lan-, güzel+leş-, iyi+leş- gibi fiillerde de -n- ve -ş- dönüşlülük eklerinin isimden fiil yapan +lA ekiyle kaynaştığı görölmektedir (Korkmaz, 2007: 552).

4. İşteş Fiiller:

İşteş çatı, genel olarak ünlü ile biten fiil kök ve tabanlara -ş- ekinin, ünsüzle biten fiillere, -(I)ş-, -(U)ş- ekinin eklenmesi ile kullanılır (Korkmaz, 2007: 553). *anla-ş-, bekle-ş-, çek-i-ş-, did-i-ş-, bul-u-ş-, döv-ü-ş-* gibi

-(I)ş-, -(U)ş- ekinin çatı kavramı açısından farklı iki görevi vardır (Korkmaz, 2007: 553). Şunlar:

1. Bir işin, bir fiilin iki veya daha çok fail tarafından karşılıklı olarak yapıldığı görülür. (Korkmaz, 2007: 553). *anla-ş-, at-t-ş-, bak-t-ş-, boğ-u-ş-, böl-ü-ş-, çat-t-ş-, it-i-ş-, dertle-ş-, kap-t-ş-, kokla-ş-* gibi.

Örnek:

- *Şehzade ile bahçede **karşılaştılar*** (Karay, 1944: 64).
- *Bir periyle **sevişmek** pek tehlikeli olur. Macera olmakla birlikte kim bilir insana ne büyük bir zevk verecek* (Gürpınar, 1965: 82).
- *Bütün İstanbullular gibi, Fahim Bey'in de mutlak, bir mahallede bir bucakta, bildiği ve gizli **buluşmasına** kâm aldığı bir yer, hâtıralarını uzun uzun çektiği tesbihini gizlediği bir köşe olmalıydı* (Hisar, 1966: 196).

2. Bir işin, bir fiilin iki veya daha çok fail tarafından toplu olarak hep birlikte yapıldığı görülür (Korkmaz, 2007: 554). *ağla-ş-, cıvılda-ş-, gül-üş-, kaç-ış-, koş-uş-, kükre-ş-, öt-üş-, uç-uş-, ulu-ş-* gibi.

Örnek:

- *Evet, evet...*
*Diye hüznünlü sesleriyle **bağırıyorlar**, sanki benim ruhunun meyus sualine göklerden ilâhî bir cevap veriyorlardı* (Seyfettin, 1974: 18).
- *Üzerinde temiz martıların **uçuştukları** koyu Prusya mavisini denize baktım* (Seyfettin, 1974: 17).

- *Kapı neye açık ki?*

Köpek gelmedi daha...

*Gelmez uğursuz... Aşağıda derenin kenarında **oynaşırlar** (Seyfettin, 1974: 123).*

Türkçede *alış-, çalış-, değiş-, eriş-, geliş-, giriş-, kalkış-, kamaş-, sataş-, uğraş-, uyuş-* gibi fiiller, *-(I)ş-, -(U)ş-* eki var ise de bu eklerde işteşlik değil dönüşlülük anlamı vardır (Korkmaz, 2007: 555).

B. Nesnelere Göre Fiiller, çatı bakımından dörde ayrılır:

1. Geçişli Fiiller:

Bir fiilin geçişli mi yoksa geçişsiz mi olduğunu anlamak için “neyi” veya “kimi” soruları sorulur. Bu sorulara cevap alabiliyorsak o fiil, geçişli bir fiil olmaktadır. Eğer bu sorulara bir yanıt alamıyorsak o fiil geçişsiz bir fiil olmaktadır (Gencan, 2007: 380).

Örnek: Çocuk camı kırdı, Öğrenciler bütün soruları çözdü.

Yukarıda yer alan örnek cümlelerdeki fiillere sormuş olduğumuz “neyi” veya “kimi” sorularının cevaplarını almaktayız. Bu sebeple bu fiiller nesnelere göre geçişli fiillere örnek teşkil etmektedir.

Not 1:Nesnesi belirtisiz olan geçişli fiillerde, nesneyi bulmak için “neyi” sorusu yerine “ne” sorusu fiile yöneltilir (Gencan, 2007: 380).

Örnek: Dün evin camı kırıldı.

Yukarıda yer alan, öznesi gizli özne durumunda olan cümlede nesneyi bulmak için fiile “ne” sorusunu yöneltmemiz gerekiyor. Bu şekilde fiilden etkilenen nesnenin “cam” olduğunu öğreniyoruz. Bu sebeple fiilimiz nesne alabilen geçişli bir eyleme örnek teşkil ediyor.

Not 2: Cümlenin anlamına göre hem geçişli hem geçişsiz olabilen fiiller de bulunmaktadır. (Gencan, 2007: 380). Bu durumlarda fiilin cümledeki kullanımına ve contexe göre fiil geçişli ya da geçişsiz olur.

Örnek: Bugün okula gelirken seni arabayla geçtim, Şu anda Fatih Köprüsünü geçmekteyim.

Yukarıda yer alan geçmek fiillerine sorduğumuz “neyi veya kimi” sorularına karşılık “seni” ve “Fatih Köprüsünü” cevaplarını almaktayız. Bu sebeple “geçmek” fiili bu cümlelerde geçişli bir fiil olarak kullanılmıştır.

Örnek: Bugün erkenden eve geçeceğim.

Yukarıda yer alan cümledeki geçmek fiili ise “neyi” veya “kimi” sorularına karşılık bir cevap alamıyoruz. Bu sebeple yukarıdaki cümlede yer alan “geçmek” fiili geçişsiz bir fiildir.

2. Geçişsiz Fiiller:

Öznesinin yaptığı iş başkalarına geçmeyen, yani nesne almayan eylemler geçişsiz fiillerdir (Gencan, 2007: 380). Geçişsiz fiillerde öznenin yaptığı işten etkilenen bir nesne veya kişi olmadığı için “neyi” veya “kimi” sorularına karşılık bir cevap alamayız.

Örnek: Ali okula her gün gidiyor, Okullar eylül ayında açılacak.

Cümlesinde olduğu gibi yükleme nesneyi buldurmak için sorulan “neyi” veya “kimi” sorularına cevap alamıyoruz. Bunun dışında öznenin yapış olduğu iş başkasına geçmemektedir. İşten özne dışında etkilenen bir başkası olmadığı için bu cümlenin yüklemi çatı bakımından geçişsiz fiile örnektir. Bunun dışında nesne alabilen geçişsiz fiiller de bulunmaktadır.

Örnek: Yazı yazıyorum, yemek yiyeceğim, içki içeceğim.

Yukarıda yer alan örneklerin nesnelere “kökteş tümleç” de denir (Gencan, 2007: 380).

3. Oldurgan Fiiller:

Geçişsiz bir fiillerin *-r*, *-t*, *-Dir* yapım ekleri ile getirilerek elde edilen geçişli fiillerdir. Başka bir ifadeyle, geçişsizken eklerle geçişli hale getirilen fiillere oldurgan fiiller denir. Bu fiillerin çatıları değişmeden önceki halleri bir oluş bildirir (Ülker, 2007: 289).

Örnek: Sigara dişleri sarartır.

4. Ettirgen Fiiller:

Ettirgen çatı, yapma, etme ifade eden geçişli fiiller ile olma bildiren geçişsiz fiilleri, yapma, yaptırma ve ettirme ifade eden geçişli fiillere çeviren bir çatıdır. Ettirgenliğin başlıca ekleri şunlardır: *-Dir-* / *DUr-*, *-(I)t-* / *-(U)t-*, *-(I)r-* / *-(U)r-*, *-Ar-*, *-Dar-*, *-(I)z-* / *-*

(U)z-⁴dur. *al- / al-dır-, başla- / başla-t-, çık- / çık-ar-, doy / doy-ur-, geç- / geç-ir-, git / gid-er-, dön / dön-der-, dön / dön-dür-, em- / em-iz-ir- > emzir-* gibi. (Korkmaz, 2007: 555)

Türkçede ettirgenlik eklerinin bazıları çok işlek bazıları da daha az işlek veya çok seyrek. Bu ekler yaygınlık derecelerine ve hususiyetlerine göre şöyle sıralanabilir (Korkmaz, 2007: 556):

1. *-(I)t- / -(U)t-* eki: İşlek bir çatı ekidir. Ünlü harfleri ya da *r*, *l* harflerinden biri ile biten fiil köklerinden sonra gelir. *benze- / benze-t-, boşa- / boşa-t-, çiğne- / çiğne-t-, taşı- / taşı-t-, benimse- / benimse-t-* gibi.

-(I)t- / -(U)t- eki seyrek olarak *k, p, ç, ve m* ünsüz harflerinden biriyle biten tek heceli fiillerden sonra gelebilir: *ak- / ak-it-, kok- / kok-ut-, kork- / kork-ut-, sark- / sark-it-, sap- / sap-it-, dam- / dam-it-, sürç- / sürç-üt-* gibi.

Örnek:

- *Hristiyan san'atında melek lepsika saçları topuklarına kadar uzanan, büyük büvercin kanatlı, mahcup bir genç kız şekline **benzetilir*** (Haşim, 1969: 21).
- *Ben yine sustum. Nüzhet **anlatıyordu*** (Safa, 1963: 30).
- *Fırsat verilse, memleketi hatta bütün dünyaya birkaç günde **düzeltecek** fikirler ileri sürdükleri hâlde, kırvatlarını düzeltmekten güçsüzdürler* (Tahir, 1969: 178-179).

2. *-Dir- / -Dur-* eki: Ünlü ve ünsüz uyumu kuralına göre farklı şekiller alan bu ek, ettirgenlik ekleri içinde en hareketli, en işlek ektir. *-Dir- / -Dur-* eki, ünlü harf ile biten tek heceli fiiller ile ünsüz harf ile biten tek heceli ve belirli nitelikteki çok heceli bütün fiillerden sonra kullanılır:

a. Ünlü ile bitenlerde:

dé- / de-dir-, yé- / yé-dir-.

b. Ünsüz harf ile biten tek heceli fiillerde:

aç- / aç-tır-, biç- / biç-tir-, saç- / saç-tır-, eğ- / eğ-dir- vb.

c. Çok heceli olan, ünlü harfler veya *r, l* harfleri dışındaki ünsüz harfler ile biten fiillerde:

acık- / acık-tır-, ağırlaş- / ağırlaş-tır-, atlat- / atlat-tır-, birik- / birik-tir-, gerçekleş- / gerçekleş-tir-, bulan- / bulan-dır-, silahlan- / silahlan-dır- vb.

Örnek:

- *İbadethanelerde her gün lânetlenen aşktır. Hükûmetle, polis ve jandarmayı ona karşı silahlandırır* (Haşim, 1969: 10).
- *Hele harflerin büyüklükleri, biçimleri değişir değişmez ölçüleri birbirine karıştırdığı için kendisine kızıyor, başmürettibi bıyık altından güldürüyordu* (Tahir, 1969: 167-168).
- *Bizim meşrutiyet inkılabı, ileri bir hareket olduğu halde, neden memleketin bahtını değiştirmede* (Tahir, 1969: 182).

3. -(I)r- / -(U)r- eki: Sürekli ve çok kullanılan bir ektir. ç, ş, t gibi diş ve diş-eti ünsüzleri ile g,y gibi ön damak ünsüz harfleriyle kapanan tek heceli fiillere gelir: *art- / art-ır-, bat- / bat-ır-, bit- / bit-ır-, doy- / doy-ur-, geç- / geç-ir-* gibi.

Örnek:

- *Pazıları üstüne renkli boyalarla döğülmüş çıplak karı tasvirleri vardı. Ellerini açıp kapayıp kollarını oynattıkça bunlara köçek göbekleri attırıyor, milleti kırıp geçiriyordu*(Tahir, 1967: 425).
- *Bunları parantez içi düşünmek Rahmi'nin neşesini de çalışma şevkini de artırıyor*(Buğra, 1981: 77).
- *Ne biçim kafaymış o öyle dedi. Kupkuru kendir kokusu karın mı doyururmuş?* (Baykurt, 1962: 32).

4. -Ar-eki: Çok az kullanılan bir ettirgenlik ekidir: *çık- / çık-ar-, çök- / çök-er-, git- / gi(-d)-er-, göç- / göç-er-, kayt- / kayt-ar-, kop- / kop-ar-, yak- / yak-ar-* gibi.

Örnek:

- *Dikkat ediniz, gülleri koparıırken elinize dikleri batmasın.*
- *Aylar işsiz olan adamcağız kendisine bir iş bulunması için başvurduğu büro hayli dil döktü ve yakardı.*

5. -DAr-eki: Eski devirden kalıntı ve az sayıda bulunan bir ektir: *dönder, gönder-* (<DLT könd-ger-), *kotar-* gibi.

6. -(I)z- / -(U)z-eki: Eski Türkçesinden kalıntı sayılan ve çok az sayıda örnekleri var olan bir ektir: *emzir-* (<em-i-z-i-r-), *tutuz-* “*tutulmak, tutturmak*” (<tut-u-z-) gibi.

Aşağıda önce isim çekimi ile ilgili hatalar, ardından fiil çekimi ile ilgili olanlar ele alınacaktır.

İsim Çekimi İle Fiil Çekimi İle İlgili Hatalar:

A. İsim Çekimi İle İlgili Hatalar:

A. 1. Çokluk ekinin hatalı eksik ya da gereksiz kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	dersler avrupa <i>üniversitesinde</i> gibi geliyor.	dersler avrupa <i>üniversitelerinde</i> gibi geliyor.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	Türk <i>insanlarıda</i> saygılı, itibarlı kişiliğe sahiptir.	Türk <i>insanı</i> da saygılı itibarlı kişiliğe sahiptir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	ve <i>arkadaşlar</i> olduk.	ve <i>arkadaş</i> olduk.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	Önce <i>fabrikada</i> çok insan çalışıyordu	Önce <i>fabrikalarda</i> çok insan çalışıyordu

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	hatta ölüm tehlikeleri de hepsi <i>teknolojiler</i> yüzünden çıkıyor.	hatta ölüm tehlikeleri de hepsi <i>teknoloji</i> yüzünden çıkıyor.

A.2. Hâl Eklerinin Kullanımına İlişkin Hatalar:

A.2.1. Belirtme Hâli Ekine İlişkin Hatalar:

A.2.1.1. Belirtme Hâli Ekinin Eksik Ya Da Gereksiz Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	öğrenciler üniversitesini bittikten sonra kolayca <i>iş</i> i bulabilirler	öğrenciler üniversitesini bittikten sonra kolayca <i>iş</i> bulabilirler

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	ama herkes onun <i>vatanı</i> seviyor.	ama herkes onun <i>vatanını</i> seviyor.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	Çünkü yabancı olmak, <i>dilini</i> bilmemek,	Çünkü yabancı olmak, <i>dil</i> bilmemek,

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	bankaya okulun <i>ücreti</i> yatırmak için nasıl gidebilirdim	bankaya okulun <i>ücretini</i> yatırmak için nasıl gidebilirdim

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	<i>internet</i> misal gibi alacağız;	<i>interneti</i> misal gibi alacağız;

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	bilim insanları farklı <i>ilaçları</i> icat eder.	bilim insanları farklı <i>ilaçlar</i> icat eder.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
7	Teknolojiyle pek çok ülke nükleer <i>bombaları</i> üretir.	Teknolojiyle pek çok ülke nükleer <i>bombalar</i> üretir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
8	Günlük hayatımızda <i>teknoloji</i> çok kullanıyoruz.	Günlük hayatımızda <i>teknolojiyi</i> çok kullanıyoruz.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
9	Elbette buluşlar hayatımıza <i>rahatlığı</i> getirmesinin yanı sıra	Elbette buluşlar hayatımıza <i>rahatlık</i> getirmesinin yanı sıra

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
10	bilim adamları <i>bilgisayar</i> yarattıktan sonra	bilim adamları <i>bilgisayarı</i> yarattıktan sonra

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
11	arabalar çıktıktan sonra biz her gün neredeyse <i>petrolu</i> kullanıyoruz.	arabalar çıktıktan sonra biz her gün neredeyse <i>petrol</i> kullanıyoruz.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
12	Eğer iyi kullansak bir <i>şeyi</i> öğreniriz ve bilgimiz artar.	Eğer iyi kullansak bir <i>şey</i> öğreniriz ve bilgimiz artar.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
13	Üstelik buluşlar kendilerine <i>insanlar</i> alıştırıyor	Üstelik buluşlar kendilerine <i>insanları</i> alıştırıyor

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
14	Teknolojinin gelişmesiyle beraber hayatımızda yeni <i>buluşları</i> çoğaltıyor	Teknolojinin gelişmesiyle beraber hayatımızda yeni <i>buluşlar</i> çoğaltıyor

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
15	Umarım ki gelecekte insanlara bu <i>buluşlar</i> iyi ve doğru kullanacaklar.	Umarım ki gelecekte insanlara bu <i>buluşları</i> iyi ve doğru kullanacaklar.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
16	Belki yaşlı insanlar ya da <i>gençler</i> o kadar korkutmaz	Belki yaşlı insanlar ya da <i>gençleri</i> o kadar korkutmaz

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
17	<i>Buluşları</i> iyi bir şekilde kullanılırsa onlardan faydalı sonuçlar çıkar	<i>Buluşlar</i> iyi bir şekilde kullanılırsa onlardan faydalı sonuçlar çıkar

A.2.1.2. Belirtme Hâli Eki Yerine Yönelme Hâli Ekinin Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	Türkiye'ye <i>gelmeye</i> düşündüğüm zaman	Türkiye'ye <i>gelmeyi</i> düşündüğüm zaman

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	ve <i>insanlara</i> azarlamak için kullanıyorlar.	ve <i>insanları</i> azarlamak için kullanıyorlar.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	teknoloji hayatımızı her alanda <i>kolaylaştırmaya</i> başarmıştır.	teknoloji hayatımızı her alanda <i>kolaylaştırmayı</i> başarmıştır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	Eğer bu <i>ikisine</i> iyi şekilde kulansak olumlu etkiler buraktır,	Eğer bu <i>ikisini</i> iyi şekilde kulansak olumlu etkiler buraktır,

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	<i>Hayatımıza</i> olumlu etkiliyor ve	<i>Hayatımızı</i> olumlu etkiliyor ve

A.2.1.3. Belirtme Hâli Eki Yerine Bulunma Hâli Ekinin Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	Oraya güzel <i>yerlerde</i> gezdim.	Oraya güzel <i>yerleri</i> gezdim.

A.2.1.4. Belirtme Hâli Eki Yerine Ayrılma Hâli Ekinin Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	<i>bunlardan</i> özellikle gençler çok kullanıyor	<i>bunları</i> özellikle gençler çok kullanıyor

A.2.2. Yönelme Hâli Ekine İlişkin Hatalar:

A.2.2.1. Yönelme Hâli Ekinin Eksik Ya Da Gereksiz Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	Çünkü yeni bir <i>hayat</i> başladılar.	Çünkü yeni bir <i>hayata</i> başladılar.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	Çünkü insanın <i>yerin</i> alet geldi	Çünkü insanın <i>yerine</i> alet geldi

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	Buluşlar ile <i>dünyaya</i> küçüktüldü:	Buluşlar ile <i>dünya</i> küçüktüldü:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	Bazen önceki insanları düşünürken <i>onlara</i> hayat ne kadar zor olduğunu anlarız	Bazen önceki insanları düşünürken <i>onlar</i> için hayat ne kadar zor olduğunu anlarız

Hatalı Kullanım	Düzeltilim	
5	Bilgisayar <i>işlerimize</i> için yardım ediyor	Bilgisayar <i>işlerimiz</i> için yardım ediyor

Hatalı Kullanım	Düzeltilim	
6	Umarım ki gelecekte <i>insanlara</i> bu buluşlar iyi ve doğru kullanacaklar.	Umarım ki gelecekte <i>insanlar</i> bu buluşlar iyi ve doğru kullanacaklar.

A.2.2.2. Yönelme Hâli Eki Yerine Belirtme Hâli Ekinin Kullanımı:

Hatalı Kullanım	Düzeltilim	
1	kendini geliştirmek için <i>fiyatları</i> bakmak gerek.	kendini geliştirmek için <i>fiyatlara</i> bakmak gerek.

Hatalı Kullanım	Düzeltilim	
2	biz de o <i>buluşları</i> bakarken çok şey öğreniyoruz.	biz de o <i>buluşlara</i> bakarken çok şey öğreniyoruz.

Hatalı Kullanım	Düzeltilim	
3	Biz de böyle şeylerin <i>olduğunu</i> inanmıyorduk ama	Biz de böyle şeylerin <i>olduğuna</i> inanmıyorduk ama

A.2.2.3. Yönelme Hâli Eki Yerine Bulunma Hâli Ekinin Kullanımı:

Hatalı Kullanım	Düzeltilim	
1	hazinelerin için Orta Doğu <i>tarafıta</i> geliyorlar.	hazinelerin için Orta Doğu <i>tarafına</i> geliyorlar.

Hatalı Kullanım	Düzeltilim	
2	Türkiye’de <i>seyahette</i> gittim ve	Türkiye’de <i>seyahata</i> gittim ve

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	yeni <i>yerde</i> alışmak için	yeni <i>yere</i> alışmak için

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	Telefonu iyi yönde kullanmak <i>yerinde</i> eğlenmek	Telefonu iyi yönde kullanmak <i>yerine</i> eğlenmek

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	katkı sağlamak <i>yerinde</i> kötü ve faydasız şeyler öğreniyorlar.	katkı sağlamak <i>yerine</i> kötü ve faydasız şeyler öğreniyorlar.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	Şimdi uçakla dünyada her <i>yerde</i> gidebiliriz	Şimdi uçakla dünyada her <i>yere</i> gidebiliriz

A.2.2.4. Yönelme Hâli Eki Yerine Ayrılma Hâli Ekinin Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	internette ve telefonda insanlar çok bağlı oldular,	internet ve telefona insanlar çok bağlı oldular,

A.2.2.5. Yönelme Hâli Eki Yerine İlgi Hâli Ekinin Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	<i>Türkiye'nin</i> alışmamı sağladı.	<i>Türkiye'ye</i> alışmamı sağladı.

A.2.3. Bulunma Hâli Ekine İlişkin Hatalar:

A.2.3.1. Bulunma Hâli Ekinin Eksik Ya Da Gereksiz Kullanımı:

Hatalı Kullanım	Düzeltilim	
1	Ama <i>Türkiye</i> 'de çok kalabalık ve	Ama <i>Türkiye</i> çok kalabalık ve

Hatalı Kullanım	Düzeltilim	
2	çünkü istediğim <i>zamanda</i> istediğim kişiyle konuşabilirim.	çünkü istediğim <i>zaman</i> istediğim kişiyle konuşabilirim.

Hatalı Kullanım	Düzeltilim	
3	çünkü ben hiçbir <i>zamanda</i> yalnız yaşamam.	çünkü ben hiçbir <i>zaman</i> yalnız yaşamam.

Hatalı Kullanım	Düzeltilim	
4	Bu <i>işsizlikte</i> devlete büyük bir sıkıntıya yol açıyor.	Bu <i>işsizlik</i> devlete büyük bir sıkıntıya yol açıyor.

A.2.3.2. Bulunma Hâli Eki Yerine Belirtme Hâli Ekinin Kullanımı:

Hatalı Kullanım	Düzeltilim	
1	Şimdi uçakla <i>dünyayı</i> her yerde gidebiliriz	Şimdi uçakla <i>dünyada</i> her yerde gidebiliriz

A.2.3.3. Bulunma Hâli Eki Yerine Yönelme Hâli Ekinin Kullanımı:

Hatalı Kullanım	Düzeltilim	
1	<i>Oraya</i> güzel yerlerde gezdim.	<i>Orada</i> güzel yerlerde gezdim.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	ama o teknolojiler doğru <i>yöne</i> kullanılmalı	ama o teknolojiler doğru <i>yönde</i> kullanılmalı

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	Yanlış <i>yerlere</i> kullanılan teknoloji	Yanlış <i>yerlerde</i> kullanılan teknoloji

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	Büyüklerin <i>yanına</i> saygı görgüyü unutuyor.	Büyüklerin <i>yanında</i> saygı görgüyü unutuyor.

A.2.3.4. Bulunma Hâli Eki Yerine Ayrılma Hâli Ekinin Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	Buluşlar <i>hayatımızdan</i> çok büyük ve önemli bir parça oluyor.	Buluşlar <i>hayatımızda</i> çok büyük ve önemli bir parça oluyor.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	Kötü <i>yönden</i> kullanırsa hayatını berbat etmiş olur.	Kötü <i>yönde</i> kullanırsa hayatını berbat etmiş olur.

A.2.4. Ayrılma Hâli Ekine İlişkin Hatalar:

A.2.4.1. Ayrılma Hâli Ekinin Eksik Ya Da Gereksiz Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	<i>hocalarım</i> hiçbir şey anlamıyordum	<i>hocalarım</i> dan hiçbir şey anlamıyordum

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	Çünkü bazı <i>teknolojilerden</i> insanlara zararlı oluyor.	Çünkü bazı <i>teknolojiler</i> insanlara zararlı oluyor.

A.2.4.2. Ayrılma Hâli Eki Yerine Bulunma Hâli Ekinin Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	İnternet faydalı <i>tarafında</i> biraz konuşalım,	İnternet faydalı <i>tarafından</i> biraz konuşalım,

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	Bu yüzden Türkiye yaşamak için en iyi <i>ülkelerde</i> birdir.	Bu yüzden Türkiye yaşamak için en iyi <i>ülkelerden</i> birdir.

A.2.4.3. Ayrılma Hâli Eki Yerine İlgi Hâli Ekinin Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	Türkiye'deki yaşamı <i>Avrupa'dakinin</i> daha ucuz,	Türkiye'deki yaşamı <i>Avrupa'dakinden</i> daha ucuz,

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	<i>Ailemizin</i> bir kişi dışarıya çıkınca	<i>Ailemizden</i> bir kişi dışarıya çıkınca

A.2.5. İlgi Hâli Ekine İlişkin Hatalar

A.2.5.1. İlgi Hâli Ekinin Eksik Ya Da Gereksiz Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	<i>Türkiye'dekinin</i> yaşamı Avrupa'dakinin daha ucuz,	<i>Türkiye'deki</i> yaşamı Avrupa'dakinin daha ucuz,

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	O yüzden <i>herkes</i> problemi var.	O yüzden <i>herkesin</i> problemi var.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	<i>Ben</i> şahsen problemim yok.	<i>Benim</i> şahsen problemim yok.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	<i>Türkiye</i> 'nin bizim ülkemize biraz yakın	<i>Türkiye</i> , bizim ülkemize biraz yakın

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	Eskiden <i>insan</i> bir yerden bir yere gidecek çok zaman alıyor.	Eskiden <i>insanın</i> bir yerden bir yere gidecek çok zaman alıyor.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	çünkü gıda <i>zehirlenmesi</i> etkileri daha az olur.	çünkü gıda <i>zehirlenmesinin</i> etkileri daha az olur.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
7	Elbette <i>buluşların</i> hayatımıza rahatlığı getirmesinin yanı sıra	Elbette <i>buluşlar</i> hayatımıza rahatlığı getirmesinin yanı sıra

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
8	Buna göre, <i>buluşların</i> olumsuz etkileri taşıdığı halde	Buna göre, <i>buluşlar</i> olumsuz etkileri taşıdığı halde

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
9	<i>Alkol</i> Buluşu	<i>Alkolün</i> Buluşu

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
10	<i>insanlar</i> bu buluşları icat etmesindeki en büyük motivasyon tembelliktir.	<i>insanların</i> bu buluşları icat etmesindeki en büyük motivasyon tembelliktir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
11	Maalesef bu <i>buluşlar</i> olumsuz yönleri de var	Maalesef bu <i>buluşların</i> olumsuz yönleri de var

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
12	onlar için <i>hayat</i> ne kadar zor olduğunu anlarız	onlar için <i>hayatın</i> ne kadar zor olduğunu anlarız

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
13	Buluşların hayatımızdaki <i>etkileri</i> çok fazla olduğunu düşünüyorum.	Buluşların hayatımızdaki <i>etkilerinin</i> çok fazla olduğunu düşünüyorum.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
14	<i>Türkiye'dekinin</i> yaşamı Avrupa'dakinin daha ucuz,	<i>Türkiye'deki</i> yaşam Avrupa'dakinin daha ucuz,

A.2.5.2. İlgi Hâli Eki Yerine Belirtme Hâli Ekinin Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	<i>Bunu</i> yanı sıra internette çok tuhaf siteler var ki	<i>Bunun</i> yanı sıra internette çok tuhaf siteler var ki

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	İnsan <i>beyinini</i> de <u>ait</u> bir elektromanyetik alanı vardır.	insan <i>beyninin</i> de <u>ait</u> bir elektromanyetik alanı vardır.

A.2.5.3. İlgi Hâli Eki Yerine Yönelme Hâli Ekinin Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	bu <i>buluşlara</i> çok önemi var,	bu <i>buluşların</i> çok önemi var,

A.2.5.4. İlgi Hâli Eki Yerine Bulunma Hâli Ekinin Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	ve <i>Türkiye'de</i> güzel yerleri var ayrıca	ve <i>Türkiye'nin</i> güzel yerleri var ayrıca

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	Mutlaka <i>bilgisayarda</i> olumsuz yönü de vardır.	Mutlaka <i>bilgisayarın</i> olumsuz yönü de vardır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	internet ve telefon bu (devrimde) <i>devirde</i> en büyük icatidir.	internet ve telefon bu <i>devrin</i> en büyük icatidir.

A.2.5.5. İlgi Hâli Eki Yerine Ayrılma Hâli Ekinin Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	Bunlar <i>internette</i> n iyi taraflardır.	Bunlar <i>internetin</i> iyi taraflardır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	Bunlar internette n iyi <i>taraflardır</i> .	Bunlar internetin iyi <i>taraflarıdır</i> .

A.2.6. Vasıta Hâli Ekine İlişkin Hatalar:

A. 2.6.1. Vasıta Hâli Ekinin Eksik Ya Da Gereksiz Kullanımı ile Hâl Kategorisi Dışındaki Eklerle Karıştırılması:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	Türkiye’de yeni ve farklı insanlar tanıştım ve	Türkiye’de yeni ve farklı insanlarla tanıştım ve

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	İnternet üzerinden çakma bilgilerle insanları kandırıp	İnternet üzerinden çakma bilgilerle insanları kandırıp

A.2.6.2. Vasıta Hâli Eki Yerine Yönelme Hâli Ekinin Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	Aileden uzaklar ve <i>özleme</i> yaşarlar.	Aileden uzaklar ve <i>özleme</i> yaşarlar.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	dünyadan her yerde yeni <i>insanlara</i> tanışabiliriz.	dünyadan her yerde yeni <i>insanlarla</i> tanışabiliriz.

A.2.6.3. Vasıta Hâli Eki Yerine Bulunma Hâli Ekinin Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	bazı insanlar arabı sürerken telefonda konuşuyorlar ve bu yüzden kaza oluyor.	bazı insanlar arabı sürerken telefonla konuşuyorlar ve bu yüzden kaza oluyor.

A.2.6.4. Vasıta Hâli Eki Yerine Ayrılma Hâli Ekinin Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	oysaki bunlar <i>şeylerden</i> baş etmem lazım	oysaki bunlar <i>şeylerle</i> baş etmem lazım

A.3. İyelik Ekine İlişkin Hatalar:

- İyelik Ekinin Fazla, Eksik veya Hatalı Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	beyin <i>hücrelerin</i> ölmesine ve	beyin <i>hücrelerinin</i> ölmesine ve

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	yabancılar için bazı <i>problemleri</i> vardır.	yabancılar için bazı <i>problemler</i> vardır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	Yani Türkiye'deki <i>yemekleri</i> çok güzel.	Yani Türkiye'deki <i>yemekler</i> çok güzel.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	Türkiye'de en güzel <i>denizleri</i> var.	Türkiye'de en güzel <i>denizler</i> var.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	Türk <i>kızlarla</i> yaşamaya karar verdim.	Türk <i>kızlarıyla</i> yaşamaya karar verdim.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	Türkiye, dünyanın güçlü, büyük, güzel ve gelişmiş ülkelerinden <i>birdir</i> .	Türkiye, dünyanın güçlü, büyük, güzel ve gelişmiş ülkelerinden <i>biridir</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
7	teknolojiyi gerekli <i>yerinde</i> kullanacağız.	teknolojiyi gerekli <i>yerde</i> kullanacağız.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
8	Fakat teknolojinin olumları ve <i>olumsuzlar</i> var.	Fakat teknolojinin olumları ve <i>olumsuzları</i> var.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
9	Teknoloji, bilim ve uygulama arasındaki <i>köprüsüdür</i> .	Teknoloji, bilim ve uygulama arasındaki <i>köprüdür</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
10	bilim <i>insanlar</i> farklı ilaçları icat eder.	bilim <i>insanları</i> farklı ilaçları icat eder.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
11	Kimyasal <i>ilaçlarıyla</i> gıdalarımız uzun zamandır korunur.	Kimyasal <i>ilaçlarla</i> gıdalarımız uzun zamandır korunur.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
12	Eğlenmek için çeşitli teknolojik <i>oyuncakları</i> da var.	Eğlenmek için çeşitli teknolojik <i>oyuncaklar</i> da var.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
13	teknoloji önemli bir <i>aracı</i> .	teknoloji önemli bir <i>araç</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
14	Bilgisayar, <i>cep telefon</i> , kulaklar, internet vs.	Bilgisayar, <i>cep telefonu</i> , kulaklar, internet vs.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
15	sağlık <i>hizmet</i> daha kaliteli olur.	sağlık <i>hizmeti</i> daha kaliteli olur.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
16	bilgisayar, <i>cep telefon</i> , buzdolabı, çamaşır makinesi	bilgisayar, <i>cep telefonu</i> , buzdolabı, çamaşır makinesi

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
17	Bu yüzden dünya çevresi daha kötü <i>haline</i> geldi	Bu yüzden dünya çevresi daha kötü <i>hale</i> geldi

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
18	çünkü bizim <i>yanında</i> cep telefonu var.	çünkü bizim <i>yanımızda</i> cep telefonu var.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
19	insanların <i>beyinde</i> ur çıkartabilir.	insanların <i>beyninde</i> ur çıkartabilir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
20	bilgisayar, <i>cep telefon</i> , televizyon gibi eşyalar	bilgisayar, <i>cep telefonu</i> , televizyon gibi eşyalar

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
21	Bu devirde bilim <i>insanlar</i> çok buluşlar yaptılar.	Bu devirde bilim <i>insanları</i> çok buluşlar yaptılar.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
22	bize tüm dünyanın haberlerini <i>duymasını</i> ve ailemizle saatlerce bedava konuşmayı sağladı.	bize tüm dünyanın haberlerini <i>duymayı</i> ve ailemizle saatlerce bedava konuşmayı sağladı.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
23	Çünkü, bugünkü dünya da buluşların yüzde <i>duksan</i> olumlu.	Çünkü, bugünkü dünya da buluşların yüzde (<i>duksan</i>) <i>doksanı</i> olumlu.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
24	ama gün gittikçe bilim <i>insanlar</i> yeni şeyler buluşuyorlar.	ama gün gittikçe bilim <i>insanları</i> yeni şeyler buluşuyorlar.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
25	Aresto ilk hesap <i>makineyi</i> buluştu.	Aresto ilk hesap <i>makinesini</i> buluştu.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
26	<i>üniversitesinde</i> öğrenmek için ve iş bulmak için hayat çok zor geliyor	<i>üniversitede</i> öğrenmek için ve iş bulmak için hayat çok zor geliyor

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
27	ama iyi kullanmamız lazım ve kontrol <i>etmem</i> lazım	ama iyi kullanmamız lazım ve kontrol <i>etmemiz</i> lazım

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
28	Türkiye’de üniversitelerde <i>hocaları</i> çok uzman ve	Türkiye’de üniversitelerde <i>hocalar</i> çok uzman ve

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
29	Artık insanlar <i>hayatları</i> buluşlara bağlıyor	Artık insanlar <i>hayatlarını</i> buluşlara bağlıyor

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
30	II. <i>dünyanın</i> savaştan sonra	II. dünya savaşından sonra

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
31	Bu yüzden Türkiye yaşamak için en iyi ülkelerden <i>birdir</i> .	Bu yüzden Türkiye yaşamak için en iyi ülkelerden <i>biridir</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
32	kendi parasını kazanıp kimseye muhtaç <i>olmamak</i> kadar	<i>kadının</i> parasını kazanıp kimseye muhtaç <i>olmaması</i> kadar

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
33	çünkü bizim <i>yanında</i> cep telefonu var.	çünkü bizim <i>yanımızda</i> cep telefonu var.

A. 4. Karma Hatalar: Bu gruptaki hatalar sözcük üzerinde birden fazla çekim ekiyle ilgili değişiklik yapılmasını gerektiren hatalardır:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	sonra teknoloji ile insanlar <i>hayatta</i> değiştirdiler.	sonra teknoloji ile insanlar <i>hayatlarını</i> değiştirdiler.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	Türk <i>kız</i> tanışınca hayatım çok eğlenceli oldu.	Türk <i>kızlarıyla</i> tanışınca hayatım çok eğlenceli oldu.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	hayatımıza birçok <i>kolaylıkları</i> getiriyor.	hayatımıza birçok <i>kolaylıklar</i> getiriyor.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	Çünkü yabancı olmak, <i>dilini</i> bilmemek,	Çünkü yabancı olmak, <i>dil</i> bilmemek,

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	cep <i>televonda</i> çok konuşmak,	cep <i>telefonuyla</i> çok konuşmak,

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	hazinelerin için Orta Doğu <i>tarafıta</i> geliyorlar.	hazinelerin için Orta Doğu <i>tarafına</i> geliyorlar.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
7	Bu yüzden Türkiye dünyanın en önemli <i>ülkiyede</i> biridir.	Bu yüzden Türkiye dünyanın en önemli <i>ülkelerinden</i> biridir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
8	insan <i>kendilerini</i> davranmak ve yaşamak değiştirdiler.	insan <i>kendi</i> davranmak ve yaşamak değiştirdiler.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
9	Ben <i>Türkiye'nin</i> bir öğrencisiyim.	Ben Türkiye'de bir öğrenciyim.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
10	<i>Türkiye'nin insanların çok yardım sever</i> insandılar ve	<i>Türk insanı</i> çok yardım sever insandılar ve

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
11	Hep <i>kazaların</i> nedeni oluyor.	Hep <i>kazalara</i> neden oluyor.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
12	Türkiye'de <i>üniversitesinde</i> hocaları çok uzman ve	Türkiye'de <i>üniversitelerde</i> hocaları çok uzman ve

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
13	sonra teknoloji ile insanlar <i>hayatta</i> değiştirdiler.	sonra teknoloji ile insanlar <i>hayatlarını</i> değiştirdiler.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
14	Türk <i>kız</i> tanışınca hayatım çok eğlenceli oldu.	Türk <i>kızlarıyla</i> tanışınca hayatım çok eğlenceli oldu.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
15	cep <i>televonda</i> çok konuşmak,	cep <i>telefonuyla</i> çok konuşmak,

A. 5. Yardımcı Ses Eksikliği: Bu başlık altında ek birleşmeleri sırasında ortaya çıkan yardımcı ses kullanımına ilişkin hatalar sıralanmaktadır:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	çünkü diğer taraftan yanlış <i>kullanmasidan</i> ötürü,	çünkü diğer taraftan yanlış <i>kullanmasından</i> ötürü,

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	<i>Teknolojiyin</i> gelişmesiyle beraber hayatımızda yeni buluşları çoğalıyor	<i>Teknolojinin</i> gelişmesiyle beraber hayatımızda yeni buluşları çoğalıyor

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	bu kolaylıklar <i>teknolojiyin</i> daha hızlı	bu kolaylıklar <i>teknolojinin</i> daha hızlı

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	<i>Teknolojiyin</i> gelişmesi iyi bir şey	<i>Teknolojinin</i> gelişmesi iyi bir şey

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	gelecekte insanların dünyasını <i>kaybetmesiye</i> sebep olacaktır.	gelecekte insanların dünyasını <i>kaybetmesine</i> sebep olacaktır.

A. 6. Tanımlık Ekinin Kullanımına İlişkin Hatalar: Türkçe yazılmış gramer kitaplarının büyük kısmında Türkçede tanımlık (artikül) olmadığı belirtilmektedir. Ancak yabancılar tarafından hazırlanan gramerlerde “bir”in belirsizlik tanımlığı olarak ele alındığı görülmektedir (Kerimoğlu 2008). Aşağıda belli bir yekun tutan “bir sözcüğü ile ilgili hatalar tanımlık tartışmasına girilmeksizin sıralanmaktadır:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	Ben küçük ülkeden geldiğim için	Ben küçük <i>bir</i> ülkeden geldiğim için

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	Her ülkede farklı kültür var ve insanın tabiyatı farklı.	Her ülkede farklı <i>bir</i> kültür var ve insanın tabiyatı farklı.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	Türkiye'nin insanların çok yardım sever <i>bir</i> insandılar	Türkiye'nin insanların çok yardım sever insandılar

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	Tabii ki aileden ayrı ve uzak yerde, yaşam bu kadar kolay değil.	Tabii ki aileden ayrı ve uzak <i>bir</i> yerde, yaşam bu kadar kolay değil.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	diye karşımıza soru çıkıyor	diye karşımıza <i>bir</i> soru çıkıyor

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	İnternette çok zararlı <i>bir</i> yerler var ve bunlar çocuklar için çok tehlikeli	İnternette çok zararlı <i>bazı</i> yerler var ve bunlar çocuklar için çok tehlikeli

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
7	koskocaman dünya küçük köy gibi oldu.	koskocaman dünya küçük <i>bir</i> köy gibi oldu.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
8	Bunun için çok tehlikeli silah olan	Bunun için çok tehlikeli <i>bir</i> silah olan

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
9	Savaş uçağını <i>bir</i> örnek alalım.	Savaş uçağını örnek alalım.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
10	Eğer bu ikisine iyi şekilde kulansak olumlu etkiler buraktır,	Eğer bu ikisine iyi <i>bir</i> şekilde kulansak olumlu etkiler buraktır,

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
11	eğer kötü şekilde kulansak	eğer kötü <i>bir</i> şekilde kulansak

B- Fiil Çekimi İle İlgili Hatalar:

B.1. Fiil çatısı ile ilgili hatalar:

B.1.1. Özneye Göre Fiil Çatısı İle İlgili Hatalar:

B.1.1.1 Edilgen fiil yerine etken fiil kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	Her gün yeni şeyler <i>üretiyorlar</i> .	Her gün yeni şeyler <i>üretiliyor</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	Alkol <i>Buluşu</i>	(Alkol) Alkolün <i>Bulunuşu</i>

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	internette bazı sitelerde kötü ve yanlış haberler <i>verebilir</i> .	internette bazı sitelerde kötü ve yanlış haberler <i>verilebilir</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	Üniversiteler çok iyi ve diplomaları dünyada her yerde <i>tanıtır</i> .	Üniversiteler çok iyi ve diplomaları dünyada her yerde <i>tanınır</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	nasıl <i>kazanır</i> ve harcanır öğrenir.	nasıl <i>kazanılır</i> ve harcanır öğrenir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	Örneğin iletişim alanında bugünlerde internet <i>kullanması</i> gerekir.	Örneğin iletişim alanında bugünlerde internet <i>kullanılması</i> gerekir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
7	çünkü gıda <i>zehirlmesi</i> etkileri daha az olur.	çünkü gıda <i>zehirlenmesi</i> etkileri daha az olur.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
8	çok uzun süre <i>kullanması</i> bize zarar getirir.	çok uzun süre <i>kullanılması</i> bize zarar getirir.

B.1.1.2. Edilgen fiil yerine dönüşlü fiil kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	Teknolojinin olumsuz yönleri çocukların hayatında daha iyi <i>görünür</i> .	Teknolojinin olumsuz yönleri çocukların hayatında daha iyi <i>görülür</i> .

B.1.1.3. Dönüşlü fiil yerine etken fiil kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	ben hem kolaylıklarla hem de zorluklarla <i>karşılacaktım</i> .	ben hem kolaylıklarla hem de zorluklarla <i>karşılaşacaktım</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	Buluşlar dünyanın gelişmesini <i>hızlatt.</i>	Buluşlar dünyanın gelişmesini <i>hızlandırdı.</i>

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	Tabii ki bir yerden yere <i>taşımak</i> kolay değil	Tabii ki bir yerden yere <i>taşınmak</i> kolay değil

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	<i>Beslemede</i> teknoloji çok önemli çünkü	<i>Beslenmede</i> teknoloji çok önemli çünkü

B.1.1.4. Etken fiil yerine işteş fiil kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	ama gün gittikçe bilim insanları yeni şeyler <i>buluşuyorlar.</i>	ama gün gittikçe bilim insanları yeni şeyler <i>buluyorlar.</i>

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	Aresto ilk hesap makinesini <i>buluştu.</i>	Aresto ilk hesap makinesini <i>buldu.</i>

B.1.1.5. Yeterlik fiilinin bulunduğu durumlarda edilgenlik ekinin hatalı kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	bu işler <i>yapabilinmesine</i> rağmen bütün işleri duruyor.	bu işler <i>yapılabilmesine</i> rağmen bütün işleri duruyor.

B.1.2. Nesneye Göre Fiil Çatısı İle İlgili Hatalar:

B.1.2.1. Geçişli fiil yerine geçişsiz fiil kullanımı:

Hatalı Kullanım	Düzeltilim	
1	öğrenciler üniversitesini <i>bittikten</i> sonra kolayca işi bulabilirler	öğrenciler üniversitesini <i>bitirdikten</i> sonra kolayca işi bulabilirler

Hatalı Kullanım	Düzeltilim	
2	internet uzak yerleri <i>yakınlaşır</i> .	internet uzak yerleri <i>yakınlaştırır</i> .

Hatalı Kullanım	Düzeltilim	
3	Ama bazı buluşlar insanların hayatını <i>kirleniyor</i>	Ama bazı buluşlar insanların hayatını <i>kirletiyor</i>

B.1.2.2. Geçişsiz fiil yerine geçişli fiil kullanımı:

Hatalı Kullanım	Düzeltilim	
1	Çağdaş insanların hayatının bir günü bile teknolojisiz <i>geçirmez</i> .	Çağdaş insanların hayatının bir günü bile teknolojisiz <i>geçmez</i> .

Hatalı Kullanım	Düzeltilim	
2	faydalar her zaman <i>değiştiriyor</i> ve fiyatlar yükseliyor.	faydalar her zaman <i>değişiyor</i> ve fiyatlar yükseliyor.

B.2. Fiilde Zaman ve Kip Çekimi ile İlgili Hatalar:

B.2.1. Hatalı Zaman Eki Kullanımı:

Hatalı Kullanım	Düzeltilim	
1	Çünkü yeni bir hayat <i>başladılar</i> .	Çünkü yeni bir hayat <i>başlıyorlar</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	Aslında Türkiye'ye ilk defa <i>geldim</i> .	Aslında Türkiye'ye ilk defa <i>geliyordum</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	Filistin'de hey şey <i>farklı</i>	Filistin'de hey şey <i>farklıydı</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	ben kolaylıklarla hem de zorluklarla <i>karşılaşacaktım</i> .	ben kolaylıklarla hem de zorluklarla <i>karşılaşacağım</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	Bütün arkadaşlarım farklı ülkelerden <i>geldiler</i> .	Bütün arkadaşlarım farklı ülkelerden <i>gelmişler</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	yeni yere alışmak için uzun zaman <i>gerektir</i> .	yeni yere alışmak için uzun zaman <i>gerekir</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
7	çünkü ben hiçbir zaman yalnız <i>yaşamam</i> .	çünkü ben hiçbir zaman yalnız <i>yaşamadım</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
8	çünkü teknoloji ile her şey hızlıca <i>oldu</i> .	çünkü teknoloji ile her şey hızlıca <i>olur</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
9	Eskiden insan bir yerden bir yere gidecek çok zaman <i>alıyor</i>	Eskiden insan bir yerden bir yere gidecek çok zaman <i>alıyordu</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
10	eğer kötü şekilde <i>kullansak</i>	eğer kötü şekilde <i>kullanırsak</i>

B.2.2. Hatalı Kip Eki Kullanımı:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	bu yüzden adam rahatça <i>yaşamıyor</i> .	bu yüzden insan rahatça <i>yaşayamıyor</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	başarılı <i>olsam</i> iyi bir eş ve	başarılı <i>olursam</i> iyi bir eş ve

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	birtakım organların görevini <i>getirmemesine...</i>	bir takım organların görevini <i>getirememesine...</i>

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	teknolojiyi yerli yerinde <i>kullanacağız</i> .	teknolojiyi yerli yerinde <i>kullanmalıyız</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	sonra işçiler hiç çalışmıyorlar.	sonra işçiler çalışmaz oldu.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	Omarı teknolojiyi iyi kullanmamız olsun	(Omarı) Umarım teknolojiyi iyi <i>kullanırız</i> .

B.3. Fiilde Kişi Çekimi İle İlgili Hatalar:

B.3.1. Hatalı Kişi Eki Kullanımı:

Hatalı Kullanım	Düzeltilim
1 ben yeni bir hayat <i>yaşıyor</i> şimdi	ben yeni bir hayat <i>yaşıyorum</i> şimdi

Hatalı Kullanım	Düzeltilim
2 <i>Omarı</i> teknolojiyi iyi kullanmamız olsun	(Omarı) <i>Umarım</i> teknolojiyi kullanmamız olsun

B.3.2. Fiil Çekim Eklerindeki Sıralamanın Bozulması:

Hatalı Kullanım	Düzeltilim
1 Türkiye'nin insanların çok yardım sever <i>insandılar</i> ve	Türkiye'nin insanların çok yardım sever <i>insanlardır</i> ve

B.4. Bildirme ekinin kullanımına ilişkin hatalar: İncelediğimiz örnekler bildirme eki kullanımına ilişkin hataların ayrı bir başlık altında ele alınması gerektiğini düşündürmektedir. Zira bu ekin kullanımı belli bir zamanla sınırlı olmayıp daha çok kiplik işleviyle geniş bir alanda kendini göstermektedir. Ancak ekin bu şekliyle mevcut gramerlerde ayrıntılı bir betimlemesi yapılmış değildir. Aşağıdaki örnekler metin bağlamında ele alındığında bildirme ekinin gereksiz kullanıldığı ya da gerektiği halde kullanılmadığı görülmüştür:

Hatalı Kullanım	Düzeltilim
1 Türkiye'de üniversitesinde hocaları çok <i>uzman</i> ve dersler avrupa üniversitesinde gibigeliyor.	Türkiye'de üniversitesinde hocaları çok <i>uzmandır</i> ve dersler avrupa üniversitesinde gibigeliyor.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	Türkiye'nin havası çok güzel çok <i>temiz</i> .	Türkiye'nin havası çok güzel çok <i>temizdir</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	yabancılar için bazı problemler <i>vardır</i> .	yabancılar için bazı problemler <i>var</i> .
Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	Kimyasal ilaçlarla gıdalarımız uzun <i>zamandır</i> korunur.	Kimyasal ilaçlarla gıdalarımız uzun <i>zaman</i> korunur.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	Bence yeni bir şey icat etmek çok <i>ilginçti</i> .	Bence yeni bir şey icat etmek çok <i>ilginçtir</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	Her ülkede farklı kültür var ve insanın tabiyatı <i>farklı</i> .	Her ülkede farklı kültür var ve insanın tabiyatı <i>farklıdır</i> .

BÖLÜM 4

SÖZDİZİMİ

Her kelime, manalı olmakla birlikte tek başına duyguları, düşünceleri, istekleri, yargıları tam bir şekilde anlatmak için yeterli değildir. Bunları tam bir şekilde anlatabilmek için, dilbilgisi kurallarına dizilmesi gereken, birbirlerine bağlı ve anlamlı kelime öbeğine sözdizimi denir. Sözdiziminin ana konusu TÜRME'dir (Gencan, 2007: 111-112).

Tümce:

Bir duyguyu, bir düşünceyi, bir isteği, bir yargıyı, bir olayı anlatmak için kullanılan söz öbeğine cümle denir (Gencan, 2007: 112).

Tümcenin Unsurları: Tümcenin unsurları dörde ayrılır (Gencan, 2007: 115):

- 1) Yüklem
- 2) Özne
- 3) Nesne
- 4) Tümleçler

Yüklem ve özne, tümcenin temel unsurlarıdır. (Gencan, 2007: 112).

1- Yüklem:

Cümlenin temel ögesidir. Cümlede iş, oluş, kılış, duygu, düşünce, istek, yargı, imge... anlatan kelimeye yüklem denir. Cümlenin bütün yapısı onun üzerine kurulur. Diğer ögeler ise yüklemi destekleyen, onu tamamlayan ögelerdir (Tekin, 2007: 376).

Örnek:

- Spor yapmak *faydalıdır.*
- Ahmet bugün sabah yola *çıkmıştır.*

Yukarıdaki örneklerde italik harflerle dizilmiş kelimeler yüklemidir.

İsimler, zamirler, sıfatlar, zarflar, edatlar, bağlaçlar, ünlemler, fiilimsiler, ekler, harfler ve kelime öbekleri yüklem olabilir (Tekin, 2007: 376).

Fiil Tümcesi, İsim Tümcesi: Yüklemelerine göre ikiye ayrılır (Gencan, 2007: 119):

A. Fiil Tümcesi: Cümlenin yüklemi olan fiildir.

Örnek: “*O gün nasılsa serbest kalan Kâmrân'ın caddeden geçtiğini gördüm*” (Güntekin, 1939: 95).

B. İsim Tümcesi: Cümledeki fiil, ad soyundan olan kelimedir:

Örnek: Sigara içmek yasaktır.

2- Özne:

Cümlenin ikinci unsurudur. Cümlelerin her birinde bir oluş, bir kılış, bir yargı manası var. Bu oluş, kılış ve yargı manasını veren kelime fiildir. Fiilin manasına göre, olan veya yapan kelime öznedir. Özne, bir cümlede fiilden ayrılmaz bir ögedir (Gencan, 2007: 123).

Örnek: *Ahmet* okula gitti. *Özkan* alışveriş yaptı.

Yukarıdaki cümlelerde italik harflerle dizilmiş kelimeler öznedir.

İsimler, sıfatlar, zamirler, ikilemeler, ekler, harfler, fiilimsiler, söz öbekleri özne olabilir. (Ülker, 2007: 377-378).

3- Nesne (Düz tümleç):

Cümlenin öznenin sonra üçüncü ögesidir. Fiilin etkilediği nesneyi, şahsı, şeyi karşılayan cümle ögesidir. Bu fiil tümleyicilerine tümleç denir. Nesne, tümleç çeşitlerinden biridir. Çünkü geçişli, ettirgen ve oldurgan fiillerin cümlelerinde; yardımcı fiillerin önergelerinde nesne de özne gibi, yüklem gibi bir temel unsurdur (Gencan, 2007: 132).

Örnek:

- *Sabahı* severiz; çünkü gündüzün mebedidir. *Koncaları* severiz; çünkü güllerin bebekleridir... Yoksul doğan şu *çocuğu* sevmeyecek miyiz ki insanlığın baharı, koncası, sabahıdır (Cenap Şehabettin, Nkl. Gencan, 2007: 132).
- Bence insan, her muhabbette belki *yüreğini* kapayabilir; fakat pembe *parmağını* emerek uyuyan bir *çocuğu*helecansız temaşa edemez (Cenap Şehabettin, Nkl. Gencan, 2007: 132)
- Çaresiz, yaya olarak Sahrayıcedit *yolunu* tuttum (Güntekin, 1939: 151).

Yukarıdaki italik harflerle dizilen kelimelerin hepsi cümlelerdeki öznelerin yaptıkları işlerden, oluşlardan etkilenmişlerdir. Öznenin ediminden etkilenen kelimelere nesne denir.

4- Tümleçler:

Cümlenin nesneden sonra dördüncü ögesidir. Yükleme tümleyen ya da güçlendiren kelimelere tümleç denir (Gencan, 2007: 136). Tümleçler dörde ayrılır:

A. Düz Tümleç (bkzno. 3. Nesne)

B. Dolaylı Tümleçler:

Tümcenin anlamını yaklaşıma, bulunma ve uzaklaşma bildiren (-A, -DA-, -DAn) durum ekleriyle çekimlenen tümleçler (Gencan, 2007: 137).

Örnek:

- Yarın sabah saat sekizde *İstanbul'a* gideceğim.
- Ben *Ankara'da* oturuyorum.
- Biz baba oğul çarpılmış gibi *evden* çıktık (Tanpınar, 1961: 67).

Yukarıdaki örneklerde italik dizilen kelimeler (-A, -DA-, -DAn) ekleriyle birleştirilerek yaklaşıma, bulunma ve uzaklaşma ifadesini verir.

C. İlgeç (Edat) Tümleçleri:

İle (-le), için... edatlarıyla birleşerek fiili tümleyen söz öbekleridir (Gencan, 2007: 143).

Örnek:

- İlkbaharın tatlı *rüzgârlarıyla* sarhoş olan martılar, çılgın *naralarla* havayı çınlatıyorlar. (Seyfettin, Nkl. Gencan, 2007: 143)
- Toprağınız toprağım, eviniz evim, *burası için*, bu diyarın çocukları *için* bir ana, bir ışık olacağım ve hiçbir şeyden korkmayacağım vallahi billahi... (Adivar, Nkl. Gencan, 2007: 144).

D. Belirteç (zarf) Tümleçleri:

Fiilin farklı şartlarını ve zamanını gösteren cümle ögesidir. Zarflar fiillerden, sıfatlardan, sıfat-fiillerden ve zarf vasfındaki kelimelerden önce gelerek onların anlattıkları kılış ve oluş veya nitelikleri açıklayan ya da değiştiren kelimelerdir. (Korkmaz, 2007: 451).

Örnek:

- Sipariş ettiğim bilgisayar *dün* geldi.
- Şoför *yavaşça* gidiyor.

Yukarıdaki örneklerde italik dizilen kelimeler zarf vasfındadır.

E. Tümce dışı unsurlar:

Bağlaçlar, ünlemler, ünlem öbekleri, ara sözler ve hitaplar, fiille ilgili olmayan ve tümceye sadece ilave edilmiş bir durumda bulunan unsurlardır. Genel olarak bu unsurlar, tümcelerin başlarında, sonlarında ve tümcelerin arasında buldukları için tümce dışı unsurlar diye adlandırılmıştır (Ergin, 2013: 401).

1. Öge Yapısına İlişkin Hatalar:

1.1. Özne Kullanımına İlişkin Hatalar:

Hatalı Kullanım	Düzeltilim
1 Keliteli elbiseler için fiyatlar her zaman değiştiriyor ve <i>fıyatlar</i> yükseliyor..	Keliteli elbiseler için fiyatlar her zaman değiştiriyor ve yükseliyor.

Hatalı Kullanım	Düzeltilim
2 Şimdi <i>ben</i> Ankara'da yaşıyorum.	Şimdi Ankara'da yaşıyorum.

Hatalı Kullanım	Düzeltilim
3 Türkiye'de ne zor ve ne kolay benim için anlatacağım ki,	Türkiye'de <i>yaşamak</i> , benim için ne zor ne de kolaydır.

Hatalı Kullanım	Düzeltilim
4 Ben Türkiye'ye gelmeye düşündüğüm zaman biliyordum ki <i>ben</i> kolaylıklarla hem de zorluklarla karşılacaktım.	Ben Türkiye'ye gelmeye düşündüğüm zaman biliyordum ki kolaylıklarla hem de zorluklarla karşılacaktım.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	ve bana güzel ve kolay geliyordu ama	ve <i>bu</i> bana güzel ve kolay geliyordu ama

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	ondan sonra <i>kendimimiz</i> alıyor Türkiye'de yaşamak.	ondan sonra Türkiye'de yaşamaya alıyoruz.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
7	Hayat burada biraz pahalı ve biraz kalabalık, bu yüzden adam rahatça yaşamıyor.	Hayat burada biraz pahalı ve <i>şehirler</i> biraz kalabalık, bu yüzden adam rahatça yaşamıyor.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
8	Günümüzdeki <i>biz</i> teknolojiyi çok kullanıyoruz.	Günümüzdeki teknolojiyi çok kullanıyoruz.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
9	Mesela alkoldan bir çok içkiler yapılıyor ki sürekli onları kullanıyorlar ve kafalarının çalışmasını engeliyor.	Mesela alkoldan bir çok içkiler yapılıyor ki sürekli onları kullanıyorlar ve <i>bu</i> , kafalarının çalışmasını engeliyor.

1.2. Yükleme Kullanımına İlişkin Hatalar:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	Arkadaşım bana "İstanbul'da okumak istiyorsan çok para ödeyeceksin.	Arkadaşım bana "İstanbul'da okumak istiyorsan çok para ödeyeceksin" <i>dedi</i>

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	kulaktaki birtakım organların görevini <i>getirmemesine</i> neden olur	kulaktaki birtakım organların görevini <i>yerine getirmemesine</i> neden olur

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	Mesela elektrik hızlı trenle, uçakla, gemiyle vs. yolculumuz daha hızlı ve herhangi	Mesela elektrik hızlı trenle, uçakla, gemiyle vs. yolculumuz daha hızlı (<i>-dır, gerçekleşir, olur</i>) ve herhangi

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	İnternet üzerinden çakma bilgilerler insanları kırdırıp paralarını almaları,	İnternet üzerinden çakma bilgilerler insanları kırdırıp paralarını almaları (<i>çok kötü vb.</i>).

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	bazı çocuklar ve hatta büyükleri bile esir eden birçok siteler,	bazı çocuklar ve hatta büyükleri bile esir eden birçok siteler (<i>var</i>)

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	ve dünyadan her yerde yeni insanlara tanışabiliriz.	ve dünyadan her yerde yeni insanlara tanışmamızı <i>sağlıyor</i> .

1.3. Özne-Yüklem Uyumsuzluğu:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	II. dünyanın savaştan sonra <i>çoğu insan</i> kendilerini davrnmak ve yaşamak <i>değiştirdiler</i> .	II. dünyanın savaştan sonra <i>çoğu insan</i> kendilerini davrnmak ve yaşamak <i>değiştirdi</i> .

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	<i>her elektrikli cihaz mutlaka bizi olumsuz etkilerler.</i>	<i>her elektrikli cihaz mutlaka bizi olumsuz etkiler.</i>

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	<i>İnsanların çoğu cep telefonu kullanıyorlar.</i>	<i>İnsanların çoğu cep telefonu kullanıyor.</i>

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	<i>zaten teknoloji demek anlatmak için tüm sözcükleri yeterli değil</i>	<i>zaten teknoloji demek anlatmak için hiçbir sözcük yeterli değil</i>

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	<i>Önceki insanlar ne kadar çalışırsa yorulmuyorlardı</i>	<i>Önceki insanlar ne kadar çalışsalar da yorulmuyorlardı</i>

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	<i>Artık insanlar hayatları buluşlara bağlıyor ve eğer bu buluşlar dünyada yoksa işlerini nasıl yapabileceğini düşünmüyorlar.</i>	<i>Artık insanlar hayatları buluşlara bağlıyorlar ve eğer bu buluşlar dünyada yoksa işlerini nasıl yapabileceğini düşünmüyorlar.</i>

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
7	<i>Artık insanlar hayatları buluşlara bağlıyor ve eğer bu buluşlar dünyada yoksa işlerini nasıl yapabileceğini düşünmüyorlar.</i>	<i>Artık insanlar hayatları buluşlara bağlıyor ve eğer bu buluşlar dünyada yoksa işlerini nasıl yapabileceklerini düşünmüyorlar.</i>

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
8	öylesiye bir ses çıkarır ki sanki kulakların patlamak istiyor.	öylesiye bir ses çıkarır ki sanki kulakların patlayacak.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
9	Özellikle gençler çok interneti kullanıyor,	Özellikle gençler çok interneti kullanıyorlar,

1.4. Nesne Kullanımına İlişkin Hatalar:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	Bir de internette istediğimiz konuda araştırma yapabiliriz ve bulabiliriz.	Bir de internette istediğimiz konuda araştırma yapabiliriz ve (<i>her türlü bilgiyi</i>) bulabiliriz.

1.5. Öge Sıralamasına İlişkin Hatalar:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	Türkiye'de hayat farklı her şeyde,	Türkiye'de hayat her şeyde farklı,

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	bu sorun en büyükkü.	bu en büyük sorundu.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	En güzel şeylerden farklı kültürler tanıtmak biridir.	En güzel şeylerden biri farklı kültürler tanıtmak

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	Teknoloji biliyor musunuz ne demek?	Teknoloji ne demek biliyor musunuz?

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	Meselâ bu şey olumlu ve faydalı insana geldi.	Meselâ bu şey insana olumlu ve faydalı geldi.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	ve herhangi bir gittiğimiz yere,	ve gittiğimiz herhangi bir yere,

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
7	bilgisayar çok kullanmak sağlık açısından zararlıdır.	çok bilgisayar kullanmak sağlık açısından zararlıdır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
8	Ayrıca bizim daha mantıklı buluşları kullanmamız lazım.	Ayrıca bizim buluşları daha mantıklı kullanmamız lazım.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
9	Üstelik buluşlar kendilerine insanlar alıştırıyor	Üstelik buluşlar insanlar kendilerine alıştırıyor

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
10	Özellikle gençler çok interneti kullanıyor,	Özellikle gençler interneti çok kullanıyor,

2. Fıilimsi Kullanımı ve Yan Cümle Kuruluşuna İlişkin Hatalar:

2.1. Zarf-Fiil Kullanımı ve Zarf-Fiilli Yan Cümlelere İlişkin Hatalar:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	Atatürk havaalanına <i>ulaşınca</i> hiçbir şey yapmayı bilmiyordum.	Atatürk havaalanına <i>ulaştığımda</i> hiçbir şey yapmayı bilmiyordum.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	O <i>gelince</i> bana yardım etti.	O <i>gelerek</i> bana yardım etti.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	İstanbul'a <i>gelince</i> her şeyi tuhaf görüyordum.	İstanbul'a <i>geldiğimde</i> her şeyi tuhaf görüyordum.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	Ankara'ya <i>ulaşınca</i> çok sorunum vardı.	Ankara'ya <i>geldiğimde</i> çok sorunum vardı.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	Türkiye'ye <i>gelmekten</i> sonra kötü hissettim çünkü ailem ve arkadaşlarımdan ayrı oldum.	Türkiye'ye <i>geldikten</i> sonra kötü hissettim çünkü ailem ve arkadaşlarımdan ayrı oldum.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	ve bana bir şey <i>oldu</i> hızlı hızlı hastaneye telefon arıyorum	ve bana bir şey <i>olursa</i> hızlı hızlı hastaneye telefon arıyorum

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
7	Ve Türkiyeyi <i>beğenirken</i> Türkiyenin alışmamı sağladı.	Ve Türkiyeyi <i>beğenmem</i> Türkiyenin alışmamı sağladı.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
8	kendimiz tarlada <i>çalışmak</i> ekmek yapmıyoruz,	kendimiz tarlada <i>çalışıp</i> ekmek yapmıyoruz,

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
9	ve bana bir şey oldu hızlı hızlı hastaneye telefon açıyorum	ve bana bir şey olursa hızlı hızlı hastaneye telefon açıyorum

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
10	Eski zamanlarda birisiyle konuşmek <i>istiyorsak</i> mutlaka onun yanına gelmeliydik.	Eski zamanlarda birisiyle konuşmak <i>istediğimizde</i> mutlaka onun yanına gelmeliydik.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
11	<i>Neyse</i> teknolojiyi kullansam zamanımı Boşa harcamıyorum.	<i>Ne zaman</i> teknolojiyi kullansam zamanımı Boşa harcamıyorum.

2. 2. Sıfat-Fiil Kullanımı ve Sıfat-Fiilli Yan Cümlelere İlişkin Hatalar:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	nasıl <i>kazanır</i> ve <i>harcanır</i> öğrenir.	nasıl <i>kazanıldığını</i> ve <i>harcandığını</i> öğrenir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	başarılı olursam iyi bir eş ve anne <i>olduğumu</i> biliyorum.	başarılı olursam iyi bir eş ve anne <i>olacağımı</i> biliyorum.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	Buluşlar hayatımızda çok yer <i>almış</i> ve hatta en önemli şeylerden biridir.	Buluşlar hayatımızda çok yer <i>alan</i> ve hatta en önemli şeylerden biridir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
4	her şeyin çok zor <i>olduğu</i> düşünüyorum.	her şeyin çok zor <i>olacağını</i> düşünüyorum.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
5	Her yabancı gibi ilk <i>gelince</i> dil zorlukları da yaşarlar	Her yabancı gibi ilk <i>geldiklerinde</i> dil zorlukları da yaşarlar

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
6	ilk <i>gelince</i> o kadar güzel gelmedi ama zamanla alıştım.	İlk <i>geldiğimde</i> o kadar güzel gelmedi ama zamanla alıştım.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
7	bu duyguyu sadece yabancılar biliyor ne demek,	bu duygunun ne demek olduğunu sadece yabancılar bilir,

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
8	Türkiye'de en güzel şeyi <i>gördüm</i> camileri ve camilerin güzel bir motifi var,	Türkiye'de <i>gördüğüm</i> en güzel şey camiler, o camilerin güzel bir motifi vardır.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
9	Yaşam Türkiye'de çok güzel ve eğlenci, her şey var ve insanın <i>isteyin</i> yapabilir.	Yaşam Türkiye'de çok güzel ve eğlenci, her şey var ve insanın <i>istediğini</i> yapabilir.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
10	Türkiye'de ben öğrendim nasıl bir insan yalnız <i>yaşabilir</i> ve...	Türkiye'de bir insanın nasıl yalnız <i>yaşabileceğini</i> öğrendim.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
11	Ama bazıları <i>söylüyorlar</i> ki cep telefonu insanlar için zararlı <i>olabilir</i> .	Ama bazıları cep telefonunun insanlar için zararlı <i>olabileceğini</i> <i>söylüyorlar</i>

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
12	Bu iddealar ise hala doğru ispat olmadı.	Bu iddeaların doğru <i>olduğu</i> hâlâ ispat olmadı.

2. 3. İsim-Fiil Kullanımı ve İsim-Fiilli Yan Cümlelere İlişkin Hatalar:

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
1	Eskiden insan bir yerden bir yere <i>gidecek</i> çok zaman alıyor ama şimdi daha hızlı oldu	Eskiden insanın bir yerden bir yere <i>gitmesi</i> çok zaman alıyor ama şimdi daha hızlı oldu

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
2	Çünkü o biliyordu ki büyük rakamların <i>toplamı</i> ve <i>çıkartması</i> insanlar için çok zor.	Çünkü o biliyordu ki büyük rakamlar <i>toplamak</i> ve <i>çıkartmak</i> insanlar için çok zor.

Hatalı Kullanım		Düzeltilim
3	İnsanlar, buluşların daha rahat daha kolay daha hızlı yaşadıklarımızı sağlamasını kabul eder.	İnsanlar, buluşların daha rahat daha kolay daha hızlı yaşamamızı sağlamasını kabul eder.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmadan elde edilen sonuçlar, incelemedeki sıraya göre yazım, leksikoloji, morfoloji ve söz dizimi başlıkları altında değerlendirilecek; her alana ilişkin öneriler de kendi bölümünde sunulacaktır.

1. Yazım alanına ilişkin hatalar:

Hata Kaynağı	Sayı
Ünlü uyumlarına aykırılık	13
Ünlü uyumlarında aşırıya gitmek	17
İnce-Kalın /l/ Meselesi	4
Fonem ayrıştırılmama	55
Bitişik yazılması gereken kelime ya da eklerin ayrı yazılması	15
Ayrı yazılması gereken kelimelerin bitişik yazılması	21
Cümle içinde küçük harfle yazılması gereken kelimelerin büyük harfle yazılması	11
Yan yana kullanılan çift l sesinden birinin yazıda gösterilmemesi	14
Ünlü düşmesinin yazıda gösterilmemesi	2
Telaffuzdaki ünlü düşmesinin yazıda gösterilmesi	1
Kelimenin eksik veya hatalı yazılması	24
Düzeltilme işaretinin kullanımı	1

Yukarıdaki tabloda yer alan hatalardan bir kısmı tamamen yabancılara ait metinlere özgüdür. Ünlü uyumlarına aykırılık ya da tam tersi olarak uyumda aşırıya gitmek bu kapsamdadır. Ancak düzeltme işaretinin kullanımı, bitişik yazılması gereken kelime ve eklerin ayrı yazılması, benzer biçimde ayrı yazılması gereken kelimelerin bitişik yazılması gibi konularda ana dili konuşurlarının da hataya düştüğü açıktır. Yine etkin biçimde yazı dili kullanıcısı olmayan konuşurlar arasında da fonem ayrıştırılmama sebebiyle sesi en yakın bir başka sese çevirme veya yan yana kullanılan çift l sesinden birini yazıda göstermeme, ünlü düşmesini yazıya yansıtmama, telaffuzdaki ünlü düşmesini yazıda gösterme şeklindeki hatalar da ortaklaşmaktadır. Tespit ettiğimiz yazım hatalarının en belirgin sonucu Türkçenin temel özelliklerinden biri olan ünlü uyumlarının C1 düzeyinde dahi bir hata kaynağı olmaya devam ettiğidir. Tüm hatalar birlikte değerlendirildiğinde

yazım konusu üzerinde yeterince durulmadığı anlaşılmaktadır. Tamamen yazım hususunu ayrıntılı biçimde değerlendiren istatistikî çalışmalarla hangi hataların düzeltilmesine öncelik verileceği ve bunun düzeylere göre nasıl ele alınacağı konusunda ileri çalışmalara ihtiyaç vardır. Bu noktada öğrenir görüşlerine de başvurularak en çok hangi alanda zorlandıkları, yazım hatalarının farkında olup olmadıkları, hatalarını düzeltmek için hangi yollara başvurdukları gibi meseleler de ele alınmalıdır.

2. Leksikoloji alanına ilişkin hatalar:

Hata Kaynağı	Sayı
İsimlerin hatalı kullanımı	22
Fiillerin hatalı kullanımı	37
Sıfatların hatalı kullanımı	16
Zarfların hatalı kullanımı	14
Edatların hatalı kullanımı	12
Bağlaçların hatalı kullanımı	13
Zamirlerin hatalı kullanımı	5
Var'ın dilbilgisel özellikleri	3
Diğer	19

Leksikoloji konusu, önce sözcük türleri temelinde değerlendirilmiştir. İsimler konusunda “numara-sıra” gibi aynı kavram alanına giren, kimi zaman birbiri yerine kullanılabilen sözcüklerde hata yapıldığı görülmektedir. “Ülke” sözcüğünün birden fazla metinde “Türkiye ülkesi” örneğinde olduğu gibi özel ad ile birlikte kullanımı da hata kaynaklarından biridir. Bir diğer hata seslenme ya da gıyabında söz etme sırasında “amca, teyze” gibi sözcüklerin hatalı kullanımınıdır. Otobüste, çarşı pazarda tanımadığınız birine “amca” diye hitap etmenizde sakınca yoktur ancak kantinde satış yapan kişiden “amcam” biçiminde söz etmek hem yanlış anlamalara yol açmakta hem de nezaket sınırlarını zorlamaktadır. Üzerinde önemle durulması gereken bir başka hata kaynağı da “adam, kadın” gibi sözcüklerin kullanımınıdır. Bu sözcükler isim olmakla birlikte metin içinde çoğu kez bir gönderim unsuru olarak kullanılmaktadır. Ne var ki gönderim unsuru olarak kullanımlarında olumsuz bir semantik prozodi ortaya çıkmaktadır. Bu da yine nezaket ölçüleri dışına çıkmayı beraberinde getirmektedir.

Fiiller konusunda da yakın anlamlı sözcüklerde hata yapıldığı görülmektedir. “Hissetmek-düşünmek”, “ulaşmak-gelmek/gitmek”, “vazgeçmek-reddetmek”, “kalmak-oturmak”, “beğenmek-sevmek” fiillerinin karıştırılması buna örnektir. Bu gibi kullanımların düzeltilmesinde sözcüklerin bağlam içinde nasıl var oldukları üzerinde durmak gerekir. Çalışkan’ın (2014) bu amaçla derlem kullanımı konusunu ele aldığı yazısında yol gösterici öneri ve uygulamalar bulunmaktadır. Bu çalışmada “kalmak-oturmak-yaşamak” fiilleri ile ilgili bir örnek uygulama da bulunmaktadır. Fiil konusunda bir başka hata kaynağı “-LAŞ” ve “-LAN” eki ile karşılanması gereken durumların “olmak” fiili ile ifade edilmesidir. “Uzağa gitmek” anlamında “ülkemden uzak oldum” kullanımı ya da “hızlandırmak” yerine “hızlı etmek” buna örnektir. “Bulandırmak-bunaltmak”, “kırdırmak-kandırmak”, “eklemek-etiketlemek” fiillerinin karıştırılması ise herhangi bir semantik zeminde açıklanamadığı için muhtemelen öğrencinin yazı dili yeterli düzeyde iç içe olmamasından kaynaklanan hatalardır. Bir diğer hata kaynağı da zıt anlamlı kelimelerin birbiri yerine kullanımıdır. “Örnek vermek” yerine “örnek almak” ifadesinin kullanımı bunu göstermektedir.

Sıfat kullanımındaki hataların başında “güzel, iyi” gibi yüksek sıklıktaki sıfatların genellenmesi gelmektedir. Gerçekten de söz konusu sıfatlar sadece Türkçede değil, bütün dünya dillerinde başka birçok sıfatın yerine kullanılacak genelleme ifadeleridir. Ancak öğrenir metinlerinde bu konuda aşırı kaçıldığı gözlemlenmektedir. Bir başka hata “kocaman-büyük” kullanımında olduğu gibi yakın anlamlı sıfatlar arasındaki nüanslara dikkat etmemektir. Sıfatlar konusundaki en dikkat çekici hata kaynaklarından biri de sayı sıfatlarından sonra ismin çoğul kullanımıdır. Zarflarda ise sözcüksel nitelikte olanlar konusunda hata yoğunluğu görülmezken derecelendirme zarflarının önemli ölçüde hatalı kullanıldığı görülmektedir. Bu bağlamda “en sıfat isim-lerden biri” kalıbı üzerinde önemle durulması gerektiği tespit edilmiştir. Çünkü bu ifade kalıbı yüksek sıklıkta kullanılmakta ancak kullanımında hata yapılmaktadır. Zamirlerde de “kendi” zamirinin hatalı kullanıldığı, “şey” belirsizlik zamirinin yine nezaket ilkelerine uymayacak biçimde insan öznesine atıf yapmak üzere kullanıldığı görülmektedir.

Edatlar konusunda en dikkat çekici hata kaynağı “için” edatının kullanımıdır. Söz konusu edat “göre, kadar” gibi başka edatların da işlevini karşılayacak biçimde aşırı genellenerek kullanılmaktadır. Bu konu ayrı bir çalışmada ayrıntılarıyla incelenmelidir. Bağlaç başlığında ise “ya da” ve “da” bağlaçlarının hatalı kullanıldığı görülmektedir. Yine

sıralama bildiren bağlaçlarla birlikte “ve” bağlacının kullanımı da bir hata kaynağı olarak ortaya çıkmaktadır.

Bütün bunların dışında “var” sözcüğü de dil bilgisi ile leksikolojinin kesiştiği bir alandaki kullanımıyla en sık hata kaynaklarından biridir. Sözcüğün “olmak, var olmak, sahip olmak” anlamları belirginleştirilerek dilbilgisel kullanımıyla birlikte özel olarak ele alınması gerektiği açıktır.

3. Morfoloji alanına ilişkin hatalar:

3. 1. Yapım Ekine ilişkin hatalar:

Hata Kaynağı	Sayı
Yapım eki eksikliği	7
Gereksiz yapım eki kullanımı	7
Hatalı yapım eki kullanımı	22
İsim çekimi ile ilgili hatalar	156
Fiil çekimi ile ilgili hatalar	46

3. 2. İsim çekimi ile fiil çekime ile ilgili hatalar:

A. İsim çekimi ile ilgili hatalar:	
Hata Kaynağı	Sayı
Çokluk ekinin hatalı, eksik ya da gereksiz kullanımı	5
Hâl eklerinin kullanımına ilişkin hatalar	94
İyelik ekine ilişkin hatalar	33
Karma hatalar	15
Yardımcı ses eksikliği	5
Tanımlık ekinin kullanımına ilişkin hatalar	11
B. Fiil çekimi ile ilgili hatalar	
Hata Kaynağı	Sayı
Fiil çatısı ile ilgili hatalar	22
Fiilde zaman ve kip çekimi ile ilgili hatalar	16
Fiilde kişi çekimi ile ilgili hatalar	3
Bildirme ekinin kullanımına ilişkin hatalar	6

Morfoloji alanlarındaki hatalar yapım ve çekim morfolojisi hataları olmak üzere iki ana başlıkta incelenmiştir. Yapım morfolojisi ile ilgili hataları belirli bir ekte yoğunlaşan hatalar biçiminde gruplandırmak pek mümkün görünmemektedir. Ancak isim-fiil eki olan “-mA” ve “-mAk”ın sözdizimsel alanın dışındaki kullanımlarında belirgin hatalar ortaya çıkmaktadır. Bu da isim-fiil eklerinin doğal dil içindeki kullanımlarının ayrıntılı biçimde betimlenerek dil öğretimi sürecinde ele alınması gerektiğini düşündürmektedir.

Çekim morfolojisiyle ilgili hatalar çalışmanın en yoğun kısmını oluşturmaktadır. İsim çekiminde hal eklerinin gereksiz kullanımı, birbiri yerine kullanımı gibi hatalar görülmekle birlikte en dikkat çekici hata kaynağı belirtme hali eki ile ilgilidir. Daha önceki çalışmalarda da vurgulandığı üzere söz konusu ekin işlevlerinin yabancılar açısından kavranması önemli bir güçlük alanıdır. Bu konuda dil öğretimini destekleyecek nitelikte, Boz’un “-A” biçimbirimi için yaptığı gibi belirtme hali ekinin işleyen monografik bir çalışmaya ihtiyaç vardır. Çokluk ekinin kullanımındaki hataların büyük bir kısmı sayı sıfatından sonraki ismin tekil kullanılmamasından kaynaklanmaktadır. İyelik eki kullanımındaki sorunlar ise çoğunlukla söz dizimiyle de ilişkilendirilebilecek şekilde tamlama kurma hatasıdır. Az sayıdaki örnekte kişi uyumsuzluğu hataları da görülmektedir. İsim çekimi kategorilerinden biri de tanımlık (artikel) kategorisidir. Türkçe dil bilgisi kitaplarında yaygın olarak dile getirilen görüş, Türkçede tanımlık bulunmadığı yönündedir. Ancak “bir” sözcüğünün Türkçede belirsizlik tanımlığı olarak kullandığı yönünde bir literatür de vardır. Bu çalışmada söz konusu tartışmalara girilmeksizin “bir” sözcüğünün kullanımı ile ilgili hatalar tanımlık başlığı altında ele alınmıştır. Bu gruptaki hatalarda dikkati çeken gerektiği halde “bir”in kullanılmamasıdır. Bu konu da ayrıntılı araştırmalar gerektirmektedir.

Fiil çekimiyle ilgili hatalarda çatıya ilişkin hatalar önemli bir yer tutmaktadır. Çatı konusunda da edilgen kullanımların ön plana çıktığı tespit edilmektedir. Bunun yanında zaman, kip ve kişi çekimine ilişkin hatalar da görülmektedir.

4. Söz Dizimi alanına ilişkin hatalar:

4.1. Öge yapısına ilişkin hatalar:	
Hata Kaynağı	Sayı
Özne kullanımına ilişkin hatalar	10

Yüklem kullanımına ilişkin hatalar	5
Özne-Yüklem uyumsuzluğu	9
Nesne kullanımına ilişkin hatalar	1
Öge sıralamasına ilişkin hatalar	10
4.2. Fiilimsi kullanımı ve yan cümle kuruluşuna ilişkin hatalar:	
Hata Kaynağı	Sayı
Zarf-fiil kullanımına ve zarf-fiili yan cümlelere ilişkin hatalar	11
Sıfat-fiil kullanımı ve sıfat-fiili yan cümlelere ilişkin hatalar	12
İsim-fiil kullanımı ve isim-fiili yan cümlelere ilişkin hatalar	3

Sözdizimi alanındaki hataların önemli bir kısmı öge kullanımından, bir diğer kısmı ise yan cümle kurucusu durumundaki fiilimsinin hatalı kullanımından kaynaklanmaktadır. Fiilimsi kullanımıyla ilgili hatalarda özellikle sıfat-fiil kullanımında daha çok hata yapıldığı tespit edilmektedir.

Öğrenir hataları, yabancı dil öğretim metotlarının geliştirilmesi, içerik hazırlama ve materyal geliştirme açısından önemli olduğu kadar dilin öz niteliğine dair fikir vermesi, bir anlamda dile ayna tutması bakımından da önemlidir. Bu çalışmada sorunlu alanlar olarak ortaya çıkan durumlar, Türkçenin betimlenmesi açısından son derece önemlidir. Tanımlık hataları bu kapsamda değerlendirilebilir. Çalışmanın ortaya koyduğu bir diğer sonuç da öğrenir hatalarının yoğunlaştığı alanda ayrıntılı dilbilgisel çalışmalara duyulan ihtiyaçtır. Bu çalışmada üzerinde durulmayan söylem boyutundaki hatalar veya sosyolingüistik bir bakış açısıyla ele alınması gereken nezaket stratejileri gibi konular da ele alınmayı beklemektedir. Çalışmada yapılan tasnif Türkçenin ileride hazırlanması muhtemel bir öğrenir derleminde yapılacak hata etiketlemesi konusunda da bir basamak teşkil etmektedir.

KAYNAKÇA

- ABBOTT G. (1980). "Towards A More Rigorous Analysis Of Foreign Language Errors", *International Review Of Applied Linguistics Vol. 18 No. 2*: 121–130.
- ALBAYRAK, Fatma (2010), *Türkçe Öğrenen Moğol Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Yanlışlarının Dil Bilgisi Açısından Değerlendirmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- AYDIN, Özgür (1994). "Azeri, Kazak, Özbek ve Türkmen Öğrencilerde Türkçe Öğrenim Sorunları I: Söz Varlığına İlişkin Yanlışlar". *Dil Dergisi*, 18, 16-23.
- AYDIN, Özgür (1994). "Azeri, Kazak, Özbek ve Türkmen Öğrencilerde Türkçe Öğrenim Sorunları I: Sözdizimine İlişkin Yanlışlar". *Dil Dergisi*, 20, 16-23.
- BANGUOĞLU, Tahsin (2011). *Türkçenin Grameri* (9. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Birck Bichler, D. W. (1977). Communication and Beyond. in J.K. Phillips (Ed.) *The Language Connection: From The Classroom To The World* (pp.53–94). Skokie, IL: *National Textbook*.
- BÖLÜKBAŞ, Fatma (2011). "Arap Öğrencilerin Türkçe Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi". *Turkish Studies*, 6 (3), ss. 1357-1367.
- Brown, H.D. (1980). *Principles Of Language Learning and Teaching*. New Jersey: Prentice-Hall Inc.
- Burt, M. K. (1975). "Error Analysis in The Adult EFL Classroom". *TESOL Quarterly*, 9: 53-63.
- BÜYÜKİKİZ, K. Kaan ve Hasırcı, Sevil (2013). "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarının Yanlış Çözümleme Yaklaşımına Göre Değerlendirilmesi". *Gazi Antep Üniversitesi Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1 (4), s. 51-62.
- Corder, S.P. (1967). The Significance Of Learners Errors. *International Review Of Applied Linguistics*, 5, 161-169.
- Corder, S. P. (1971) "Idiosyncratic Errors and Error Analysis". *IRAL*, 9, 2, 147-159. *Reprinted in Richards* (1974).
- Corder, S. P. (1973). *Introducing Applied Linguistics*. Harmonds Worth: Penguin.
- Corder, S. P. (1974). Error Analysis. In J. P. B. Allen And S. Pit Corder (eds.) "Techniques in Applied Linguistics (The Edinburgh Course in Applied Linguistics: 3)", *London: Oxford University Press* (Language and Language Learning), pp. 122-154.
- Corder, S. P. (1981). "Error Analysis and Inter Language". *O. U. P.*
- ÇALIŞKAN, Nihal. (2104). "Yüksek Sıklıktaki Adlar: Zaman Sözcükbiçimi Üzerine Derlem Temelli Bir İnceleme". Ankara: Pegem Akademi Yay.
- ÇOTUKSÖKEN, Yusuf (1983). "Yabancı Öğrencilerin Türkçe Öğrenirken karşılaştıkları

Güçlükler ve Yaptıkları Yanlılıklar”. *Türk Dili*, 47 (379-380), ss. 88-94.

DOĞAN, Candemir (2007). “Türkçede Fiil Çekimleri Ve Arap Öğrencilere Öğretimi (Kahire Türkçe Öğretim Merkezi Uygulaması)”. *Fırat Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 12 (1), s. 39-61.

Dulay, H., Burt, M., & Krashen, S. (1982). “Language Two”. *Oxford: Oxford University Press*.

DUMAN, Gülbanu (2013). “Kırgızların Türkiye Türkçesi Öğrenirken Ad-Durum Biçimbirimleriyle İlgili Yaptıkları Hatalar ve Çözüm Önerileri”. *Bülent Ecevit Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2. cilt, sayı: 5, s. 82-94.

DUSKOVA, L. (1969). “On Sources Of Errors in Foreign Language Learning”. *IRAL 7 (1)*, 11-36. *International Review of Applied Linguistics*.

Ergin, Muharrem (2013). *TÜRK DİL BİLGİSİ*. İstanbul: Bayrak Basım/ Yayım/ Tanıtım.

Etherton, A. (1977). “Error Analysis: Problems and Procedures”. *ELT Journal Vol. XXXII/1*: 67-78.

GENCAN, Tahir Nejat (2007). *Dilbilgisi* (1.Baskı). Ankara: Tek Ağaç Eylül Yayıncılık.

GÜVEN, Esra (2007). *Yabancıların Türkçe Öğrenirken Ad Durum Eklerinde Yaptıkları Hataların Çözümlemesi ve Bu Hataların Giderilmesine Yönelik Öneriler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

ISILOĞLU, Selma (2014). “Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Nesne Ekinin Durum Kullanımı İle İlgili Yanlılıklar ve Çözüm Önerileri”. *Route Educational and Social Science Journal*, 1 (2), ss. 101-115.

Kara, Mehmet (2010). “Gazi Üniversitesi TÖMER Öğrencilerinin Türkçe Öğrenirken Karşılaştıkları Sorunlar ve Bunların Çözümüne Yönelik Önerileri”. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8 (3), ss. 661-696.

Kerimoğlu, CANER (2008). “Tarihli İngilizce Yazılmış Türkçe Gramerlerinde Tanımlık (Article) Kavramı”, *VI. Uluslararası Türk Dili Kurultayı*, Ankara 2008.

KIVIRCIK, Şefik Yücel (10-11 Mayıs 2001). “*IV. Uluslararası Türkçe Öğretimi Sempozyumu*”, ss. 94-101. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

KORKMAZ, Zeynep (2007). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi* (2. baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

ONAN, Bilginer (2009). “Eklemeli Dil Yapısının Türkçe Öğretiminde Oluşturduğu Bilişsel (Kognitif) Zeminler”. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6. Cilt.

ÖZKAN, Aydanur (Eylül 1992), *Yabancıların Türkçeyi Öğrenmeleri Esnasında Yaptıkları İsim Hâl Ekleri Yanlılıkları Ve Bu Konunun Değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÖZYÜRK Rasim (2009). “Türk Devlet ve Topluluklarından Türkiye Üniversitelerine Gelen Türk Soylu Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenimlerinde Karşılaştıkları Sorunlar”. *Turkish Studies*, 4 (3), ss. 1819-1862.

POLAT, Yusuf (2002). “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Bir Sorun Olarak

Ünsüz Yumuşaması Kuralı”. *Anadili Dil Kültürü ve Eğitim Dergisi*, A. Ü. TÖMER Şubesi Yayını.25, ss. 7-15.

Richards, J. C. (1971, 1992) *Non-Contrastive Approach To Error Analysis*, in J. C. Richards (Ed.) “Error Analysis: Perspectives Of Second Language Acquisition”. *London: Longman*, 172-189.

Sridhar, S. N. (1980). “Contrastive Analysis, Error Analysis, And Inter Language”, *IN: J. Fisiak (Ed.) Contrastive Linguistics And The Language Teacher*. Oxford: Pergamon Press.

SUBAŞI, Derya Adalar (2010). “TÖMER’de Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Arap Öğrencilerin Kompozisyonlarında Hata Analizi”. *Dil Dergisi*, 148, 7-16.

ŞAHİN, Esin Yağmur (Eylül 2013). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarındaki Ek Yanlıları”. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Tarih Okulu Dergisi, Sayı: XV*, ss. 433-449.

ŞENGÜL, Kübra (2014). “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Alfabe Sorunu”. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, Sayı 3/1*, s. 325-339.

Towell, R. & Hawkins, R. (1994). “Approaches To Second Language Acquisition”. *Clevedon: Multilingual Matters*.

Türk Dil Kurumu (2011). *Türkçe Sözlük* (11. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Türkçe Ulusal Derlemi Sitesi: <http://www.tudweb.org/index.php?dil=1/> 02-02-2015.

TÜRKEKEL, Ali (2001). “-me, -DİĞİ, -EcEĞİ Yapılı Adlaştırmalarda -DİĞİ, EcEĞİ, -En Yapılı Sıfatlaştırmaların Boşnaklara Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar-Çözümde İzlenen Yollar”. *Uluslararası Dünyada Türkçe Öğretimi Sempozyumu*, (10-11 Mayıs 2001, İzmir), Bildirileri, ss. 6-10. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Ülker, Talat (2007). *Türk Dili*. Ankara: Birlik Matbaası.

YELOK,V. Savaş ve BÜYÜKİKİZ, K. Kaan (6-7 Mart 2010). “Türkçe Öğrenen Yabancıların Okuma Sırasında Yaptıkları Hatalar Üzerine Tespitler”. *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yeni Çalışmalar, 8. Dünyada Türkçe Öğretimi Sempozyumu*, Ankara Üniversitesi TÖMER, Bildirileri, ss. 224-234. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

EKLER

2012-2013 Eğitim-Öğretim Döneminde Gazi Üniversitesi TÖMER'de C1 Seviyesinde Türkçe Eğitimi Gören Öğrencilerin Kompozisyonlarından Örnekler.

EK A

Yurt dışına giden insanlar çok var, Türkiye'de de çok yabancılar var, özellikle öğrenciler. Ben de Türkiye'de oturan bir öğrenciyim. Türkiye'de yaşamam hem güzel, hem de ^{başlı} ~~üzümlü~~.

Türkiye'deki eğitim çok güzel. Üniversiteler çok iyi ve ^{diplomaları} diplomaları dünyada her yerde tanınır. Burada dünyadaki en iyi üniversiteler sayılır, mesela ^{Burdaki} ~~ÖDTÜ~~ ^{Üniversitesi}, Başkent Üniversitesi, Marmara Üniversitesi vb. Türkiye'de çalışmak yerleri çok, öğrenciler bence maaşlar da güzel. Türkiye'deki yaşam, Avrupa'dakinden daha ucuz, ama ~~kişi~~ kişiye göre değişir. Mesela bir Alman için ya da bir İngiliz için yaşam ucuz ve kolay gelir, ama bir Arnavut için yaşam daha pahalı ve zor gelir. Yurt dışında yaşarken yeni fırsatlarla karşılaşırız yeni kültürü öğreniriz. Türkiye'nin kültürü çok renkli ve güzel.

Ama her yurt dışındaki yaşam ^{gibi} ~~zorlukları~~ ^{zorlukları} zorlukları çok, öğrenciler mesela yalnızlık yaşarlar. Aileden uzaktalar ve özlüyorlar. Bir sürü problemi sikarken yalnız gösterirler. Yalnızlık onları kötü etkileyebilir ve bazı derslerini de etkileyebilir. Her yabancı gibi, ilk gelince dil zorlukları da yaşarlar ve üniversiteyi için de zorlanabilirler. Türkler misafirperveler ama herkes onun vatani seviyor?

Benim için Türkiye'de yaşamak çok güzel, ilk gelince o kadar güzel felan değil ama zamanla alıştım. Zorluklara rağmen üniversitemi burda okuyacağım.

EK B

Türkiye'nin Özellikleri

Günümüzdeki gelişmiş ülkelerden birisi Türkiye'dir. Türkiye'nin başkenti Ankara'dır. Ankara çok güzel ve sakin bir şehirdir. Türkiye'nin vaz geçilmez bir başka şehri de Istanbul'dur.

Türkiye çok güzel bir doğal güzelliğe sahiptir. Türkiye'nin havası çok güzel, çok temiz. Türkiye'de tarihi yerler çoktur. Türk insanlarında saygılı, itibarlı kişiliğe sahiptir. Türkiye'nin bazı şehirlerinde trafik sorunu vardır. Bir de Türkiye'de insan çok olduğundan işsizlik sorunu vardır. Ama Türkiye çok güçlü bir devlettir, bu meseleleri halledecektir.

Ben Türkiye'nin ^{bir} öğrencisiyim. Ben Türkiye'yi çok sevdim. Kardeşlerimde, arkadaşlarımda Türkiye'de okumalarını tavsiye ederim.

C. Sa. 3

EKC

© Türkiye'de Sorunlarım © C. Sa. 5

Ben Türkiye'ye gelince sok sorunun ^{oldu} ~~var~~ çünkü Türk dilini bilmiyordum. Aslında Türkiye'ye ilk defa geldim. Atatürk havaalanına ulaşınca hiç bir şey yapması bilmiyordum, hemen İstanbul'da yaşayan arkadaşımı aradım. O gelince bana yardım etti. İstanbul'a gelince her şeyi tuhaf görüyordum çünkü Fijistinde heç şey farklı.

Aslında İstanbul'da okumayı düşündüm ama ben düşündükten sonra reddettim çünkü İstanbul'da hayat sok pahalı ve kalabalık. Arkadaşım bana "İstanbul'da okumak istiyorsan sok para ödeyeceksin." dedi. Bunun için Ankara'ya geldim.

Ankara'ya ulaşınca sok sorunun ^{oldu} ~~var~~: Birinci sorun, metroya binmeyi bilmiyordum. İkinci sorun, Türk dilini bilmiyordum hatta üniversitede kantine gidince amcamla konuşmayı bilmiyordum. TÖMER başlangıçta sok zordu çünkü hocalarından ^{den} hiç bir şey anlamıyordum bu sorun en büyükü.

Türkiye'de zorluklar yaşamama rağmen Türkiye sok güzel bir ülke. Ankara'da arkadaşlarımla sok gerdim. Türk kızlarıyla tanışınca hayatım sok eğlenceli oldu.

Türkiye'de Yaşamın İyi ve Kötü Yanları

C. Sa. 6

Ben Türkiye'ye gelmeyi düşündüğüm zaman biliyordum ki hem kolaylıklarla hem de zorluklarla karşılaşacaktım. Çünkü yabancı olmak, dilini bilmemek, ailemle uzak yaşamak kolay değil.

İlk geldiğimde ailemin erinde ^{kalıyordum} oturuyordum ve bana ^{her şey} güzel ve kolay geliyordu ama ^{aydınla} hep Annatça konuştuğum için Türk kızlarla yaşamaya karar verdim. Başlangıçta çok zorlandım. Hiçbir şey anlamıyordum, bankaya okulun ücreti yatırmak için nasıl gidebilirdim bilmiyordum. Okula geldiğim zaman çok heyecanlıydim ve okulu çok beğendim. Bütün arkadaşlarım farklı ülkelerden geldiler. Farklı diller konuşurken bizim sınıflarımıza ülgün ve komik bir durum oldu. En güzel şeylerden biri farklı kültürleri tanımak ^{bir} biridir. Ben küçük ^{bir} ülkeden geldiğim için bana Türkiye çok güzel ve büyük geldi. İlk gördüğüm şehir İstanbul'du. Orada güzel yerlere gezdim. En zor şeylerden ^{bir} bence ailemle uzak kalmak. Onları sürekli özleyordum ^{bu} çünkü ^{bu} şehirlerden ^{bu} baş etmem lazım ve çok çalışıp ^{bu} çalışıyorum.

Ben seyahat seven biri olduğum için farklı şehirleri gezmeyi çok beğendim. Ve Türkiye'yi beğenmem Türkiye'ye alışmamı sağladı.

Ve

EKE

a)

Türkiye'de Yaşamın İyi ve Kötü Yanları

C. Sa-
7

Türkiye'de yaşamak benim için normal ^{dir} bir yaşamdır çünkü aileden uzak olmak çok zor ^{dir} bir yaşamdır ve gurbette yaşamak benim için tuhaf ^{tır} gözüküyor bana çünkü ilk defa ülkemden uzak oldum. Aynı zamanda Türkiye'de hayatım bazı günlerde iyi olur ve bazında da kötü olur.

Türkiye'nin insanların çok yardımsever bir insanlarla ve bana çok yardım ettiler ve kimse kimseye kızmaz ve ben altı aydır Türkiye'deyim ve Türk kültürüne gördüm. Benim için Ankara en iyi yer okumak için çünkü Ankara sakin bir yerdir ve Türkiye'nin güzel yerleri var ayrıca tarihi yerleri var ve Türkiye'de seyahatle gittim ve bazı yerleri gezdim ve Türkiye'de en güzel denizler/ var, Türkiye'nin bizim ülkemize göre biraz yakın ve bunun için zorluk görmedim. Türkiye'de insanlar iyi anlaşılıyor ve insanlar Türkiye'de bir insanı koymadılar bizimle. Fakat bir sorunumuz var Türkiye'de o da aileden uzak olmak. Türkiye'de en güzel şeyi gördüm Camileri ve camilerin güzel bir motifleri var; Türkiye'de yaşamak için biraz bir süre istiyor ondan sonra kendimiz alıyoruz Türkiye'de yaşamak.

Kadın ve iş

C. 5b-2

Kadın, insan hayatında önemli bir yer tutar. İlk olarak kadın annedir. Anne çocuğunu doğurup yetiştirip iyi eğitim vermek için elinden geleni yapar.

Genellikle kadınlar çalışmalı mı ya da çalışmamalı mı diye karşımıza ^{bir} soru sıkıyor. ^{yoksa}

Erkeklerin çoğu eşlerinin çalışmasını istemezler. Ama bence kadın mutlaka çalışmalı. Kendi parasını kazanıp kimseye muhtaç olmamak, ^{Kadının} kadar güzel bir şey yok. İyi bir eş, harika bir anne olarak görevini yaptıktan ve kendine zaman ayırdıktan sonra hâlâ vakti kalıyorsa çalışmalı. Yani hem çalışmalı hem de ev hanımlığı yapmalı. Kadın çalışırsa paranın nasıl kazanılmasını ^{alışını} ve harcama ^{alışını} öğrenir. Hem de kıymetini daha iyi anlar. Çocuklarının ve evinin ihtiyaçlarını karşılar. En önemlisi de kimseye muhtaç olmaz.

Ben biliyorum ki çalışmak insana mutluluk da veriyor. Benim yerim hem işte hem de evimde. İşte başarılı olsam iyi bir eş ve anne olduğumu biliyorum. Bunlar benim düşüncelerim. Herkesin kendine özgü fikirleri olabilir.

TEKNOLOJİ

CSE2

Teknoloji biligör musunuz ne demek? Teknoloji internet demek, telefon demek, araba demek zaten teknoloj ne demek anlatmak için tüm sözcükleri vektörleştirdi.

Teknoloji için olumlu var ve olumsuz var, Olumsuz tarafından internet mesal gibi alacağız, bazı insanlar sok bilgisayar önünde sok vakit harcıyorlar,
 internette sok zararlı bir yerler var ve bunlar çocuklar için sok tehlikeli ama hiç kontrol etmiyorlar yani her hangi çocuk internette nereye gitmek istiyor gidebilir ama bu en büyük tehlikeli ve bazen telefonla sok kaza oluyor,
 bazı insanlar araba sürerken telefonla konuşuyorlar ve bu yüzünden kaza oluyor.

Olumlu tarafa geldik, teknoloji sok sok faydalı, mesela ben erim şehir merkezinden biraz uzak ve bina bir şey oldu hızla hızla hastaneye telefon arıyorum ve çabuk ulaşıyorlar, faydalı tarafında biraz konuşalım, internet kullananlar sok vakit kazanıyoram

Kısacası teknoloji sok faydalı ve aynı zaman zararlı ama iyi kullanmamız lazım ve kontrol etmem lazım ve olumlu tarafa gitmemiz gerekiyor bunun için faydalı ama yanlış kullanan insanlar bunlar düşüyorlar ve hiç bir zamanda kalkamaz.

~~2/1~~
2/1

Teknolojinin Olumlu ve Olumsuz Yanları

3
Cse.3

Dünyada teknoloji çok gelişiyor. Her geçen gün yeni şeyler üretiyorlar. Yeni arabalar, yeni makineler ve bir de en önemlisi iletişim cihazları.

Hayatımızda iletişim çok kolay bir hale geldi. Çünkü oturduğum yerde internet üzerinden istediğim kişiyle iletişim kurabiliyorsun. Nasıl iletişim kuruluyor? Meselâ: Ben yabancı bir ülkede oluyorum ve ailemle haberleşmek istiyorum ve ben internet üzerinden görüntülü konuşabiliyorum. Teknolojinin olumlu yanları olduğu gibi olumsuz yanları da var. Teknolojinin gelişmesi işsizliğin artmasına yol açtı. Dünyada işsizlik artıyor. İnsanlar boşu boşuna sokaklarda dolaşıyor, Hırsızlar çoğalıyor. Bundan ötürü bazı cihazların sağlığa da çok zararı var. Örneğin: telefon, bilgisayar,...

Kısacası hayatımızda teknolojiyi gerekli yerlerde kullanacağız.

lerde

maliyet.

C. Sc. X
3

IT TEKNOLOJİ

C-50
-4-

Hayatımızda teknoloji çok önemlidir, çünkü teknoloji ile her şey hızlıca oldu. Fakat teknolojinin olumsuzları ve olumsuzlukları var. Bu konuda bakacağız teknolojinin olumsuzları ve olumsuzlukları nedir?

Eskiden insan bir yerden bir yere ^{gitmesi} ~~gidecek~~ çok zaman alır ama şimdi daha çok hızlı oldu mesela bu şey olumlu ve faydalı insana geldi, Hatta internetten her şeyi yapabiliriz: bilet keseriz, alışveriş yaparız, kitaplar indiririz, vb... Önce fabrikada çok insan çalışıyordu ama şimdi daha çok az oldu, çünkü insanın yerine alet geldi ve sonra işçiler hiç çalışmıyorlar, mesela önceden en az 3000 bin işçi çalışıyordu ama ne yazık ki şimdi en fazla bin işçi kaldı.

En son teknoloji çok güzel ama iyi ve faydalı kullanmamız lazım, çünkü bazı teknolojilerden insanlara zararlı oluyor, onarı teknolojiyi iyi kullanmamız olsun.

EK İ

Teknoloji

C.Sc. 0
3

Son

Teknoloji, bilim ve uygulama arasındaki köprüdür. Sağlık, ulaşım, iletişim, eğlence, beslenme, eğitim alanlarında teknoloji önemli bir yer alır. tutar.

Gün geçtikçe teknoloji gelişir. Bu bizim için büyük bir avantajdır. Teknolojiyle pek çok şeyi yapabiliriz. Örneğin iletişim alanında bugünlerde internet kullanımı zorunlu gerekli. İnternet uzat yolları yakınlara arkadaşlarımızla konuşuruz, haberleri okuruz, facebook'ta fotoğrafları paylaşıyoruz vs. Sağlık alanında ise teknoloji sayesinde bilim insanları farklı ilaçları icat eder. Ayrıca hastanelerde ameliyat aletleri ve cihazlar çoktur. Bunlarla, doktorlar daha kolay ve rahatla çalışırlar. Ulaşım da eskie göre çok hızlı olur. Mesela elektrikli hızlı trenler, uçaklar, gemilerle vs yolculuğumuz daha hızlı ve herhangi bir gittiğimiz yere, zaman kaybından yetişiriz. Beslenmede teknoloji çok önemli çünkü gıda zehirlenmesi'nin etkileri daha az olur. Kimyasal ilaçlarla gıdalarımıza uzun zamanda korunur. Eğlence için çeşitli teknolojik oyuncaklar da var. Eğitim vermek ve almak için teknoloji önemli bir araçtır. Örneğin araştırma yaparken bilgisayar, internet kullanırız. Fakat teknoloji hem faydalı hem de zararlı. Çünkü diğer taraftan yanlış kullanılmasıyla ölümler etkileri var. Bilgisayar, cep telefonu, kulaklıklar, internet vs. çok uzun süre kullanılması bize zarar getirir. ^{verir} gıdalarımızdaki bazı hormone ilaçları vücudumuza sağlık problemleri de getirir. Teknolojiyle pek çok ülke nükleer bombaları üretiyor bundan dolayı dünyada savaş devam eder.

Kıscası teknoloji insanları için önemli bir araçtır. Çeşitli cihazlarla işimizi kolaylaştırır. Uzun mesafeleri yakın olur, sağlık hizmeti alanında ~~de~~ kalitesi artar. Ancak ölümler etkileri de çoktur.

Teknolojinin Olumlu ve Olumsuz yanları

C. Sc.

Çığdas insanların hayatının bir günü. Etki teknolojisiz geçirmes. Günümüzde biz teknolojiyi çok kullanıyoruz. Hesap makinesi, süpürge makinesi, bilgisayar, cep telefonu, kur-
dolabi, çamaşır makinesi vs... Bunlarsız biz hiç yaşayamıyorduk gibi hissediyoruz.

Teknoloji, hayatımızın bazı seyhlerin daha kolay ve daha hızlı etmesine rağmen olumsuz yönleri de çok görünüyor. Yani teknolojiyi kullananlar daha tembel oluyorlar. Mesela hesap makinesini kullanlar kendinin kotasında hiç hesap yapmıyorlar. Süpürge makinesini kullananlar kendi elleriyle hiç temizlik yapmıyorlar. Çamaşır makinesi de aynı. Teknolojinin olumsuz yönleri çocukların hayatında daha görünür. Yani günümüzün çocukları berum çocuk döneminden çok farklı olmuş. Onlar cep telefonu, bilgisayar çok kullanıyorlar. Bu yüzden birbirleriyle arkadaşlık kurmuyorlar ve sadece teknolojiye dostluk yapıyorlar. Artık derslerini ekte yapıyorlar.

Berum hayatında ise her zaman teknolojinin yeri var. Ama olumsuz yönlerden uzaklaşıyorum. Neyse teknolojiyi kullanışam zamanımı bası harcamıyorum. Bu berum için en önemli şey.

EK K

- B Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yoktur?
- A) Öğretmen Cemil Bey'i bütün öğrenciler çok severdi.
B) Ormanlık alanlarımız her yıl git gide azalıyor.
C) Arkadaşım da doğu Anadolu'da askerlik yapıyor.
D) Evi alabilmek için ikiyüz on-milyar kredi çekeceğim.
E) Dedem her gece hayatını anlatıp bize bir çok öğütler verirdi.

C.B.2.

- 4- Buluşların hayatımızdaki etkilerini olumlu ve olumsuz yönleriyle değerlendiren bir kompozisyon yazınız. (40 p.)

303 P.

Başarılar...

Buluşların etkileri

Teknolojinin hızlı gelişmesiyle her gün yeni buluşlar ortaya çıkıyor. Bu buluşlar hayatımıza hiç düşünmediğimiz etkileri ve değişimleri getiriyor.

Gün'de bir atasözümüz var: "Annen baban hayattaysa uzak yerlere gitme; illâ gidersen mutlaka onlara gittiğin yönü anlat." Çünkü eskiden teknoloji çok zayıftı, insanlar sadece mektupla bir birlerine ulaşabiliirdi ve bir mektup genellikle gönderildikten iki üç ay sonra alınırdı. Bu yüzden insanlar uzak yerlere giden akrabalarını özlerdi ve merak ederdi. Ama şimdi biz internetle, telefonda kolaylıkla ailemizle konuşabiliriz. Böyleyse insanlar daha uzak yerlere gidebilir ve farklı dünyalar görebilir. Bu insanın gelişmesini sağlar.

Fakat her şeyin iki yanı var. Basi buluşlar hayatımızı daha rahat bir hâle getirdiğinde bazıları ise dünyamıza zarar veriyor. Silahlar savaş getirdi; nükleer enerji bu dünyayı tehlikeli bir duruma koydu; Atropatılar pusula ve gemiyle dünyayı keşfederken Amerika'daki kızıl derililere de felâket getirdi...

Buluşlar insanlara mutluluk verdiği aynı zamanda da insanlara yas ve kan veriyor. Bunun için buluşları iyi amaçlarla kullanmalıyız!

EKL

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yoktur? **A**

- A) Öğretmen Cemil Bey'i bütün öğrenciler çok severdi.
B) Ormanlık alanlarımız her yıl git gide azalıyor.
C) Arkadaşım da doğu Anadolu'da askerlik yapıyor.
D) Evi alabilmek için ikiyüz on milyar kredi çekeceğim.
E) Dedem her gece hayatını anlatıp bize bir çok öğütler verirdi.

4- Buluşların hayatımızdaki etkilerini olumlu ve olumsuz yönleriyle değerlendiren bir kompozisyon yazınız. (40 p.)

B.3.

Buluşların İki Tarafı

Başarılar...

Herşeyin iki tarafı var: iyi ve kötü. Elbette buluşların hayatımıza rahatlığı getirmesinin yanı sıra olumsuz etkileri de getirir.

İnsanlar, buluşların daha rahatlı, daha kolay, daha hızlı yaşadıklarımızı sağlamlasını kabul eder. Mesela, bilim adamları bilgisayar yaratıldıktan sonra internetle önceki koskocaman dünya şimdi küçük köy gibi oldu. En son haber bir anda dünyada yayımlanabilir. Skype'yle Türkler de kolayca Doğu Asya'da bulunan Çinlilerle görüntülü konuşabilir. Ayrıca, çamaşır makinesi, bulaşık makinesi, elektronik süpürge v.b. elektronik eşyalar kadınları yoğun ev işlerinden kurtardı. ev işlerinden

Fakat, ne yazık ki, buluşlar da insanları kötü tarafından etkiler. Örneğin, arabalar çıktıktan sonra biz her gün neredeyse petrole kullanıyoruz. Buyuzden dünya çevresi daha kötü haline geldi. Şimdiki dünya artık kirli bir dünyadır.

Bana göre, buluşların olumsuz etkileri taşıdığı halde biz buluşlara teşekkür etmeliyiz. Ayrıca bizim daha mantıklı buluşları kullanmamız lazım.

~~...~~

EK M

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yoktur?

- (A) Öğretmen Cemil Bey'i bütün öğrenciler çok severdi.
B) Ormanlık alanlarımız her yıl git gide azalıyor.
✓ C) Arkadaşım da doğu Anadolu'da askerlik yapıyor.
D) Evi alabilmek için ikiyüz on milyar kredi çekeceğim.
E) Dedem her gece hayatını anlatıp bize bir çok öğütler verirdi.

4- Buluşların hayatımızdaki etkilerini olumlu ve olumsuz yönleriyle değerlendiren bir kompozisyon yazınız. (40 p.)

Cep Telefonu

35 P.

Başarılar...

B. Y.

Kendisi küçüktür ama büyük sorunlarımızı çözebilir. Eski zamanlarda birisiyle konuşmek istiyorsak mutlaka onun yanına gelmeliydik. Ailemizin bir kişi dışarıya çıkınca onun nerede kaldığını ya ne zaman döneceğini bile bilmiyorduk. Ama artık bu sorunlar çözüldü, çünkü bizim yanında cep telefonu var. Cep telefonuyla ailemle Afganistan'da konuşabiliyorum o beni çok mutlu ediyor. Bugün herkes cep telefonu sahibidir, göçümler bile telefonla konuşuyorlar. Ama bazıları söylüyorlar ki cep telefonu insanlar için zararlı olabilir. Telefonun işi insanların beyinde ut çıkartabilir. Bu iddialar ise hala doğru ispat olmadı. Bazı insanlar için telefon kullanması alışkanlık olmuştur. Ama nasıl olursa olsun telefon benim için çok önemlidir, çünkü istediğim zamanda istediğim kişiyle konuşabiliyorum.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yoktur?

- A) Öğretmen Cemil Bey'i bütün öğrenciler çok severdi.
 B) Ormanlık alanlarımız her yıl git gide azalıyor.
 C) Arkadaşım da doğu Anadolu'da askerlik yapıyor.
 D) Evi alabilmek için ikiyüz on milyar kredi çekeceğim.
 E) Dedem her gece hayatını anlatıp bize bir çok öğütler verirdi.

- 4- ^{اضافة} Buluşların hayatımızdaki etkilerini olumlu ve olumsuz yönleriyle değerlendiren bir kompozisyon yazınız. (40 p.)

C.B.5. Alkol Buluşu

34 p.

Başarılar...

Bence yeni bir şey icat etmek çok ilginçti.

Bu konuda bir örnek vermek istiyorum:

Mohamad Zakariya Razi alkolu keşf etti.

Alkol bizim için çok önemli, çünkü onu bir çok yerlerde kullanıyoruz. Mesela hastanelerde ve ya ilaçların içinde ilaçların çok önemli bir kısmı alkoldan geliyor.

Mikrobları ve hastaneyi temizlemek için

alkol kullanıyoruz, alkolün bir çok iyi

kullanımları var ama olumsuz kullanımlarıda

vardır. Mesela alkoldan bir çok içkiler

yapılıyor ki sürekli onları kullanıyorlar ve

kafalarının gelişmesini engeliyor.

Hep kazaların nedeni oluyor. ve bunlar bu buluşun olumsuzluğudur.

EK O

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yoktur?

- A) Öğretmen Cemil Bey'i bütün öğrenciler çok severdi.
- B) Ormanlık alanlarımız her yıl git gide azalıyor.
- C) Arkadaşım da doğu Anadolu'da askerlik yapıyor.
- D) Evi alabilmek için ikiyüz on milyar kredi çekeceğim.
- E) Dedem her gece hayatını anlatıp bize bir çok öğütler verirdi.

4- Buluşların hayatımızdaki etkilerini olumlu ve olumsuz yönleriyle değerlendiren bir kompozisyon yazınız. (40 p.)

C.B.6.

Buluşlar

35 p.

Başarılar...

Buluşların olumlu yönleri nedir? dediğimizde, benim aklıma şunlar geliyor: uydular, araçlar, pözel, teknoloji vs. Bunların olumlu yönlerini söylerseniz eğer; Mesela uyduyu iletişim aracı olarak kullanıyoruz. Araçları olaşım ~~yerine~~ amacıyla kullanıyoruz. Pözeleri bilmiyorum. Teknolojiyi ise isterimizde daha kolaylık sağladığı için kullanıyoruz. Herşeyin olumlu ve olumsuz yönü olduğu gibi bunların da olumsuz yönleri var.

Örneğin; Teknolojiyi başkalarına zarar vermek için de kullanıyoruz. internet üzerinden şakma bilgilerle insanları kandırıp paralarını almaları, bazı sosyaları ve hatta büyük-leri bile esir eden birçok siteler, vesayere vesayere.